

Nazwa opracowania:

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZE-
STRZENNEGO GMINY PĄTNÓW**

**TEKST STUDIUM - Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXXIX/265/18
Rady Gminy Pątnów z dnia 30 maja 2018 r.**

Zleceniodawca: **Gmina Pątnów**

Autor: **dr inż. arch. Danuta Mirowska-Walas**
do dn. 09.08.2014 r. członek OIU z/s w Warszawie Nr WA-135
od dn. 10.08.2014 r. uprawniona do sporządzenia studium na podstawie art. 5
pkt 2, 3, 4 ustawy z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu prze-
strzennym

Współpraca: **dr Izabela Durecka**
uprawniona do sporządzania studium na podstawie art. 5 pkt 4 ustawy
z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
mgr inż. Renata Nastarowicz
uprawniona do sporządzania studium na podstawie art. 5 pkt 4 ustawy
z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Obsługa formalno – prawna: **mgr inż. Piotr Walas**

Łódź, maj 2018 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	5
1. Podstawa opracowania	5
2. Podstawowe informacje o studium	6
2.1. Charakter i tryb opracowania	6
2.2. Cel opracowania	8
2.3. Obszar objęty opracowaniem.....	9
2.4. Zawartość opracowania	9
2.5. Materiały wyjściowe do opracowania	11
II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	13
1. Podstawowe dane o gminie	13
2. Zewnętrzne uwarunkowania wpływające na kształtowanie polityki przestrzennej gminy	15
2.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego.....	15
3. Wewnętrzne uwarunkowania wpływające na kształtowanie polityki przestrzennej gminy	19
3.1. Stan środowiska oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu	19
3.1.1. Położenie fizycznogeograficzne.....	19
3.1.2. Geologia i geomorfologia	20
3.1.3. Surowce mineralne	22
3.1.4. Gleby	23
3.1.5. Klimat.....	23
3.1.6. Wody powierzchniowe	24
3.1.7. Wody podziemne	26
3.1.8. Fauna i flora.....	27
3.1.9. Lasy	32
3.1.10. Obszary i obiekty prawnie chronione	33
3.1.11. Zanieczyszczenia, zagrożenia sanitarno-zdrowotne gminy	35
3.2. Stan środowiska kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	40
3.2.1. Rys historyczny.....	40
3.2.2. Obiekty w rejestrze zabytków	41
3.2.3. Obiekty w ewidencji zabytków	41
3.2.4. Stanowiska archeologiczne	45
3.2.5. Inne obiekty i miejsca o walorach kulturowych i krajobrazowych.....	51
3.2.6. Dobra kultury współczesnej	52
3.3. Uwarunkowania demograficzno-społeczne oraz warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia	52
3.3.1. Zagadnienia społeczne	52
3.3.2. Zagadnienia gospodarcze.....	64
3.4. Charakterystyka przestrzenna gminy	68
3.4.1. Stan prawny gruntów	68
3.4.2. Stan zainwestowania	69
3.5. Układ komunikacyjny	74
3.5.1. Układ drogowy	74
3.5.2. Układ kolejowy	76
3.6. Infrastruktura techniczna.....	77
3.6.1. Zaopatrzenie w wodę.....	77
3.6.2. Gospodarka ściekowa.....	79
3.6.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną	80
3.6.4. Zaopatrzenie w gaz	80
3.6.5. Zaopatrzenie w ciepło.....	80

3.6.6. Telekomunikacja	80
3.6.7. Gospodarka odpadami.....	81
3.7. Dotychczasowe opracowania określające politykę przestrzenną gminy	82
3.7.1. Miejscowe plany, które utraciły moc	82
3.7.2. Obowiązujące miejscowe plany	83
3.7.3. Miejscowe plany w trakcie sporządzania	84
3.8. Zgłoszone wnioski.....	84
3.8.1. Wnioski instytucji	84
3.8.2. Wnioski zgłoszone indywidualnie.....	85
3.9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	85
3.9.1. Wizja rozwoju gminy wg dokumentów strategicznych	85
3.9.2. Uwarunkowania prawne dla określenia potrzeb i możliwości rozwoju gminy.....	87
3.9.3. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	96
III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	106
1. Cele rozwoju przestrzennego	106
2. Obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu	107
2.1. Kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego	107
2.2. Prawna ochrona środowiska przyrodniczego.....	110
2.3. Lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego	117
3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej	118
3.1. Elementy podlegające ochronie prawnej.....	118
3.2. Projektowane elementy.....	119
4. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów	122
4.1. Priorytety i dodatkowe cele	122
4.2. Struktura funkcjonalno- przestrzenna.....	124
4.3. Podstawowe typy terenów wyróżnionych ze względu na sposób użytkowania oraz zasady i wskaźniki zagospodarowania i kształtowania tych terenów.....	127
4.4. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji oraz obszary zdegradowane.....	134
4.4.1. Obszary wymagające przekształceń i rehabilitacji	134
4.4.2. Obszary wymagające rekultywacji, remediacji oraz obszary zdegradowane	135
4.5. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.....	135
5. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	135
5.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	135
5.2. Leśna przestrzeń produkcyjna	137
6. Kierunki rozwoju systemu komunikacji.....	139
6.1. Układ drogowy	139
6.2. Komunikacja kolejowa.....	141
6.3. Trasy turystyczne i ścieżki rowerowe	141
7. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.....	141
7.1. Zaopatrzenie w wodę	141
7.2. Gospodarka ściekowa	142
7.2.1. Odprowadzanie ścieków sanitarnych.....	142
7.2.2. Odprowadzanie wód opadowych	143
7.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	144
7.3.1. Źródła konwencjonalne	144
7.3.2. Odnawialne źródła energii	144
7.4. Zaopatrzenie w gaz.....	145
7.5. Zaopatrzenie w ciepło	146
7.6. Telekomunikacja	146

7.7. Gospodarka odpadami.....	147
8. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego	148
8.1. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.....	148
8.2. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.....	148
9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości oraz obszary przestrzeni publicznej.....	149
9.1. Obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości	149
9.2. Obszary przestrzeni publicznej	149
9.3. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²	150
9.4. Tereny cmentarzy	151
9.5. Obszary lokalizacji elektrowni wiatrowych.....	151
10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	151
10.1. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	151
10.2. Obszary, które wymagają uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	152
11. Kierunki zabezpieczenia wymogów obronności i ochrony cywilnej	153
11.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	153
11.2. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.....	153
11.3. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120).....	154
11.4. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	154
IV. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ.....	155

I. WPROWADZENIE

1. Podstawa opracowania

Podstawę prawną do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów” stanowi Uchwała Rady Gminy Pątnów Nr XIX/152/16 z dnia 31 sierpnia 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów.

Obecnie obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów przyjęte Uchwałą Rady Gminy Pątnów Nr XXVI/138/2001 z 12 maja 2001 r., zwane dalej w tekście „Studium 2001”.

„Studium 2001” zostało opracowane w Jeleniogórskim Biurze Planowania i Projektowania przez zespół w składzie:

- arch. Janusz Korzeń – główny projektant (upr. urb. Nr 305/88),
- mgr inż. Jacek Godlewski (koordynacja zagadnień przestrzennych),
- mgr inż. Juliusz Korzeń, Anna Krzemińska (aspekty przyrodnicze),
- mgr inż. Jarek Róg,
- mgr Czesław Wandzel,
- Izabela Kuliberda (współpraca techniczna),

na podstawie umowy nr JNU-ST-1/59/2000 zawartej w dniu 28.08.200 r. z Zarządem Gminy. W pełnym układzie „Studium 2001” składało się z następujących części:

- części tekstowej:
 - uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego,
 - kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- części graficznej;
- dokumentacji formalno-prawnej.

Konieczność zmiany „Studium 2001” wynika z faktu, iż było ono sporządzane na podstawie przepisów ustawy z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Wejście w życie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1073) zmieniło zakres, problematykę i tryb sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Do nowych obowiązujących elementów należały m.in.: ochrona dóbr kultury współczesnej, określenie obszarów inwestycji celu publicznego o znaczeniu gminnym i ponadlokalnym, obszarów przestrzeni publicznej, określenie obszarów, dla których sporządzenie planu miejscowego jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych, obszarów wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, wyszczególnienie obszarów występowania złóż surowców mineralnych, granic terenów zamkniętych i ich stref

ochronnych oraz obszarów problemowych w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania gminy, a także inne dodatkowe elementy, których konieczność uwzględnienia wynika z późniejszych zmian ww. ustawy z 2003 roku.

„Studium 2001” nie uwzględnia powyższych wymogów, jak również wymagań rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233) i przepisów odrębnych.

Podstawę formalną opracowania nowego Studium stanowi umowa zawarta pomiędzy firmą „WMW-projekt” s.c. z siedzibą w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej 116/49, a gminą Pątnów.

2. Podstawowe informacje o studium

2.1. Charakter i tryb opracowania

Studium jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej samorządu. Jest wyrazem jego poglądów i postanowień związanych z rozwojem przestrzennym gminy. Głównym zadaniem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, wpisanej w politykę przestrzenną państwa oraz ogólnych kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium ma także za zadanie sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, tym samym jest dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy i jednocześnie posiada charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Określona w obecnej edycji Studium polityka przestrzenna jest zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa i uwzględnia w zagospodarowaniu gminy:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony,
- stan środowiska przyrodniczego oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego,
- stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunki i jakość życia, ochronę zdrowia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
 - analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
 - prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,

- możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służącej realizacji zadań własnych gminy,
- bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- stan prawny gruntów,
- występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie odrębnych przepisów,
- występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej,
- walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności,
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

W polityce przestrzennej gminy nie uwzględnia się rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym dla obszaru województwa łódzkiego, wobec braku takiego dokumentu, a także udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla wobec braku ich występowania w gminie.

Obecne Studium jest opracowywane zgodnie z trybem określonym w art. 11 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Niniejsze opracowanie uwzględnia także wymogi ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1405). W związku z powyższym równoległe do sporządzania Studium prowadzona jest procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko polegająca na sporządzeniu prognozy oddziaływania na środowisko projektu Studium (z niezbędnym zapewnieniem możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu). Zgodnie z obowiązującą ustawą, przedmiotowe Studium, po uchwaleniu przez Radę Gminy, będzie określać politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego. Studium nie będzie aktem prawa miejscowego, ale jego ustalenia będą wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów w zakresie wynikającym z ustawowych wymogów oraz zróżnicowanego charakteru tych dokumentów.

2.2. Cel opracowania

Celem opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów jest pełna aktualizacja „Studium 2001” zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym.

Potrzeba zmiany w zakresie formalnym wynika z wejścia w życie następujących nowych przepisów i regulacji prawnych m.in.:

- Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1073),
- Ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 130 z 2010 r. poz. 871), zmieniające art. 10 ust.1 i pkt. 15 ustawy o p. i zp. zgodnie, z którym w studium należy uwzględnić wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej,
- Ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zmieniające art.10 ustawy o p. i zp. poprzez dodanie ust. 22 nakładającego wymóg uwzględnienia w studium obszarów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oraz ich stref ochronnych związanych z ograniczeniem w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu,
- Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227),
- Ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 237, poz. 1657),
- Ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. Nr 106 z 2010 r. poz. 675),
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r., poz. 774),
- Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777),
- Ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity z 2015 r., poz. 469 z późn. zm.),
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 903),

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 196),
- Ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 566, 1991),
- Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 909 z późn. zm.),
- Ustawy z dnia 24 stycznia 2014 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r., poz. 379),
- Ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 925),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 z 2004 r., poz. 1233).

2.3. Obszar objęty opracowaniem

Opracowanie Studium obejmuje obszar w granicach administracyjnych gminy Pątnów.

2.4. Zawartość opracowania

Ze względu na to, iż:

- „Studium 2001” zostało uchwalone przed wejściem w życie ustawy z dnia 23 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i nie zawierało wszystkich wymaganych ww. ustawą elementów,
- wymaga aktualizacji większości informacji (ze względu na długi odstęp czasowy pomiędzy uchwaleniem studium a sporządzanym projektem ww. dokumentu),

niniejsze opracowanie tylko częściowo, w zakresie uwarunkowań, wykorzystuje informacje i materiały zawarte w „Studium 2001”.

Ze względu na zakres zmian zarówno część tekstowa, jak i graficzna, uległa ponownej redakcji.

Obecne Studium zawiera wszelkie dane opublikowane w dostępnych materiałach i wynikające z przeprowadzonych analiz, zgłoszone przez instytucje, biorące udział w sporządzaniu dokumentu, opinii i uwag. Jest dostosowane do nowych uwarunkowań formalnych oraz merytorycznych wynikających z wykonanych po 2001 r. opracowań dotyczących województwa łódzkiego oraz gminy.

W ramach obecnej edycji studium:

W obecnej edycji Studium wprowadzono zmiany dotyczące:

- aktualizacji danych statystycznych i informacji o gminie na podstawie dostępnych źródeł (m. in.: GUS, Urząd Gminy),
- aktualizacji ustaleń dotyczących ochrony środowiska w tym m.in. dotyczące:
 - form ochrony przyrody,
 - Głównych Zbiorników Wód Podziemnych,
 - Jednolitych Części Wód Powierzchniowych i Podziemnych,
 - udokumentowanych złóż kopalin,
 - obszarów i terenów górniczych,
 - obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego,
 - zagrożeń antropogenicznych,
- aktualizacji ustaleń dotyczących ochrony środowiska kulturowego, w tym dotyczące:
 - obiektów ujętych w rejestrze zabytków, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków,
 - udokumentowanych stanowisk archeologicznych,
- aktualizacji uwarunkowań demograficzno-społecznych, w tym dotyczące:
 - zagadnień społecznych i gospodarczych,
- układu komunikacji i infrastruktury technicznej,
- aktualizacji stanu opracowań planistycznych w gminie,
- zmiany zasięgów terenów o zróżnicowanym przeznaczeniu wynikające z istniejących form zagospodarowania, obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zgłoszonych wniosków,
- aktualizacji i uzupełnień zapisów wynikające z wejścia w życie nowych przepisów i regulacji m. in: ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w tym m.in. dotyczące:
 - terenów wymagających rekultywacji,
 - inwestycji celu publicznego,
 - obszarów przestrzeni publicznej,
 - wymogów dla lokalizacji obiektów o wysokości równej oraz powyżej 50 m npt.
 - bilansu terenów.

Studium zawiera pełne ustalenia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawione w jednolitym tekście i rysunku, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz.1073) oraz rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie

zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Załączniki do uchwały o zatwierdzeniu Studium stanowią:

- Tekst Studium – zał. nr 1 do uchwały Rady Gminy Pątnów,
- Rysunek Studium – „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego” – plansza w skali 1:20 000 – zał. nr 2 do uchwały Rady Gminy Pątnów,
- Rysunek Studium – „Kierunki rozwoju przestrzennego” – plansza w skali 1:10 000 – zał. nr 3 do uchwały Rady Gminy Pątnów,
- Rozstrzygnięcie Rady Gminy Pątnów dotyczące sposobu rozpatrzenia uwag zgłoszonych w trakcie wyłożenia projektu Studium do publicznego wglądu – zał. nr 4 do uchwały Rady Gminy Pątnów.

Dokumentację planistyczną stanowi zbiór dokumentów potwierdzających etapy procedury formalno-prawnej.

2.5. Materiały wyjściowe do opracowania

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” zatwierdzony uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2015 z poszerzoną prognozą do roku 2020, Urząd Marszałkowski, styczeń 2006,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024, Łódź 2016 r.,
- Wojewódzki Program Małej Retencji – dla województwa łódzkiego, zatwierdzony uchwałą Nr III/887/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28.03.2006 r.,
- Aneks Wojewódzkiego Programu Małej Retencji – dla województwa łódzkiego, WZMiUW w Łodzi, BPPWŁ w Łodzi, Łódź 2010 r.,
- Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2015 roku, Łódź 2015 r.,
- Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego 2014-2020, Wieluń 2013,
- Program Ochrony Środowiska dla powiatu wieluńskiego na lata 2014-2017, Piotrków Trybunalski 2014,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów przyjęte Uchwałą Nr XXVI/138/2001 Rady Gminy Pątnów z 12 maja 2001 r.,
- Strategia Rozwoju Gminy Pątnów na lata 2015-2022 przyjęta Uchwałą Nr XIV/99/15 Rady Gminy Pątnów z dnia 30 grudnia 2015 r.,
- Plan gospodarki odpadami gminy Pątnów, Sieradz 2004,

- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Pątnów, Łódź 2017,
- Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- Dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego – www.stat.gov.pl,
- Mapa topograficzna w skali 1:10 000,
- Materiały statystyczne oraz analityczno-syntetyczne Urzędu Gminy Pątnów,
- Zdjęcia lotnicze, satelitarne – geoportal.gov.pl,
- Wnioski instytucji i osób fizycznych,
- Wytyczne Zleceniodawcy.

II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Podstawowe dane o gminie

Gmina Pątnów jest gminą wiejską położoną w centralnej Polsce w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie wieluńskim. Graniczy bezpośrednio: na północy z gminą Wieluń (pow. wieluński), od północnego-wschodu z gminą Wierzchnas (pow. wieluński), od wschodu z gminą Działoszyn (pow. pajęczański), od południa z gminą Lipie (woj. śląskie, pow. kłobucki) i z gminą Rudniki (woj. opolskie, pow. oleski), od południowego zachodu z gminą Praszka (woj. opolskie, pow. oleski), a od zachodu z gminą Mokrsko (pow. wieluński). Obszar gminy obejmuje 115 km² (12,4 % powierzchni powiatu)¹, w większości są to użytki rolne. W 2016 r. była zamieszkała przez około 6 559 osób². Głównym ośrodkiem administracyjnym w gminie jest miejscowość Pątnów położona w odległości ok. 8 km od Wielunia, ok. 50 km od Wieruszowa oraz ok. 130 km od Łodzi.

Gmina jest dobrze skomunikowana z najbliższymi ośrodkami miejskimi: Sieradzem, Częstochową i Opolem. Układ komunikacyjny gminy tworzą:

- droga krajowa nr 43 relacji Wieluń – Częstochowa,
- droga krajowa nr 45 relacji Złoczew – Racibórz,
- drogi powiatowe nr: 4516E, 4517E, 4519E, 4520E, 4521E, 4522E, 4525E, 4528E,
- drogi gminne,
- linia kolejowa nr 181 relacji Herby Nowe – Oleśnica ze stacją Pątnów Wieluński.

W skład gminy wchodzi 12 sołectw: Bieniec, Dietrzniki, Grabowa, Grębień, Józefów, Kałuże, Kamionka, Kluski, Pątnów, Popowice, Załęczce Małe i Załęczce Wielkie.

Gmina Pątnów posiada charakter rolniczy. Rolnictwo pełni, więc funkcję podstawową gminy.

Użytkowanie terenów³ gminy przedstawia się następująco:

- uprawy i użytki rolne: 60,2%,
- użytki leśne: 34,9%,
- tereny zruralizowane i inne: 4,9%.

Tak znaczny udział użytków rolnych określa rolniczy charakter gminy.

Elementem struktury funkcjonalno-przestrzennej, który również decyduje o charakterze krajobrazu gminy jest znaczny udział lasów we wschodniej i południowej jej części. W tej części znajdują się najcenniejsze tereny pod względem przyrodniczo-krajobrazowym położone w obrębie zakola rzeki Warty. Obszar ten tzw. Załęczański Łuk Warty należy do Załęczańskiego

¹ Statystyczne Vademecum Samorządowca dla powiatu wieluńskiego oraz gminy Pątnów (stan na 2015 r.)

² Stan na 31.12.2016 r. wg GUS

³ Stan na 2016 r.

2. Zewnętrzne uwarunkowania wpływające na kształtowanie polityki przestrzennej gminy

2.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. polityka przestrzenna gminy określona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powinna uwzględniać zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych określonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Na obszarze województwa łódzkiego obowiązywał „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”, uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego Uchwałą Nr XLV/524/2002 z dnia 9 lipca 2002 roku.

„Ze względu na wiele zmian przestrzennych i legislacyjnych na szczeblu krajowym i wojewódzkim, mających istotny wpływ na kształt polityki przestrzennej regionu”, podjęto Uchwałę Nr LX/1648/10 w dniu 21 września 2010 roku, w sprawie aktualizacji w/w planu. „Najważniejszym uwarunkowaniem wpływającym na konieczność aktualizacji „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” była zmiana (...) rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie krajowej sieci autostrad i dróg ekspresowych oraz [nowa koncepcja] dotycząca międzynarodowego i krajowego układu kolejowego”. Poza tym pojawiło się wiele nowych aktów prawnych warunkujących zakres opracowań planistycznych (np. ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 roku).

Uchwałą Nr LX/1648/10 z dnia 21 września 2010 roku Sejmik Województwa Łódzkiego za twierdził obecnie obowiązującą aktualizację „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze ustalenia „Planu” dotyczące gminy Pątnów.

System osadniczy

W ramach kierunków działań dla równoważenia systemu osadniczego i poprawy spójności terytorialnej regionu „Plan” ustala m. in.:

- Wzrost potencjału społeczno-ekonomicznego miast odgrywających rolę regionalnych biegunów wzrostu. Gmina Pątnów znajduje się w strefie oddziaływania regionalnego bieguna wzrostu - miasta powiatowego Wieluń. Dla Pątnowa wskazano:
 - wspieranie funkcji turystycznej oraz tworzenie zaplecza obsługi dla kształtowanej strefy rehabilitacyjnej utworzonej ze względu na specyficzny mikroklimat Załęczańskiego Łuku Warty oraz walory krajobrazowe południowej części województwa;

- Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, w tym m. in.:
 - realizacja funkcji środowiskowej obszarów wiejskich poprzez wdrażanie rolnictwa zrównoważonego i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, w tym m. in.:
 - rozwój rolnictwa ekologicznego nastawionego na produkcję zdrowej żywności, szczególnie na obszarach o najlepszych warunkach przyrodniczych,
 - rozwój funkcji pozarolniczych opartych głównie na usługach turystycznych, agroturystycznych i wypoczynkowych, wstępnym przetwórstwie rolno-spożywczym, rzemiośle i rękodzielnictwie,
 - wspieranie działań ukierunkowanych na wytwarzanie materiałów energetycznych z biomasy oraz stworzenie warunków dla rozwoju biogazowni rolniczych, wytwarzających biogaz z surowców rolniczych;
- Wzrost jakości i standardów życia mieszkańców województwa, w tym m. in.:
 - wzrost dostępności do usług medycznych i rozwój usług pomocy społecznej, w tym m. in.:
 - wzmocnienie i doinwestowanie bazy medycznej w południowej części województwa,
 - poprawa jakości leczenia w powiatach, tj. wieluński itd.;

Powiązania infrastrukturalne

W ramach kierunków działań dla zwiększenia dostępności województwa poprzez rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury „Plan” zakłada:

- Wzmocnienie i rozwój systemu powiązań drogowych zewnętrznych i wewnętrznych, w tym m. in.:
 - rozwój układu regionalnego i wzmocnienie powiązań międzyregionalnych m. in. poprzez:
 - sukcesywną przebudowę lub rozbudowę dróg w dostosowaniu do europejskich standardów, w tym:
 - dla dróg krajowych nr 43 i 45 zakłada się klasę G;
- Wzmocnienie i rozwój systemu powiązań kolejowych zewnętrznych i wewnętrznych, w tym m. in.:
 - rozwój powiązań regionalnych i międzywojewódzkich, w tym m. in.:
 - przebudowę do prędkości 100-120 km/h linii nr 181 Herby Nowe – Wieluń – Oleśnica;

- Bezpieczeństwo energetyczne województwa poprzez m. in.:
- zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych ukierunkowane na:
 - produkcję energii z biomasy jako kierunek priorytetowy dla województwa. Największe predyspozycje do rozwoju komponentów do produkcji energii występują m.in. w powiecie wieluńskim;

Powiązania środowiskowe i kulturowe

W ramach kierunków działań dla kształtowania tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu „Plan” zakłada:

- Ochronę najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego poprzez m. in.:
- utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych, w tym:
 - propozycję utworzenia Załączniańskiego Obszaru Ochrony Krajobrazu,
- ochronę pozostałych terenów cennych przyrodniczo, w tym:
 - utrzymanie istniejących form ochrony przyrody (użytki ekologiczne, pomniki przyrody),
- zachowanie i ochronę korytarzy ekologicznych utworzonych przez doliny rzek i cieków poprzez wykluczenie ich z zabudowy i pozostawienie do wykorzystania do celów turystycznych i rekreacyjnych (bez zabudowy letniskowej);
- Zachowanie i ochronę materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego województwa poprzez m. in.:
- świadome kształtowanie tożsamości regionalnej i promocję wartości niematerialnych, w tym m. in.:
 - kształtowanie pasm kulturowych dla aktywnej ochrony różnorodności dziedzictwa kulturowego, wśród których wyznaczono m. in.:
 - pasmo dorzecza Warty uwzględniające m. in. zabytki archeologiczne na Szlaku Bursztynowym;
- wyznaczenie stref ochronnych w celu:
 - przywracania walorów dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionalnej poprzez wdrażanie tematycznych programów rewitalizacji obszarów w celu odtwarzania regionalnego dziedzictwa szczególnie m. in. w rejonie wieluńskim,
 - tworzenia właściwego sąsiedztwa dla obszarów o wartościach kulturowych oraz ochrona i zabezpieczenie obiektów zabytkowych i historycznych sylwet zabytkowych (północna i środkowa część gminy);

- Wzrost atrakcyjności turystycznej województwa:
 - rozwój różnych form turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych poprzez m. in.:
 - kształtowanie systemu pasm turystycznych w nawiązaniu do pasm kulturowych i systemu obszarów chronionych, w tym m. in.:
 - pasmo rzeki Warty obejmujące wschodnią część gminy Pątnów – rozwój turystyki aktywnej, wypoczynkowej, kulturowej, przyrodniczej, rehabilitacyjnej w Załęczańskim Łuku Warty,
 - kształtowanie wielofunkcyjnych stref turystycznych – istniejących bądź potencjalnych obszarów recepcji turystycznej, poszczególne strefy i ośrodki posiadają potencjał do rozwoju turystyki różnego typu, wśród powyższych stref występuje wielofunkcyjna strefa turystyczna Załęczańskiego Łuku Warty,
 - kształtowanie strefy rehabilitacyjnej opartej na mikroklimacie Załęczańskiego Łuku Warty oraz jego walorach krajobrazowych, w którym istniejąca baza noclegowa może sprzyjać stworzeniu zaplecza dla rozwoju turystyki rehabilitacyjnej;
 - kształtowanie systemu szlaków turystycznych:
 - ponadregionalnych szlaków turystycznych – tranzytowych m. in.:
 - Europejski Szlak Bursztynowy (rowerowy, samochodowy),
 - Europejski Szlak Romański (samochodowy),
 - Szlak Wodny Warty (kajakowy);
 - regionalnych szlaków turystycznych, m. in.:
 - Łódzki Szlak Konny (konny),
 - Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego (rowerowy);
 - regionalnych szlaków tematycznych:
 - Szlak Budownictwa Drewnianego.

Środowisko przyrodnicze

W ramach kierunków działań dla ochrony i poprawy stanu środowiska, oprócz ustaleń odnoszących się do całego województwa w odniesieniu do gminy Pątnów „Plan” wskazuje m. in.:

- Ochronę i wzrost różnorodności biologicznej, w tym:
 - zachowanie, wzbogacenie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej m. in.:
 - ochrona obszarów charakteryzujących się najwyższą bioróżnorodnością tj. m.in.: rzek i ich dolin, ekosystemów bagienno-torfowiskowych, mokradłowych i leśnych,

- zachowanie różnorodności gatunkowej i ochrona dziko występujących gatunków roślin i zwierząt, w tym rzadkich i zagrożonych wyginięciem oraz siedlisk przyrody, w szczególności w obrębie obszarów Natura 2000;
- Zwiększanie i wzbogacanie zasobów leśnych, w tym m. in.:
 - ochrona i wzbogacanie istniejących kompleksów leśnych i zadrzewień, w tym m.in.:
 - utrzymanie terenów leśnych i stosowanie kompensacji przyrodniczej przy przeznaczaniu ich na cele nieleśne. Na szczególną uwagę zasługują lasy w dolinach rzek i cieków, tworzące korytarze i ciągi ekologiczne.
- Ochrona powierzchni ziemi i gleb, w tym m.in.:
 - ochrona złóż kopalin, w tym m. in.:
 - ochronę występujących w gminie złóż przed zagospodarowaniem powierzchni uniemożliwiającym przyszłe wykorzystanie i racjonalną ich eksploatację przy minimalizacji niekorzystnych skutków dla środowiska,
- Zwiększenie zasobów wodnych i poprawa ich jakości, w tym m. in.:
 - zmniejszenie deficytu wód, będącego następstwem zarówno uwarunkowań przyrodniczych, jak i niewłaściwej gospodarki, w tym m. in.:
 - ochrona istniejących starorzeczy, torfowisk, bagien i mokradeł, jako naturalnych zbiorników retencyjnych.

3. Wewnętrzne uwarunkowania wpływające na kształtowanie polityki przestrzennej gminy

3.1. Stan środowiska oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu

3.1.1. Położenie fizycznogeograficzne

Obszar gminy Pątnów położony jest w makroregionie Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej będącej składową Prowincji Wyżyn Polskich. Pod względem hipsometrycznym wzniesienia sięgają wysokość do 280 m n. p. m. Gmina położona jest w mezoregionie Wyżyna Wieluńska.

Tabela 1. Regionalizacja fizyczno-geograficzna gminy⁴

L.p.	Jednostka	Nazwa jednostki	Symbol
1	Prowincja	Wyżyny Polskie	34
2	Podprowincja	Wyżyna Śląsko-Krakowska	341
3	Makroregion	Wyżyna Woźnicko-Wieluńska	341.2
4	Mezoregion	Wyżyna Wieluńska	341.21

⁴ Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 2009

Cała gmina położona jest na obszarze jednego z progów Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej określanym jako mezoregion Wyżyna Wieluńska (341.21). Wyżyna Wieluńska rozciąga się pomiędzy Wieluniem a Częstochową. Zajmuje powierzchnię 1443 km². Położona jest na wysokości od 220 do 280 m n.p.m. Najwyższe wzniesienia osiągają wysokość około 300 m n.p.m. Wyżyna Wieluńska zbudowana jest przede wszystkim ze skał wapiennych górnej jury, a także ze skał jury środkowej i górnego triasu. Charakterystyczne dla wszystkich obszarów zbudowanych ze skał węglanowych są formy krasowe, przejawiające się tutaj w postaci lejów i szczelin w podłożu.

3.1.2. Geologia i geomorfologia

Gmina położona jest w części Wyżyny Wieluńskiej, która jest jednym z trzech geomorfologicznych elementów tworzących Wyżynę Krakowsko-Wieluńską, zwaną również Jurą Polską w obrębie monokliny przedsudeckiej.

Geologiczna historia Wyżyny wiąże się głównie z okresem jurajskim. W mezozoiku, dokładniej na początku jury ok. 150 mln lat temu teren Wyżyny zalany był morzem. Leżał on w nagrzaną płytkiej strefie szelfowej, gdzie panowały doskonałe warunki dla bujnego życia roślinnego i zwierzęcego. Podstawowym budulcem szkieletów i pancerzy zwierząt zasiedlających ten ekosystem był węglan wapnia będący później podstawowym składnikiem powstałych na tym terenie osadowych skał wapiennych. W morzu żyły także zwierzęta osiadłe, które za życia posiadały szkielety krzemionkowe, natomiast gąbki kamieniały jako wapienne, krzemionka zaś wytrącała się w postaci kulistych konkrecji, co doskonale dziś widać w przekroju kamieniołomu. Pomiędzy warstwami wapiennych skał często widać kuliste lub owalne białe twory, tzw. buły krzemienne. Skały powstałe z osiadłych gąbek wyrastały na dnie morza w postaci podwodnych wzgórz podobnych do raf koralowych. W ten sposób tworzyły się bardzo twarde skały zwane wapieniami skalistymi lub gąbkowymi. Pomiędzy podwodnymi wzgórzami gąbkowych skał z wapiennego mułu osadzały się warstwy miękkich wapieni, zwanych uławiconymi bądź płytowymi. Wapienie te, jako mało odporne na niszczenie fizyczne i chemiczne po wydzwignięciu skalistego dna nad powierzchnię szybko ulegały niszczeniu poprzez korozyjne procesy krasowe wspomagane mechaniczną erozją. W efekcie wierzchnia warstwa wapiennej płyty całej Wyżyny o grubości ponad 20 m została całkowicie zniszczona. Wapienie płytowe tworzyły się głównie z amonitów. Wówczas organizmy te dominowały w morzu. Te głowonogi, spokrewnione z kalmarami i ośmiornicami różniły się od dzisiejszych kuzynów przede wszystkim tym, że posiadały przepiękny, spiralny pancerz przypominający muszlę ślimaka. Zwierzęta te, nazywane niekiedy „rybami mórz mezozoicznych” pływały w toni w ogromnych ilościach, a ich muszle opadając na dno wraz z innymi organizmami, zamieniały się

w wapienną skałę. Dzisiejszy układ rzeźby terenu charakteryzuje się częstym występowaniem tych osobliwości.

Przez wiele milionów lat miało tu miejsce systematyczne osadzanie szkieletów zwierząt zbudowanych z węglanu wapnia, co utworzyło kilkudziesięciometrowe złoża wapieni. Siły przyrody spowodowały, że na przełomie jury i kredy morze zaczęło wypływać się i ok. 100 mln lat temu cała skalista płyta Wyżyny została wydźwignięta ponad jego powierzchnię. Rozpoczął się wtedy proces kształtowania tzw. rzeźby krasowej, która powstała na podłożu zbudowanym ze skał rozpuszczalnych w wodzie. Należą do nich wapień, choć w chemicznie czystej wodzie skała wapienna zbudowana z węglanu wapnia (CaCO_3) rozpuszcza się bardzo powoli. Jednak na wyłoniony z morza wapienny masyw działała woda deszczowa, która w swym składzie zawiera pochodzący z powietrza dwutlenek węgla. Przez wiele lat proces ten doprowadził do znacznego przekształcenia krajobrazu. Woda rozpuszczała wapienną skałę, a jej niszczący wpływ ułatwiały ruchy skorupy ziemskiej kruszące wapienny monolit. Doprowadziło to do powstania całego systemu podziemnych korytarzy. Skała była jednocześnie niszczona od środka w wyniku czego tworzyły się i rozrastały systemy jaskiniowe, tworząc od powierzchni leje i zapadliska krasowe. Pierwotna powierzchnia jurajskiej płyty była wyższa od obecnej o ok. 30 m, oparty się jej częściowo tylko najtwardsze tzw. wapień skaliste sterczące dziś w postaci stromych skał, które nazywane są ostańcami. Są to resztki zbudowanych z osiadłych gąbek, podwodnych wzgórz rosnących na dnie morza podobne do raf koralowych.

Trzeciorzęd dla terenu Wyżyny Wieluńskiej to okres intensywnej modyfikacji rzeźby krasowej wzmożonej ruchami tektonicznymi. Oddziaływanie orogenezy alpejskiej prócz powstania Karpat, doprowadziło do wydźwignięcia jurajskiej płyty Wyżyny oraz skruszenia jej w sieć spękań tektonicznych. Ułatwiło to wodom pochodzącym z opadów atmosferycznych ich podziemne krążenie, co znacznie przyspieszyło rozwój rzeźby krasowej. Powstałe w tym czasie rowy i uskoki tektoniczne do dziś wyznaczają w niektórych miejscach przebieg dolin rzecznych.

Epoka lodowcowa w czwartorzędzie zastała na terenie Wyżyny niezwykle urozmaicony, skalisty krajobraz silnie skrasowiałych wapiennych wzgórz o bardzo skomplikowanej rzeźbie. Na teren Jury Polskiej co najmniej dwukrotnie wtargnął przesuwający się od północy lodowiec. Łądolodem została całkowicie przykryta Wyżyna Wieluńska. Topniejący lodowiec uwolnił ogromne ilości przywleczonego ze sobą materiału skalnego w postaci piasku i żwiru, które zalegając na podłożu całkowicie przykryły skomplikowaną skalistą rzeźbę. Podziemne formy krasu zostały w znacznym stopniu zamulone, a cały teren szczelnie okryty. Około 10,5 tysięcy lat temu z Wyżyny Wieluńskiej jako ostatnie ustąpiło zlodowacenie środkowopolskie. Dla tego lodowca wapienne ostańce Wyżyny Wieluńskiej były prawdopodobnie zaporą, na której się

oparł, usypując pasmo piaszczystych wzgórz moreny czołowej eksponującej się dziś w krajobrazie Parku od Lisowic po Giętkowiznę. Ogromne ilości odpływających wód z topniejącego lądolodu doprowadziły do zmiany koryta Warty i rozdzielenia wapiennej przegrody na kierunku odpływu. Towarzyszące tym zjawiskom procesy erozji i denudacji związane przede wszystkim z rzeką Wartą, prowadziły tu do dalszego urozmaicenia krajobrazu. Ze stromych stoków doliny rzeki oraz wierzchołków wapiennych wzgórz spłynęły z wodą polodowcowe osady odstaniając wapienne skały, a brzegi doliny Warty zostały pocięte skomplikowaną siecią parowów i dolinek pobocznych.

3.1.3. Surowce mineralne

Występujące na terenie gminy Pątnów udokumentowane złoża surowców naturalnych zawiera poniższa tabela.

Tabela 2. Złóża surowców naturalnych

L.p.	Nazwa złoża	Powierzchnia udokumentowanego złoża	Rodzaj kruszywa naturalnego	Zasoby geologiczne bilansowe (tys. t)	Stan zagospodarowania
1	Cieśle	1,45 ha	piasek	-	złożo skreślone z bilansu zasobów (31.12.2006 r.)
2	Cieśle I	2 ha	piasek	-	złożo skreślone z bilansu zasobów
3	Cieśle II	4,9443 ha	piasek	660,95	złożo zagospodarowane
4	Cisowa	1,6 ha	piasek, piasek ze żwirrem	-	złożo skreślone z bilansu zasobów (31.12.1995 r.)
5	Cisowa II	2,05 ha	piasek	-	złożo skreślone z bilansu zasobów (31.12.1999 r.)
6	Węże	157,7 ha	piasek, piasek ze żwirrem	23 230	złożo rozpoznane wstępnie; złożo położone na terenie dwóch gmin: Pątnów i Działoszyn
7	Załącze	2,34 ha	piasek	92,05	złożo skreślone z bilansu zasobów (31.12.2016 r.)

Źródło: INFOGEO SKARB, MIDAS, Bilans Zasobów Kopalni i Wód Podziemnych, stan na 31.12.2016 r.

W gminie Pątnów znajduje się jeden obszar i teren górniczy:

- „Cieśle II”:
 - powierzchnia obszaru górniczego: 49 443 m²,
 - powierzchnia terenu górniczego: 60 154 m².

Ww. obszar i teren górniczy został utworzony w oparciu o złoża kopalin pospolitych – kruszyw naturalnych – czwartorzędowych piasków budowlanych i wyznaczony w decyzji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 17.12.2008 r., znak: RO.V-AK-7513-43/08 w sprawie udzielenia koncesji na wydobycie kopaliny ze złoża kruszywa naturalnego „Cieśle II”. Koncesja jest ważna do 31 grudnia 2023 r.

Decyzją Starosty Wieluńskiego RS.6522.1.2017 z 26 maja 2017 r. stwierdzono wygaśnięcie koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża kruszywa naturalnego „Załącze” oraz zniesienie obszaru i terenu górniczego „Załącze A”.

3.1.4. Gleby

Na terenie gminy występują gleby brunatne wylugowane, wytworzone z glin zwałowych lekkich lub piasków słabogliniastych oraz z pyłów. W rejonie kumulacji wychodni wapieni występują niewielkie fragmenty rędzin jurajskich, natomiast w dolinie Warty przeważają mady wytworzone z piasków słabogliniastych i gliniastych. Gleby bagienne zajmują nieznaczny procent powierzchni gminy. Warunki środowiskowe oraz rozdrobnienie własności gruntów nie pozwalają na intensyfikację produkcji roślinnej czy zwierzęcej. Na terenie gminy występują klasy glebowe od I-IV, grunty o tych klasach zajmowane stanowią 26% powierzchni ogólnej gminy.

3.1.5. Klimat

Gmina posiada korzystne warunki bioklimatyczne. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,7°C. Miesiącem najcieplejszym jest lipiec (średnia temp. 17,7°C), a najzimniejszym styczeń (średnia temp. -3,5°C). Dni pogodnych jest średnio 40, a pochmurnych do 140. Największe zachmurzenie przypada na okres od listopada do lutego, minimalne na sierpień. Z wilgotnością powietrza związane jest występowanie mgieł. Największa liczba dni z mgłą występuje w listopadzie i grudniu (7 dni) oraz w styczniu i w lutym (5 dni). Najmniej dni z mgłą przypada na okres wiosenny i lata. Średnia roczna suma opadów wynosi 595 mm, zaś opady występują średnio przez 165 dni w roku. Największą miesięczną sumę opadów zanotowano w lipcu (124 mm), najmniejszą w styczniu (28 mm).

Podstawowym kryterium w ocenie stanu higienicznego powietrza atmosferycznego jest stopień zapylenia powietrza. Na stan czystości powietrza w gminie decydujący wpływ mają cementownie w Działoszynie.

Na terenie gminy przeważają wiatry zachodnie (21 %) i południowo-zachodnie (19 %). Biorąc pod uwagę fakt, że w tym rejonie znajdują się liczne wapienniki, stanowiące dodatkowe emitory zanieczyszczeń powietrza, należy oczekiwać, że w niekorzystnych warunkach pogodowych (wiatry wschodnie) może dochodzić do znacznych stężeń zapylenia powietrza. Analizę

warunków klimatycznych omawianego obszaru oparto na wynikach obserwacji dokonywanych na stacji meteorologicznej w Wieluniu, położonej w sąsiedztwie obszaru analizowanej gminy.

3.1.6. Wody powierzchniowe

Głównym elementem układu hydrograficznego gminy jest dolina rzeki Warty, prawobrzeżnego dopływu Odry, która wcinając się w wapienne podłoże tworzy przełomy o stromych, kilkudziesięciometrowych wysokich brzegach. Płyynie tu tzw. Wielkim Łukiem, jego odcinkiem położonym na terenie gminy jest Łuk Załęczański, ciągnący się na długości 16 km od Bobrownik do Ogrobla. Występuje tu swoista asymetria ukształtowania terenu, obszar wysoczyznowy wewnętrznej części łuku przybiera kształt wypukłego garbu, do 30 m wysokości względnej, natomiast lewobrzeżną część cechuje urzeźbienie dolinami pobocznymi różnego kształtu z siecią mniejszych cieków. Warta, silnie meandrując, odcina starorzecza, tworzy liczne łachy, wyspy i wysepki, które następnie niszczy, by znów w innym miejscu usypać nowe. Dzika dolina Warty stanowi niezwykle cenne siedlisko dla wielu organizmów żywych – zakrzewione parowy i dolinki poboczne, zarastające starorzecza oraz nadwodne szuwały pełne są ptaków, płazów oraz owadów.

Oprócz głównej rzeki Warty, przez gminę przepływają następujące rzeki: Kamionka, Dopływ z Popowic, Dopływ z Pątnowa, Dopływ z Wierzbia, Dopływ spod Józefowa, Dopływ spod Grębnia, Dopływ z Dalachowa, Dopływ spod Cisowej (nazewnictwo wg Mapy podziału hydrograficznego Polski), których przebieg został uwidoczniiony na rysunkach Studium: „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego” i „Kierunki rozwoju przestrzennego”.

Na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego występuje wiele źródeł krasowych, tzw. „wywierzysk”, będących typowym elementem rzeźby krasowej, w zależności od miejsca wypływu dzielą się one na:

- korytowe bijące wprost z dna rzeki,
- przykorytowe bijące z krawędzi koryta rzeki,
- terasowe wypływające z krawędzi terasy rzecznej.

Na szczególną uwagę zasługują jedyne na Jurze Krakowsko-Wieluńskiej pulsujące niezwykle barwą źródła terasowe w Starej Wsi. Inną genezę ma źródło typu spływowego „Objawienie” koło wsi Kałuże, wypływające z piasków plejstoceńskich.

Obszar objęty Studium znajduje się w zasięgu następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) (nazewnictwo wg Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry – Dz.U. z 2016, poz. 1967):

- „Pyszna do Dopływu z Gromadziec” – europejski kod: PLRW6000171818893, krajowy kod – RW6000171818893, status: silna zmieniona część wód, ocena stanu: zły, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona, uzasadnienie derogacji (odstępstw od

osiągnięcia celów środowiskowych): Słaby stopień skanalizowania, a aktualnie założone tempo rozbudowania kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód – derogacja do 2021 r.; zaburzony reżim hydrologiczny - wpływ zrzutów ścieków z m. Wielunia,

- „Kamionka” – europejski kod: PLRW600016181752, krajowy kod – RW600016181752, status: naturalna część wód, ocena stanu: dobry, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona, bez derogacji (odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych),
- „Dopływ z Popowic” – europejski kod: PLRW600016181749, krajowy kod – RW600016181749, status: naturalna część wód, ocena stanu: dobry, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona, bez derogacji (odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych),
- „Dopływ spod Józefowa” – europejski kod: PLRW600016181736, krajowy kod – RW600016181736, status: naturalna część wód, ocena stanu: dobry, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona, bez derogacji (odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych),
- „Prosna do Wyderki” – europejski kod: PLRW600017184129, krajowy kod – RW600017184129, status: naturalna część wód, ocena stanu: umiarkowany, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona, uzasadnienie derogacji (odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych): Ponad 75% pow. zlewni zajmują tereny rolne; wskaźnik gęstości zaludnienia wynoszący 83,37 mieszk./km²,
- „Dopływ z Dalachowa” – europejski kod: PLRW600017181734, krajowy kod – RW600017181734, status: naturalna część wód, ocena stanu: umiarkowany, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona, bez derogacji (odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych),
- „Warta od Grabarki do Dopływu spod Bronikowa” – europejski kod: PLRW600019181759, krajowy kod – RW600019181759, status: naturalna część wód, ocena stanu: zły, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona, uzasadnienie derogacji (odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych): silne zmiany morfologiczne w zakresie ciągłości biologicznej cieku,
- „Grabarka” – europejski kod: PLRW60001718172, krajowy kod – RW60001718172, status: naturalna część wód, ocena stanu: dobry, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona, bez derogacji (odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych).

Zgodnie z ewidencją wód i urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów prowadzoną przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi część ww. cieków stanowi urządzenia melioracji szczegółowych tj. rowy melioracyjne.

3.1.7. Wody podziemne

Pod względem geologicznym:

- większość obszaru gminy (północna i centralna) znajduje się w obrębie środkowojurajskiego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 325 – Częstochowa (W)
- wschodni kraniec położony jest w zasięgu górnojurajskiego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 326 - Częstochowa (W).

GZWP nr 325 to zbiornik szczelinowo-porowy na podłożu zbudowanym głównie z utworów czwartorzędowych – wiek utworów wodonośnych – jura środkowa o powierzchni całkowitej 848 km² i szacunkowych zasobach 120 tys. m³/d.

GZWP nr 326 to zbiornik szczelinowo-krasowy na podłożu zbudowanym głównie z utworów czwartorzędowych – wiek utworów wodonośnych – jura górna o powierzchni całkowitej 3257 km² i szacunkowych zasobach 1020 tys. m³/d.

Obszar objęty Studium znajduje się w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd):

- nr 81 (JCWPd) – europejski kod: PLGW600081, krajowy kod: GW600081, ocena stanu ilościowego: dobry, ocena stanu chemicznego: dobry, ocena ryzyka ilościowego: niezagrażona, ocena ryzyka chemicznego: niezagrażona, bez derogacji (odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych),
- nr 82 (JCWPd) – europejski kod: PLGW600082, krajowy kod: GW600082, ocena stanu ilościowego: dobry, ocena stanu chemicznego: dobry, ocena ryzyka ilościowego: niezagrażona, ocena ryzyka chemicznego: niezagrażona, bez derogacji (odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych).

JCWPd nr 81 położona jest w obrębie zlewni rzeki Proсны. JCWPd nr 81 obejmuje swoim zasięgiem tylko fragment gminy Pątnów w jej zachodniej części. Na większości obszaru JCWPd nr 81 występuje poziom wód jury. W utworach czwartorzędowych występuje jeden poziom wodonośny niebędący w łączności hydraulicznej z poziomem mioceńskim. Warstwy wodonośne poziomu jury górnej występują na głębokości od 30 do 150 m, natomiast jury środkowej od 0 do 240 m. Zasoby wód podziemnych dostępnych do zagospodarowania w obrębie JCWPd nr 81 szacuje się na 651 600 m³/d, z czego wykorzystywane jest 12,6%.

Powierzchnia JCWPd nr 81 to 4912,6 km².

JCWPD nr 82 położona jest w obrębie zlewni rzeki Warty, która stanowi główną bazę drenażu. JCWPD nr 82 obejmuje swoim zasięgiem większość obszaru gminy Pątnów. W utworach czwartorzędowych JCWPD nr 82 występuje jeden poziom wodonośny niebędący w łączności hydraulicznej z poziomem kredowym, który występuje w północnej części JCWPD. Poziom wód jurajskich występuje w południowej i środkowej części JCWPD. Warstwy wodonośne poziomu czwartorzędowego występują na głębokości od 10 do 20 m, poziomu kredowego od 50 do 100 m, natomiast poziomu jurajskiego od 140 do 160 m. Zasoby wód podziemnych dostępnych do zagospodarowania w obrębie JCWPD nr 82 szacuje się na 692 189 m³/d, z czego wykorzystywane jest 7,8%.

Powierzchnia JCWPD nr 82 to 2809,2 km².

3.1.8. Fauna i flora

Szata roślinna gminy jest bardzo urozmaicona. Występuje tu ok. 1200 gatunków roślin naczyniowych, porostów i mchów w tym głównie w obszarze Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Na środowisko życia oddziałuje zarówno podłoże wapienne Jury, jak i kwaśne piaski plejstoceniowe. Przykładowym zespołem jest szczelinowy zespół wapieniolubnych paproci, porastający zacienione i wilgotne ścianki skalne u wejścia do jaskiń, w studniach krasowych i głębokich szczelinach, zwłaszcza na górze Zelce, górze Buki oraz Górze Świętej Genowefy. Najczęściej występującymi gatunkami paproci są zanokcica skalna oraz murowa. W miejscach, gdzie na zwierzelinie wapiennej wykształciła się pokrywa glebowa występują murawy kserotermiczne. W okresie letnim zakwitają fioletowe kwiaty główienki wielokwiatowej, dzwonka skupionego, szalwii okrągowej, żółte dywany tworzy rumian żółty, natomiast czerwone – goździk kartuzek. Ta bardzo bogata florystycznie i barwna roślinność występuje na górach: Krzemiony, Krzemionczki, Buki we wschodniej części gminy.

Na suchych, piaszczystych glebach we wnętrzu Łuku Warty, a także wzdłuż dróg i ścieżek, na ścianach wąwozów występują murawy piaszkowe z zespołem sporoka wiosennego i szczotliczy siwej. Są one poprzeplatane zaroślami jałowca, żółto kwitnącego wiosną żarnowca miotlastego oraz wrzosowiskami. Murawy związane z piaskami polodowcowymi wyróżniają obszar parku spośród innych obszarów Jury Polskiej. Osobliwością tego terenu są również rozległe zarośla jałowca z roślinami miododajnymi: wrzosem, macierzanką piaskową, rozchodnikiem ostrym i kocanką piaskową. Same jałowce, mają ogromne znaczenie klimatoterapeutyczne, lecznicze, estetyczne i bezpośrednio użytkowe.

Zupełnie odmienna roślinność związana jest z doliną Warty. Na obszarze tym, przeważającą część stanowią gleby mineralne, bardzo wilgotne, z niewielkimi wahaniami poziomu wód gruntowych. Warunki takie są odpowiednie dla rozwoju zespołów roślin łąkowych z przewagą ostrzewu spłaszczonego oraz situ ściśnionego. Wzdłuż cieków i na terenie nieużytkowanych łąk możemy

natrafić na zbiorowisko ziołoroślowe złożone z wysokich bylin, w skład których wchodzi wiązówka błotna oraz bodziszek błotny. Do ginących składników roślinności łąkowej w Polsce należą występujące tu na kwaśnych glebach łąki trzęślicowe, bardzo ubogie pod względem florystycznym. Tego typu zbiorowiska z płatami trzęślicy modrej i sitami występowały na obrzeżach torfowisk śródleśnych sąsiadujących z wilgotnymi borami. Teren położony na zabagnionych glebach mineralnych, porośnięty jest zespołem sitowia leśnego rozwijającego się w postaci małych płatów, które często zasilane są wodami wysiękowymi.

Jednym z najbardziej malowniczych na obszarze Załęczańskiego Parku Krajobrazowego zbiorowisk wodnych jest zespół lilii wodnych. W starorzeczach pojawia się charakterystyczny gatunek zespołu, jakim jest grążel żółty i podobna do niego populacja grzybienia północnego.

Największą grupę roślin obszaru gminy stanowią gatunki występujące na siedliskach zmienionych wskutek działalności człowieka (pola, przydroża, itp.). Znaczny udział we florze zajmują również gatunki leśne, szczególnie charakterystyczne dla lasów liściastych, dużą grupę stanowią również gatunki łąkowe i mokradłowe, związane z siedliskami charakterystycznymi dla doliny rzeki Warty. Jednak najbardziej charakterystyczne dla Parku są rośliny muraw napiaskowych, kserotermicznych i naskalnych, wyróżniające ten obszar w krajobrazie Polski Środkowej.

Specyficznym zjawiskiem dla terenów gminy jest występowanie szeregu stanowisk gatunków, które żyły tu przed wieloma tysiącami lat. Materiały w tym zakresie dostarczają stanowiska paleontologiczne w postaci ich szczątków oraz kości. Obecność tak bogatych złóż kości kopalnych zwierząt zawdzięczać można specyficznym warunkom, jakie panowały na tym terenie w okresie trzeciorzędu. Rzeźba obszaru była wówczas niezwykle urozmaicona i w niczym nie przypominała krajobrazu współczesnego. Silnie skrasowiałe skały wapienne nie były wówczas przykryte osadami polodowcowymi, przez co na powierzchni terenu znajdowało się dużo lejów, kotłów, studni i innych tworów krasowych. Stanowiły one swoiste pułapki, w które wpadały nieraz zwierzęta. Kości zwierząt znajdujące obecnie w utworach krasowych mogły pochodzić również od zwierząt zawleczonych do nich przez drapieżniki, od zwierząt, które po prostu żyły w jaskiniach oraz w znacznym stopniu przez splukiwanie szczątków przez wodę oraz osadzanie ich na dnie nierówności terenu. Szczątki zwierząt pozostające na powierzchni szybko ulegały rozkładowi, jednak te, które trafiły do specyficznych warunków panujących na dnie krasowych tworów, scementowane węglanem wapnia, przetrwały w doskonałym stanie do czasów współczesnych.

Stanowiska paleontologiczne z terenu Załęczańskiego Parku Krajobrazowego są prawdziwymi unikatami – nigdzie więcej w Europie nie napotkano miejsc o takim bogactwie gatunków czystej pliocenńskiej fauny lądowej. Wydobyty materiał badawczy stanowi nieocenione źródło wiedzy nie tylko o faunie zamieszkującej teren w minionych epokach, ale pozwala na odtworzenie warunków geograficznych i ekologicznych, w jakich te zwierzęta żyły oraz dostarcza ważnych dowodów na przebieg

wielu zjawisk geologicznych. Teren Jury, w tym także Załęczański Park Krajobrazowy, stanowi również źródło wiedzy na temat organizmów znacznie starszych, żyjących w środowisku płytkiego morza w trakcie procesu tworzenia się skalnego masywu Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. Na podstawie skamieniałych zwierząt odtworzyć możemy w dużym stopniu skład gatunkowy mieszkańców mezozoicznych mórz, z których to wapiennych szkieletów i pancerzy osadziły się skały Jury Krakowsko-Wieluńskiej. W licznych kamieniołomach oraz w ścianach jaskiń znaleźć można skamieliny amonitów, niekiedy o średnicy przekraczającej 1 m, wiele form morskich gąbek, małży, ślimaków, belemnitów, jeżowców i innych.

Teren gminy charakteryzuje się dużą różnorodnością biotopów, co sprawia, że zasiedlająca go fauna jest równie różnorodna, niestety zwierzęta zamieszkujące ten teren, jak i całą Jurę, są znacznie słabiej poznane niż rośliny. Najslabiej poznane są bezkręgowce, udało się udokumentować występowanie 61 gatunków zasługujących na ochronę. Wśród nich 16 stanowią gatunki chronione, 32 to gatunki znajdujące się na czerwonych listach krajowych i regionalnych oraz 10 to gatunki rzadkie. Charakterystyczną grupą fauny bezkręgowców wyróżniającą teren gminy są liczne gatunki kserotermiczne. Bogaty jest tu świat owadów, dotyczy to głównie motyli oraz chrząszczy, w tym szczególnie biegaczowatych, świerszczy i szarańczaków. Licznie reprezentowane są również pajęczaki. W świecie motyli, obok szeroko rozpowszechnionych pospolitych gatunków na uwagę zasługuje występowanie tylko lokalnie w kraju spotykanych 3 gatunków modraszków. Są to: modraszek wieloczek, adonis i arion. Bardzo ciekawym gatunkiem, ze względu na swą biologię, jest arion – motylek związany z taniami macierzanki porastającymi znaczne połacie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Na tym terenie można spotkać również pazia królowej.

Jedną z najlepiej poznanych grup zwierząt gminy są ryby. Badania nad ichtiofauną prowadzone są w obszarze Załęczańskiego Parku Krajobrazowego od kilkadziesiąt lat. Wynika z nich, że w obrębie „Wielkiego Łuku Warty” występuje najbogatszy i najbardziej zróżnicowany rybostan w stosunku do całej długości swego biegu. Odcinek ten zamieszkują liczne gatunki ryb, w tym ginące w innych rejonach ryby litofilne, tj. brzana, świnka i kleń. Ryby te nie tylko żyją tu w doskonałej kondycji, ale również znajdują dogodne warunki do tarła. Jeszcze z początku lat 80-tych pochodzą informacje o tarliskach certy, jednak obecnie, ze względu na przegrodzenie Warty tamą zbiornika „Jeziorsko” gatunek ten już nie występuje. Według najnowszych badań dominującymi gatunkami ryb są płoć, kielb, szczupak, brzana i ukleja. Ponadto, licznie występuje jelec, boleń, krąp, okoń, śliz, miętus, węgorz, szweja, leszcz, karp, sandacz i inne. Obok ryb dość częstym elementem fauny wodnej jest przedstawiciel smoczkoustnych – minóg strumieniowy. Dobre warunki rozrodu oraz niezwykła różnorodność rybostanu są na omawianym odcinku możliwe głównie dzięki stosunkowo niewielkiemu zanieczyszczeniu wody, jednak przede wszystkim ze względu na naturalny, niemal dziewiczy charakter koryta. Dość istotną

przyczyną wpływającą na strukturę rybostanu są również liczne jazy młyńskie zwiększające zróżnicowanie siedlisk rzeki. Duży dodatni wpływ na rozwój ikry, larw i narybku ryb litofilnych mają liczne korytowe i przykorytowe źródła krasowe zasilające rzekę wodą o niskiej temperaturze. Istnienie tak bogatych tarlisk ryb litofilnych, a przede wszystkim brzany, należy uznać za ważne dla przyrody w skali kraju, ponieważ gatunek ten uważany jest, po troci, za najbardziej zagrożony wyginięciem.

Dolina rzeki Warty stanowi atrakcyjne siedlisko nie tylko dla ryb. Również wiele gatunków ptaków znajduje tu dogodne i bezpieczne miejsca do lęgów oraz łowów. Z lęgowych osobliwości można wymienić tracze nurogęsi, gniazdujące w ilości kilku par w dziuplach nadbrzeżnych drzew. Z każdym rokiem gatunek ten staje się tutaj coraz liczniejszy. Warto zaznaczyć, że przez długi czas lęgi tych ptaków stwierdzono jedynie w ujściowej strefie Warty i w obrębie „Wielkiego Łuku”. Dopiero od kilku lat nurogęsi zaczęły pojawiać się nielicznie na innych odcinkach rzeki. W 1987 roku odnotowano tu również lęg gągoła – kaczki o podobnych upodobaniach gniazdowych. Inne kaczki przystępujące do lęgów na terenie Załęczańskiego Parku to cyraneczka, cyranka, głowienka i krzyżówka. Od niedawna na rozlewisku w okolicy Załęcza Wielkiego gnieździ się para łabędzi niemych, a prawdziwą lęgową osobliwością jest para łabędzi krzykliwych. Nabrzeżne szuwały i starorzecza zasiedla łyska, wodnik, kropiałka kokoszka wodna. Najliczniejszym z gatunku siewkowatych występujących na tym terenie jest czajka gniazdująca nie tylko w dolinie, ale i na otwartych przestrzeniach poza nią. Na piaszczystych łanach rzecznych dość licznie gnieździ się kuliczek piskliwy i nieco mniej licznie sieweczka rzeczna. Notowano również lęgi sieweczki obroźnej. W podobnym środowisku znoszą również jaja rybitwy zwyczajne i białoczelne. Lęgowe brodźce reprezentowane są przez dwa gatunki, które gniazdują jednak bardzo nielicznie. Samotnik zasiedla lęgowe zarośla, natomiast gniazda krwawodzioba spotkać można na podmokłych łąkach. W tym samym biotopie lęgnię się bekas kszyk oraz niezwykle rzadko szlamik rycyk. Ciekawym ptakiem, którego występowanie stwierdzono w dwóch miejscach na terenie Parku jest przedstawiciel kraskowatych – zimorodek, drążący norki w urwistych skarpach rzeki. Natomiast z ptaków wróblowatych, związanych z nadbrzeżną roślinnością gniazdują remiz, słowik szary, strumieniówka, rokitniczka, łożówka, trzcinniczek i trzcinia oraz dziwon. Licznym ptakiem jest również jaskółka brzegówka. Bierze się to z faktu, że w wielu miejscach na krawędzi doliny znajdują się kamieniołomy, a ich górne części urwistych skarp nadają się doskonale do drążenia głębokich norek, w których ptaki zakładają gniazda. Niemal w każdym takim kamieniołomie istnieje kolonia lęgowa brzegówek. Atrakcyjność lęgowa okolicy dotyczy nie tylko gatunków związanych bezpośrednio ze środowiskiem wodnym, czy błotnym. Dziuplaste starodrzewy, zadrzewienia i zarośla lęgowe porastające liczne wyspy i brzegi doliny ściągają wiele gatunków ptaków, których biologia nie wiąże się z wodą. Drążą tu swe dziuple dzięcioły, w tym zielony i czarny, lęgną się drozdy, sikory, płochacz pokrzywnica, gołąb grzywacz, wilga oraz wiele innych. Prawdziwe bogactwo ptaków, głównie wróblowatych, występuje w licznych

parowach

i dolinkach pobocznych dochodzących do doliny Warty w północno-zachodniej części Parku. Dolina ta jest ważnym miejscem nie tylko dla tych ptaków, które zakładają tu swoje gniazda. Wiele gatunków traktuje ten teren jako stałe żerowisko. Dotyczy to np. bociana białego czy czapli siwej, a nawet bociana czarnego, który lęgnie się w okolicznych lasach, a nad Wartą w okolicy Załęcza Wielkiego regularnie żeruje.

Migrujące ptactwo wodno-błotne również chętnie korzysta z rozlewisk Warty jako miejsca odpoczynku. Na rozległych suchych przestrzeniach, zajmujących znaczną część Parku, skrzydlata fauna jest znacznie uboższa, choć i tu nie brak ciekawych gatunków, np.: całkiem liczny ptakiem jest dudek. Na otwartych terenach spotyka się często skowronki, świergotki, pliszki, pokląskwę, kłaskawkę, białorzyskę, kopciuszka, dzierzbę, gąsiorek i inne. W suchych borach liczba gatunków ptaków jest niewielka. Z ciekawszych biotop ten zasiedlają lerka, paszkoć, lelek kozodój. Lasy na bogatszych siedliskach charakteryzują się wyjątkowo dużą różnorodnością gatunków. Spotkać tu można jarząbka, słonkę, muchołówki, drozdy, krzyżodzioba świerkowego, gila, kruka oraz wiele innych. Z lat 70-tych pochodzą dane o występowaniu na terenie Parku cietrzewia oraz dzięcioła zielonosiwego. Z ptaków drapieżnych najczęściej spotykany na tych terenach jest myszołów zwyczajny. Gniazdowanie tego gatunku wiąże się z kompleksami starodrzewów, natomiast tereny łowów to najczęściej otwarte tereny pól uprawnych. W podobnym środowisku dość często spotyka się również pustułkę. Gatunek ten lęgnie się na granicy lasów i pól. Innym sokołem spotykanym na terenach tych jest gniazdujący nielicznie w lasach kobuz. Lęgowym gatunkiem jest również jastrząb gołębiarz i krogulec oraz prawdopodobnie trzmielojad i drapieżnik związany z nadrzecznymi mokradłami – błotniak stawowy. Odnotowano również informację o występowaniu sóweczki.

Obszar gminy zamieszkują również płazy i gady. Wśród płazów należałoby wymienić: traszkę grzebieniastą, traszkę zwyczajną, kumaka nizinny, grzebiuszkę ziemną, ropuchę szarą, ropuchę zieloną, ropuchę paskówkę, rzekotkę drzewną, żabę jeziorkową, żabę wodną, żabę trawną, żabę moczarową oraz salamandrę plamistą. Gady reprezentowane są przez 6 gatunków. Są to: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata i gniewosz plamisty.

Zasiedlenie gminy przez ssaki, z wyjątkiem nietoperzy, nie wyróżnia się niczym szczególnym w odniesieniu do obszarów przyległych. Do gatunków ciekawych należy chomik europejski, wydra oraz bóbr, który pojawił się na terenie parku w ramach programu reintrodukcji. Podobnie jak cała Jura Polska teren gminy jest siedliskiem. W przypadku terenu parku wiadomości na temat tej ciekawej grupy ssaków są ograniczone głównie do nietoperzy hibernujących w jaskiniach krasowych w okresie zimowym. Wykaz gatunków występujących na terenie Załęczańskiego Łuku Warty wymienia wśród nietoperzy m. in. mrocza późnego, nocka Brandta i nocka dużego.

3.1.9. Lasy

Lasy na terenie gminy zajmują powierzchnię 4 012 ha⁵ stanowiąc 34,9% ogólnej powierzchni jej obszaru. Ogół lasów w gminie znajduje się w zarządzaniu Nadleśnictwa Wieluń w obrębie Cisowa. W bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Warty pospolicie występują wierzby, wśród których należy wymienić wiklinę, wierzbę wiciową oraz wierzby: kruchą i białą. Dwa pierwsze gatunki tworzą zespół zaroślowy wiklin nadrzecznych, który skutecznie chroni brzegi Warty przed erozją wodną. Dwa pozostałe gatunki tworzą zespół łągu wierzbowo-topolowego, z udziałem topoli białej i z pnączami chmielu zwyczajnego.

W starorzeczach można spotkać zarośla łożowe z przeważającą wierzą szarą, a po wypełnieniu starorzeczy torfem tworzy się ols, czyli bagienny las olszowy, z udziałem olszyny i porzeczki czarnej w podszyciu, natomiast runo zielne złożone jest z wielu gatunków roślin bagiennych.

W dolinie rzeki Warty występują naturalne stanowiska lasów łągowych. Zajmują one jednak bardzo małą powierzchnię, odgrywając w ten sposób nieznaczną rolę w dzisiejszym krajobrazie. Są one natomiast bardzo ważne ze względu na różnorodność zbiorowisk roślinnych, wnosząc niewątpliwie duże urozmaicenie do krajobrazu. Lasy łągowe Załęczańskiego Parku Krajobrazowego należą do zespołu łągu jesionowo-olszowego. W skład drzewostanu wchodzi olsza czarna z domieszką świerka i wierzby kruchej, natomiast zwarte i umiarkowane podszycie to przede wszystkim czeremcha i kruszyna. Lasy te stanowią naturalną osłonę biologiczną i przeciwpowodziową rzek i strumieni oraz ostoję ptactwa wodnego i zwierzyny.

Lasy położone na wysoczyźnie mają bardzo duże znaczenie dla obecnego krajobrazu gminy. Są to pozostałości po starych lasach, które niegdyś porastały okolice Niżankowic, Krzeczowa, Cisowej, Rudy i Parzymiechów co pozwala na odtworzenie naturalnej szaty leśnej omawianego obszaru. Składają się na nią zespoły:

- kwaśnej dąbrowy trzcinnikowej – jest to widny las dębowy z dębem bezszypułkowym, pod względem florystycznym bardzo ubogi; największy obszar tego typu siedliska występuje w sąsiedztwie Wielkiego łuku Warty. Obecnie porastają go chojnia i sosnowe z odnawiającym się dębem bezszypułkowym lub monokultury sosnowe na glebach porolnych;
- grądu jodłowego który zachował się na bardzo małej powierzchni w uroczysku Kluski. W skład tego siedliska wchodzi jodła i świerk stanowiące wyższą warstwę drzew, natomiast w warstwie niższej znajduje się jodła, buk, dąb szypułkowy, grab i olsza czarna;
- wilgotnego boru mieszanego dębowo-świerkowego występującego na podmokłej i kwaśnej glebie bielcowej niedaleko Cisowej, Klusek i Budziaków. Rośnie tu świerk oraz dąb szypułkowy.

⁵ Stan na 2016 rok z Urzędu Gminy Pątnów

W skład runa zielnego wchodzi borówka czarna, orlica pospolita, natomiast z traw wymienić należy kłósówkę miękką, trzęślicę modrą i trzcinnika owłosionego;

- boru sosnowego świeżego zajmującego bardzo ubogie gleby, ale o stosunkowo dobrych warunkach wilgotnościowych; sosna, która je porasta rośnie tu prosto i wysoko, są też obecne jej podrosty i kępy jałowców; sucholubne sosny wraz z licznymi tu jałowcami, żamowcami i wrzosem są dobroczynne dla swoistego mikroklimatu (o cechach nawet leczniczych) pełnego wonnych olejków eterycznych, w warstwie zielnej występują: borówka czarna i brusznica oraz trawy i wrzos. Charakterystyczną cechą dla tego zbiorowiska leśnego jest występowanie wielu gatunków mchów tworzących miękką, zielony dywan.

Tabela 3. Leśna przestrzeń produkcyjna

L.p.	Rodzaj przestrzeni produkcyjnej	2016 [ha]
1	Grunty leśne ogółem	4 012
2	Grunty leśne publiczne	2 454
3	Grunty leśne prywatne	1 558

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Pątnów

W gruntach leśnych prywatnych zawierają się grunty należące do osób fizycznych stanowiące 1 535 ha oraz należące do wspólnot gruntowych o łącznej powierzchni 62 ha.

3.1.10. Obszary i obiekty prawnie chronione

Na terenie gminy Pątnów istnieją następujące obszary i obiekty przyrodnicze objęte prawną ochroną:

- Załęczański Park Krajobrazowy wraz z otuliną (fragment),
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 "Załęczański Łuk Warty" PLH100007,
- 9 pomników przyrody,
- 4 użytki ekologiczne.

Poniżej scharakteryzowano ww. obszary i obiekty.

Załęczański Park Krajobrazowy

Południowo-wschodnia część gminy położona jest w granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, w którego obręb wchodzi znaczne kompleksy leśne stanowiące ok. 49% jego powierzchni. Całkowita powierzchnia Parku to 13 520 ha, a otuliny 8 153 ha. Ponad 70% parku znajduje się na terenie gminy Pątnów.

Załęczański Park Krajobrazowy został utworzony na podstawie Uchwały Nr XIII/50/78 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu z dnia 5 stycznia 1978 r. w sprawie utworzenia Załęczańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. WRN w Sieradzu). Granice Załęczańskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną w województwie łódzkim określa obecnie obowiązujące

Rozporządzenie Nr 45/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 listopada 2005 r. w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2005 r., Nr 348, poz. 3119) zmienione Rozporządzeniem Nr 14/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 4 czerwca 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2008 r., Nr 198, poz.1860 z dnia 14 czerwca 2008 r.).

Obszar Parku obejmuje północno-wschodnią część Wyżyny Wieluńskiej będącej częścią Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej tzw. Jura Polska. Rzeką Warta przepływa przez Park ok. 40-kilometrowym łukiem, rzeźbiąc w skalistym podłożu głębokie przełomy urozmaicając krajobraz wapiennych wzgórz. Na obszarze Parku występują zjawiska krasowe i formy rzeźby krasowej tj. jaskinie, studnie, wywierzyska, leje i suche doliny. W obrębie Parku utworzono kilka rezerwatów przyrody, ale położonych poza gminą Pątnów. W Parku i na terenie jego otuliny występują pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne, w tym zlokalizowane w gminie Pątnów.

Dla ochrony walorów Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w ww. Rozporządzeniu Nr 45/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 listopada 2005 r. ustalono otulinę Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Zewnętrzna granica otuliny Parku w gminie Pątnów zaczyna się w miejscowości Kałuże (zachodnia strona Parku), następnie biegnie wzdłuż granicy woj. łódzkiego i opolskiego, linii kolejowej Wieluń – Herby Nowe dochodząc do uroczyska Ruda i cieką Struga, okalając częściowo las od zachodniej strony dochodzi do granicy gminy.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Załęczański Łuk Warty” PLH100007

Obręb rzeki Warty i jej zakola tzw. Załęczański Łuk Warty wchodzi w skład sieci obszarów objętych przyrodą Natura 2000. Jest to specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) oznaczony kodem PLH100007 na podstawie decyzji Komisji Europejskiej z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmującej, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE).

Pomniki przyrody i użytki ekologiczne

Na terenie gminy występują pomniki przyrody i użytki ekologiczne, których wykaz wraz z podstawą prawną ich powołania zamieszczono poniżej.

Tabela 4. Wykaz pomników przyrody i użytków ekologicznych

Pomniki przyrody				
L.p.	Położenie	Nr działki	Opis	Tytuł aktu prawnego
1	Dzietrzniki 216	-	pojedyncze drzewa (brak szczegółowych danych)	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz.
2	Bieniec Mały obok posesji 71	-		

3	Kępowizna, ZPK, w pobliżu młyna	działka nr 704		Urz. Woj. Sieradzkiego, dn.19.02.1998 r. Nr 3, poz.9)
4	Załącze Małe, ZPK, osada leśna oddz. 36, posesja 78	-		
5	Pątnów, park wiejski	działka nr 558/23		
6	Stara Wieś, ZPK, obok ośrodka "Kombex"	działka nr 168/1	Zbiornik wodny "Granatowe Źródła"	
7	Pątnów, park wiejski	działka nr 558/23	Dwie lipy szerokolistne	
8	Pątnów, park wiejski	działka nr 558/23	Skupisko drzew (brak szczegółowych danych)	
9	Pątnów, park wiejski	działka nr 558/24		

Użytki ekologiczne				
L.p.	Położenie	Nr działki	Opis	Tytuł aktu prawnego
1	Załącze Wielkie	działka nr 55, działka nr 60/2	bagna śródlądowe	Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z 22.05.2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Łódz. z 31.05.2000 r. Nr 73, poz. 391)
2	Dzietrzniki	działka nr 70, działka nr 88, działka nr 92, działka nr 96/1, 97/2, działka nr 97/1, działka nr 98, działka nr 105		
3	Ruda	działka nr 253/2		
4	starorzecze rzeki Warty	-		

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

3.1.11. Zanieczyszczenia, zagrożenia sanitarno-zdrowotne gminy

- Zagrożenia środowiskowe powstałe w wyniku procesów geomorfologicznych i klęsk żywiołowych

Zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami i na podstawie mapy zagrożenia powodziowego, sporządzonej przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, zawierającej m.in. granice zasięgu wód o prawdopodobieństwie wystąpienia $p=1\%$ (tj. średnio raz na 100 lat) oraz $p=10\%$ (tj. średnio raz na 10 lat) stwierdzono, że teren gminy zlokalizowany jest częściowo na:

- obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),

oraz poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Rejon szczególnego zagrożenia powodzią stanowią tereny położone nad rzeką Wartą we wschodniej części gminy, należące do Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

W granicach tego obszaru znajdują się głównie tereny leśne, rolne, łąki i nieużytki w sąsiedztwie rzeki Warty na całej jej długości od miejscowości Bieniec przez Kępowiznę, Załęcze Wielkie, Bukowce do Tronin. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią obejmuje również fragmenty terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej w Kępowiznie, Piaskach, Bukowcach i Starej Wsi oraz usługowej w Kępowiznie i Starej Wsi.

Pozostałe rzeki występujące na terenie gminy: Kamionka, Dopływ z Popowic, Dopływ z Pątnowa, Dopływ z Wierzbia, Dopływ spod Józefowa, Dopływ spod Grębnia, Dopływ z Dalachowa, Dopływ spod Cisowej z nie zostały zakwalifikowane do opracowania map zagrożenia powodziowego. Nie ma dla nich również opracowanego Studium ochrony przeciwpowodziowej wyznaczającego granice zasięgu wód o prawdopodobieństwie wystąpienia $p=1\%$.

- Zagrożenia antropogeniczne

Zagrożenia antropogeniczne środowiska to przede wszystkim:

Zagrożenie atmosfery i wynikająca z tego degradacja klimatu lokalnego

Ochrona powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami odgrywa istotną rolę w jakości życia społeczeństwa. Stan powietrza zależy od ilości i wielkości źródeł emisji, jak również od ilości ładunków napływających z terenów sąsiednich.

Powietrze atmosferyczne i klimat lokalny pozostają przed degradującym wpływem lokalnych palenisk domowych, przemysłu, transportu i komunikacji.

W gminie ze względu na jej rolniczy charakter (brak większych obiektów przemysłowych), najbardziej uciążliwymi, szczególnie w okresie zimy są średnie i małe źródła emisji, które ze względu na warunki odprowadzania zanieczyszczeń do atmosfery oraz ich lokalizację w istotny sposób wpływają na jakość powietrza gminy. Omawiane źródła „niskiej emisji” to przede wszystkim paleniska domowe. Ich szczególna uciążliwość związana jest z liczebnością źródeł, zlokalizowanych blisko siebie, z niskimi gatunkami opałów stosowanych w paleniskach

oraz faktem częstego spalania w nich różnego rodzaju odpadów. Lokalizacja źródeł „niskiej emisji” zanieczyszczeń do atmosfery związana jest z terenami zabudowanymi poszczególnych wsi. Poprawa tego stanu możliwa jest poprzez zmianę sposobu ich ogrzewania na gazowe lub inne paliwo ekologiczne.

Istotnym źródłem emisji zanieczyszczeń do atmosfery jest transport, wytwarzający tlenki węgla, węglowodory aromatyczne alifatyczne, związki ołowiu i tlenki azotu. Przyczynia się do tego przede wszystkim intensywny rozwój komunikacji, niski poziom techniczny pojazdów oraz ogólnie zły stan sieci dróg. Rozmieszczenie przestrzenne tego rodzaju emisji w gminie jest ściśle związane z rozmieszczeniem obciążeń transportowych dróg, proporcjonalnie do ich rangi w krajowej sieci drogowej. Źródłem zanieczyszczeń liniowych jest przede wszystkim droga krajowa nr 43, w mniejszym stopniu droga krajowa nr 45.

Dodatkowym źródłem zanieczyszczenia mogą być zanieczyszczenia allochtoniczne, napływające spoza terenu gminy wynikające z bliskiego sąsiedztwa miasta Wielunia (ok. 8 km) oraz cementowni w Działoszynie.

Zagrożenie środowiska przez hałas

Największym liniowym źródłem hałasu na terenie gminy są droga krajowa nr 43 oraz linia kolejowa nr 181, w znacznie mniejszym stopniu droga krajowa nr 45. Do punktowych źródeł hałasu należą pojedyncze zakłady produkcyjne.

Ze względu na uciążliwość akustyczną związaną z eksploatacją ww. dróg w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie należy lokalizować nowych obiektów przeznaczonych na pobyt stały ludzi (ani innych o funkcjach chronionych). Również w pasie wzdłuż linii kolejowej (ok. 100 m od skrajnych torów) niewskazana jest lokalizacja ww. obiektów.

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych

Źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych są zanieczyszczenia spłukiwane przez opady atmosferyczne z całej nieskanalizowanej do tej pory gminy, z obszarów rolnych i leśnych oraz zanieczyszczenia wytwarzane przez środki transportu i spłukiwane z powierzchni dróg.

Na podstawie Raportu o stanie środowiska w 2015 r. wody powierzchniowe na terenie gminy Pątnów zostały zbadane w dwóch punktach pomiarowo-kontrolnych:

- Dopływ spod Józefowa – Kępowizna,
- Dopływ z Popowic – Bieniec Mały.

Stan/potencjał ekologiczny JCWP w punkcie Dopływ spod Józefowa określono jako umiarkowany, natomiast w punkcie Dopływ z Popowic jako dobry. Stan chemiczny w obu miejscach oceniono jako dobry, a odczyn pH jako bardzo dobry.

Stan sanitarny wód powierzchniowych w gminie można uznać za zadowalający.

Zanieczyszczenia wód podziemnych

Zagrożenia jakości wód podziemnych wynikają przede wszystkim z charakterem zagospodarowania terenu jego właściwości fizyko-chemicznych, a także charakteru ognisk zanieczyszczeń. Zagrożenia wód podziemnych stanowić mogą odpady w postaci stałej, jak i płynnej. Głównym ogniskiem zanieczyszczeń wód podziemnych są ogniska typu rolniczego i tereny zabudowy wiejskiej. Wiąże się to z faktem, iż cała gmina nie posiada kanalizacji sanitarnej. Powszechnym sposobem pozbywania się ścieków na terenach zabudowanych jest odprowadzenie ich na własne pola, jako nawóz organiczny.

W ten sposób do wód podziemnych wprowadzane są podwyższone ilości amoniaku, chlorków, sodu, potasu, azotanów i azotynów. Wśród ognisk rolniczych dodatkową groźbę stanowi chemizacja rolnictwa (stosowanie nawozów mineralnych i pestycydów).

Na podstawie Raportu o stanie środowiska w 2015 r. wg pomiaru w Załęczu Wielkim. Wody podziemne posiadały III klasę jakości, czyli zadowalającej jakości. Wskaźnikami decydującymi o klasie czystości były azotany.

Zagrożenia pokrywy glebowej i roślinnej

Degradacja pokrywy glebowo-roślinnej terenu związana jest przede wszystkim z rozwojem terenów zainwestowanych. Degradacja powierzchni ziemi związana z zanieczyszczeniem gleb występuje w pobliżu tras komunikacyjnych. Następuje tu kumulacja w glebie toksycznych związków chemicznych pochodzących ze spalin oraz pyłów ścieranych opon i nawierzchni.

Wzrost ruchu komunikacyjnego – samochodowego powoduje wzrost zanieczyszczeń (spaliny, gazy, pyły), które trafiają bezpośrednio (na skutek emisji) do gruntu, natomiast w szacie roślinnej porastającej strefę zanieczyszczeń następuje kumulacja związków chemicznych (najczęściej szkodliwych dla człowieka). Największa kumulacja zanieczyszczeń następuje w sąsiedztwie drogi krajowej nr 45 i 43.

Występowanie wzmożonej erozji podłoża glebowego na terenach o funkcji rolniczej powoduje zubożanie gleb w składniki mineralne oraz niszczenie ich struktury. Stosowanie nawozów sztucznych w celu podniesienia ich wartości produkcyjnej prowadzi do zakwaszenia lub zawapnienia gruntów.

Zmiany powierzchni ziemi mogą być również wywołane wszelkimi pracami ziemnymi, w tym powierzchniową eksploatacją surowców oraz różnymi zabiegami technicznymi np. melioracjami.

Zagrożenia środowiska przez odpady

Na terenie gminy Pątnów nie funkcjonuje gminne składowisko odpadów. Odpady komunalne odbierane są od właścicieli nieruchomości przez odpowiednie firmy posiadające zezwolenie na wywóz odpadów komunalnych i unieszkodliwiane są na składowiskach odpadów zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego.

Ukształtowanie terenu gminy w postaci licznych wąwozów stanowi pokusę dla lokalnej społeczności do zasypywania ich odpadami powstałymi w gospodarstwach domowych, co stanowi duże zagrożenie dla środowiska, powodując zmianę krajobrazu, jest uciążliwe dla właścicieli i turystów. Większość dzikich wysypisk znajduje się na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego i z tego też względu powinny być natychmiast usunięte.

Skażenie promieniotwórcze środowiska

Głównymi źródłami promieniowania jonizującego w środowisku na terenie gminy są elektroenergetyczne stacje i linie napowietrzne. Dla linii napowietrznych 15kV w pasach terenu o szerokości 12,0 m występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu – nie należy w ich obrębie lokalizować zabudowy mieszkaniowej ani innej o charakterze chronionym. Drugim głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego są trzy nadajniki telefonii GSM. Nie zachodzi potrzeba tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania wokół nadajników, gdyż ewentualne przekroczenia dopuszczalnej wartości pola promieniowania występują na obszarach niedostępnych dla ludzi.

Poważne awarie

Na obszarze gminy Pątnów nie występują obiekty przemysłowe, które mogłyby generować zagrożenia awarią przemysłową.

3.2. Stan środowiska kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

3.2.1. Rys historyczny

Początki osadnictwa na terenie gminy sięgają epoki brązu. Ze względu na położenie przy szlaku handlowym w roku 1283 Książę Przemysław II nadaje pobliskiemu Wieluniowi prawa miejskie. W okresie rozbicia dzielnicowego został zahamowany wzrost gospodarczy tego obszaru. W okresie panowania Władysława Łokietka ziemia wieluńska na stałe powraca do korony. Po śmierci Kazimierza Wielkiego teren ten przeszedł pod panowanie Władysława Opolszczyka, który utworzył księstwo wieluńskie. Wieś Pątnów wzmiankowana jest w 1399 roku. Wieś w tym okresie należała do króla i wchodziła w skład starostwa Wieluńskiego. Starostwo rozwijało się od XV- XVII w. W okresie tym powstaje kolegiata w Rudzie (1424 r.) rozwija się rzemiosło i handel. W Wieluniu mieściła się okresowo filia Akademii Krakowskiej, a na początku XVII w. funkcjonował zespół teatralny. Kres wspaniałemu rozwojowi tych terenów przyniósł potop szwedzki w trakcie, którego zamek i miasto zostało zniszczone. Dalsze zniszczenia pogłębiły działania wojenne w okresie wojny północnej oraz wojen napoleońskich. Dopiero w 1815 r. następuje systematyczny rozwój tych terenów, powstają liczne manufaktury. Kolejną klęskę przyniosła II wojna światowa. W trakcie nalotów w 1939 r. zostało zniszczone 75% miasta. Po wojnie miasto zostaje przekształcone w ośrodek produkcyjny. Tereny powiatu nadal pozostają związane z produkcją rolniczą.

Ślady osadnictwa pradziejowego w postaci kurhanów rzymskich w rejonie znajdują się Bieńca natomiast osady z epoki brązu oraz paleolityczne obozowiska na terenie wsi Troniny. Występują również cmentarzyska z epoki brązu oraz stanowiska paleolityczne w cłach. Obiektami posiadającymi wysokie wartości kulturowe osadnictwa współczesnego są drewniane kościołki w stylu wieluńskim

(Popowice, Grębień), podworski budynek w Pątnowie położony w zabytkowym parku oraz drewniany młyn w Kępowiznie.

Charakterystycznymi elementami historycznie ukształtowanego układu przestrzennego gminy są wsie o charakterze łańcuchowym tj. Pątnów, Kamionka, Dzietrzniki, Bieniec, Załącze Małe, Popowice i Grębień. Odmienny układ osadniczy posiada Załącze Wielkie, które rozrastało się koncentrycznie. Podobne w układzie są również przysiółki w Troninach i Kłuskach.

3.2.2. Obiekty w rejestrze zabytków

Na walory kulturowe gminy mają wpływ obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków lub w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łodzi. Poniższa tabela zawiera wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Tabela 5. Obiekty wpisane do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków⁶

L.p.	Miejscowość	Zabytek	Nr rejestru
1	Grębień	Kościół fil. P.w. św. Trójcy, drewn., XV/XVI w., rozbud. w latach 1900-1004	nr rej.: 938 z 30.12.1967 r.
2	Kamionka	ruiny dworu obronnego, XVI w.	nr rej.: 616-XIV-73 z 16.02.1958 oraz 303 z 30.12.1967 r.
3	Kępowizna	młyn wodno-elektryczny (nr 4), 1914	nr rej.: 345 z 06.10.1986 r.
4	Popowice	Kościół fil. p.w. Wszystkich Świętych, drewn., pocz. XVI w.	nr rej.: 950 z 30.12.1967 r.

3.2.3. Obiekty w ewidencji zabytków

Obiekty w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Na terenie gminy Pątnów znajdują się również obiekty, które widnieją w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Wykaz tych obiektów został przedstawiony w poniższej tabeli.

⁶ Stan na 01.09.2016 r.

Tabela 6. Obiekty w wojewódzkiej ewidencji zabytków⁷

L.p.	Miejscowość	Nazwa zabytku	Czas powstania
1	Dzietrzniki	Kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	1900-1908 r.
2	Dzietrzniki	Plebania w zespole kościoła parafialnego	pocz. XX w.
3	Dzietrzniki	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego	XIV-XV w.
4	Dzietrzniki	Cmentarz parafialny	pocz. XX w.
5	Grębień	Kościół filialny p.w. św. Trójcy	XV/XVI w., rozbud. 1900-1914 r.
6	Grębień	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła filialnego	XV w.
7	Grębień	Cmentarz parafialny	pocz. XX w.
8	Kamionka	Dwór obronny	1 poł. XVI w. przebud. XVIII-XIX w.
9	Kępowizna	Młyn	1914 r.
10	Pątnów	Cmentarz parafialny	pocz. XX w.
11	Pątnów	Kościół parafialny p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty	1917-1927 r.
12	Pątnów	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego	XV w.
13	Pątnów	Plebania w zespole kościoła parafialnego	1912-1920 r.
14	Pątnów	Kapliczka w zespole kościoła parafialnego	ok. 1900 r.

⁷ Stan na 25.11.2015 r.

15	Pątnówek	Park dworski	pocz. XX w.
16	Pątnówek	Dwór	pocz. XX w.
17	Popowice	Kościół filialny p.w. Wszystkich Świętych	przed 1522 r. rozbud. XVIII w.
18	Popowice	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła filialnego	XV w.
19	Popowice	Cmentarz parafialny	2 poł. XIX w.

Obiekty w gminnej ewidencji zabytków

Gmina Pątnów posiada Gminną Ewidencję Zabytków. Wykaz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Obiekty w gminnej ewidencji zabytków⁸

L.p.	Miejscowość	Nazwa zabytku
1	Bieniec	Dom nr 20
2	Bieniec	Dom nr 31
3	Cisowa	Leśniczówka, ob. dom
4	Dzietrzniki	Zespół Kościoła parafialnego p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa: - kościół - otoczenie kościoła w granicach trwałego ogrodzenia przykościelnego - plebania
5	Dzietrzniki	Cmentarz parafialny
6	Dzietrzniki	Dom nr 51
7	Dzietrzniki	Dom nr 53
8	Dzietrzniki	Dom nr 63
9	Dzietrzniki	Dom nr 114
10	Dzietrzniki	Dom nr 128
11	Dzietrzniki	Dom nr 213
12	Grębień	Zespół Kościoła filialnego p.w. św. Trójcy: - kościół - dzwonnica - otoczenie kościoła w granicach trwałego ogrodzenia
13	Grębień	Cmentarz parafialny
14	Grębień	Dom nr 50
15	Grębień	Dom nr 95
16	Grębień	Dom nr 126

⁸ Stan na 31.12.2008 r.

17	Józefów	Dom nr 18
18	Kałuże	Dom nr 14
19	Kałuże	Dom nr 20
20	Kamionka	Zespół dworu: - dwór - otoczenie dworu
21	Kamionka	Dom, ob. szkoła
22	Kępowizna	Młyn
23	Pątnów	Zespół Kościoła parafialnego p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty: - kościół - otoczenie kościoła w granicach ogrodzenia - kapliczka - plebania
24	Pątnów	Cmentarz parafialny
25	Pątnów	Zespół dworsko-parkowy: - Dwór - Park dworski
26	Pątnów	Zespół dworca PKP: - budynek dworca - dom dróżnika, ob. Dom - dom - magazyn - szalety
27	Pątnów	Dom nr 4
28	Pątnów	Dom nr 57
29	Pątnów	Dom nr 103
30	Pątnów	Dom nr 234
31	Popowice	Zespół Kościoła filialnego p.w. Wszystkich Świętych: - kościół - otoczenie kościoła w granicach trwałego ogrodzenia
32	Załącze Małe	Dom nr 38
33	Załącze Małe	Dom nr 79
34	Załącze Małe	Dom nr 94
35	Załącze Wielkie	Dom nr 11
36	Załącze Wielkie	Dom nr 12

3.2.4. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy znajduje się 151 stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji konserwatorskiej, ich szczegółowy wykaz umieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Stanowiska archeologiczne na obszarze gminy

	L.p.	Miejscowość/nr st. w miejsc.	Funkcja	Kultura	Chronologia	Zagrożenia
80-44						
	1	Bieniec 1/(11 na 80-44)	Ślad os.	Przew.	rzym	uprawa roli
	2	Bieniec 2/(12 na 80-44)	Osada	Przew.	rzym	procesy stokowe, uprawa roli
	3	Bieniec 3/(13 na 80-44)	Cment.	Przew.	rzym	uprawa roli, droga
	4	Bieniec 4/(14 na 80-44)	Ślad os.		ek	uprawa roli
			Ślad os.	Trzcin.	wcz. eb	
			Ślad os.	Łuż.	eb	
			Ślad os.	Prapol.	wcz. śr.	
	5	Bieniec 5/(80-44)	Osada	Przew.	rzym B	uprawa roli
	6	Bieniec 6/(80-44)	Osada	Przew.	rzym B	uprawa roli
	7	Bukowce 1/(33 na 80-44)	Ślad os.		ek	uprawa roli
			Ślad os.		Pra.	
			Ślad os.		późn. śr.	
			Ślad os.		now.	
	8	Bukowce 2/(34 na 80-44)	Ślad os.		ek	procesy stokowe, uprawa roli
			Ślad os.		późn. śr.	
	9	Bukowce 3/(35 na 80-44)	Prac. krzem.		pal.	procesy stokowe, eksploatacja żwiru
			Ślad os.		późn. śr.	
			Ślad os.		now.	
	10	Bukowce 4/(36 na 80-44)	Ślad os.		ek	uprawa roli
	11	Bukowce 5/(37 na 80-44)	Ślad os.		ek	procesy stokowe
			Ślad os.		XVIII w.	
	12	Bukowce 6/(38 na 80-44)	Ślad os.		późn. śr.	uprawa roli
			Ślad os.		now.	
	13	Dzietrzyniki 1/(21 na 80-44)	Ślad os.		ek	użytkowanie drogi
80-43						
	14	Dzietrzyniki 2/(16 na 80-43)	Osada		śr.	-
	15	Dzietrzyniki 3/(17 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
			Osada		VI-XVIII w.	
	16	Dzietrzyniki 4/(18 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
	17	Dzietrzyniki 5/(19 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
	18	Dzietrzyniki 6/(20 na 80-43)	Ślad os.	Łuż.	V eb	-
			Osada		XIV-XV w.	
	19	Dzietrzyniki 7/(21 na 80-43)	Ślad os.	Łuż.	V eb	-
			Osada		XIV-XV w.	

	20	Dzietrzniki 8/(22 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
	21	Dzietrzniki 9/(23 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
	22	Dzietrzniki 10/(24 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
	23	Dzietrzniki 11/(25 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
	24	Dzietrzniki 12/(26 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
			Osada		XVI-XVIII w.	
	25	Dzietrzniki 13/(27 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
			Osada		XVI-XVIII w.	
	26	Dzietrzniki 14/(28 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
	27	Dzietrzniki 15/(29 na 80-43)	Ślad os.		Pra.	-
			Osada		XIV-XV w.	
	28	Dzietrzniki 16/(30 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
	29	Dzietrzniki 17/(31 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
	30	Dzietrzniki 18/(32 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
	31	Dzietrzniki 19/(33 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-
81-44						
	32	Grabowa 1/(17 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
			Osada		XVI-XVIII w.	
	33	Grabowa 2/(18 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	34	Grabowa 3/(19 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	35	Grabowa 4/(20 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	36	Grabowa 5/(21 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	37	Grabowa 6/(22 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	38	Grabowa 7/(23 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	39	Grabowa 8/(24 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	40	Grabowa 9/(25 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	41	Grabowa 10/(26 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
79-43						
	42	Grębień 1/(68 na 79-43)	Cment.	Łuż.	V eb	-
	43	Grębień 2/(69 na 79-43)	Osada		wcz. śr.	-
	44	Grębień 3/(70 na 79-43)	Pkt osad.		XIV-XV w.	-
	45	Grębień 4/(71 na 79-43)	Ślad os.		Pra.	-
			Pkt osad.		XIV-XV w.	

	46	Grębień 5/(72 na 79-43)	Osada	Przew.	rzym	-	
			Pkt osad.		XIV-XV w.		
	47	Grębień 6/(73 na 79-43)	Osada	Prapol.	XI-XII w.	-	
			Pkt osad.		XIV-XV w.		
48	Grębień 7/(74 na 79-43)	Osada	Prapol.	XI-XII w.	-		
		Pkt osad.		XIV-XV w.			
49	Grębień 8/(75 na 79-43)	Osada	Prapol.	XI-poł. XIII w.	-		
80-43							
	50	Kałuże 1/(34 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.	-	
			Osada		XVI-XVIII w.		
	51	Kałuże 2/(35 na 80-43)	Osada		XIV-XV w.		
			Osada		XVI-XVIII w.		
79-43							
	52	Kamionka 1/(34 na 79-43)	Osada	Łuż.	EB-halsztat	-	
	53	Kamionka 2/(35 na 79-43)	Osada	Przew.	późn. rzym	-	
			Ślad os.	Prapol.	X-XI w.		
	54	Kamionka 3/(36 na 79-43)	Pkt osad.			XIV-XV w.	-
	55	Kamionka 4/(37 na 79-43)	Pkt osad.			XIV-XV w.	-
56	Kamionka 5/(38 na 79-43)	Pkt osad.			XIV-XV w.	-	
78-43							
	57	Kamionka 6/(9 na 78-43)	Osada		ek	-	
	58	Kamionka 7/(10 na 78-43)	Osada	Łuż.	V EB-halsztat C	-	
			Osada		XIV-XV w.		
	59	Kamionka 8/(11 na 78-43)	Osada	Przew.	rzym	-	
			Osada		XIV-XV w.		
	60	Kamionka 9/(12 na 78-43)	Osada		XIV-XV w.	-	
			Osada		XVI-XVIII w.		
	61	Kamionka 10/(13 na 78-43)	Osada			XIV-XV w.	-
	62	Kamionka 11/(14 na 78-43)	Ślad os.		Pra.	-	
			Osada		XIV-XV w.		
			Osada		XVI-XVIII w.		
	63	Kamionka 12/(15 na 78-43)	Ślad os.		Pra.	-	
			Osada		XIV-XV w.		
	64	Kamionka 13/(16 na 78-43)	Osada	Łuż.	III-V EB	-	
Osada				XII-XIII w.			
Osada				XIV-XV w.			
65	Kamionka 14/(17 na 78-43)	Osada	Łuż.	III-V EB	-		
66	Kamionka 15/(18 na 78-43)	Osada			XIV-XV w.	-	
80-44							
	67	Kępowizna 1/(15 na 80-44)	Ślad os.		ek	uprawa roli	
			Ślad os.		XVIII w.		
			Ślad os.		późn. śr.		

	68	Kępowizna 2/(16 na 80-44)	Oboz.			uprawa roli
	69	Kępowizna 3/(17 na 80-44)	Oboz.			orka
			Ślad os.		now.	
	70	Kępowizna 4/(18 na 80-44)	Ślad os.		mez.	-
	71	Kępowizna 5/(19 na 80-44)	Oboz.		pal.	procesy stokowe
72	Kępowizna 6/(20 na 80-44)	Ślad os.		późn. śr.	-	
81-44						
	73	Kluski 1/(27 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	74	Kluski 2/(28 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
Osada				XVI-XVIII w.		
	75	Kluski 3/(29 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	76	Kluski 4/(30 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
			Osada		XVI-XVIII w.	
	77	Kluski 5/(31 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	78	Kluski 6/(32 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	79	Kluski 7/(33 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	80	Kluski 8/(34 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	81	Kluski 9/(35 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	82	Kluski 10/36 na 81-44)	Ślad os.		neo.	-
			Osada		XIV-XV w.	
80-44						
	83	Madeły 1/(3 na 80-44)	Prac. krzem.		pal.	-
			Cment.	Łuż.	IV-V eb	
	84	Madeły 2/(4 na 80-44)	Prac. przykop.		pal.	-
	85	Madeły 3/(5 na 80-44)	Ślad os.		ek	-
	86	Madeły 4/(6 na 80-44)	Ślad os.	Łuż.	IV-V eb	uprawa roli
	87	Madeły 5/(7 na 80-44)	Ślad os.		ek	-
	88	Madeły 6/(8 na 80-44)	Ślad os.	Przew.	rzym	-
	89	Madeły 7/(9 na 80-44)	Ślad os.		ek	-
	90	Madeły – Pustkowie 1/(1 na 80-44)	Ślad os.		pal.	-
			Ślad os.		eb	
			Ślad os.		now.	
91	Madeły – Pustkowie 2/(2 na 80-44)	Ślad os.		pal.	-	
79-44						
	92	Pątnów 1/(13 na 79-44)	Ślad os.		późn. neo./wcz. eb	orka, procesy stokowe
			Ślad os.	Prapol.	wcz. śr.	
			Ślad os.		późn. śr.	
			Ślad os.		now.	
	93	Pątnów 2/(14 na 79-44)	Ślad os.		ek	orka, procesy stokowe
	94	Pątnów 4/(15 na 79-44)	Ślad os.		Pra.	uprawa roli
	95	Pątnów 5/(16 na 79-44)	Ślad os.		now.	-
	96	Pątnów 6/(17 na 79-44)	Osada		XVI-XVII w.	uprawa roli
97	Pątnów 8/(18 na 79-44)	Ślad os.		późn. śr.	orka, procesy stokowe	

	98	Pątnów 9/(19 na 79-44)	Ślad os.		ek	orka, procesy stokowe
	99	Pątnów 10/(20 na 79-44)	Ślad os.		późn. śr.	orka, procesy stokowe
			Ślad os.		now.	
	100	Pątnów 11/(21 na 79-44)	Ślad os.		późn. śr.	orka, procesy stokowe
			Ślad os.		now.	
79-43						
	101	Pątnów 12/(39 na 79-43)	Osada	Prapol.	XI-XII w.	-
			Pkt osad.		XIV-XV w.	
	102	Pątnów 13/(40 na 79-43)	Osada	Łuż.	EB-halsztat	-
	103	Pątnów 14/(41 na 79-43)	Osada	Przew.	rzym	-
	104	Pątnów 15/(42 na 79-43)	Pkt osad.	Łuż.	eb	-
			Osada	Prapol.	XI-XII w.	
	105	Pątnów 16/(43 na 79-43)	Osada	Przew.	rzym	-
	106	Pątnów 17/(44 na 79-43)	Osada	Przew.	rzym	-
	107	Popowice 1/(45 na 79-43)	Skarb		XIV w.	-
	108	Popowice 2/(46 na 79-43)	Osada	Prapol.	wcz. śr.	-
	109	Popowice 3/(47 na 79-43)	Osada	Przew.	rzym	-
	110	Popowice 4/(48 na 79-43)	Osada	Łuż.	EB-halsztat	-
			Osada	Prapol.	X-XI w.	
	111	Popowice 5/(49 na 79-43)	Osada	Łuż.	EB-halsztat	-
	112	Popowice 6/(50 na 79-43)	Pkt osad.	Łuż.	EB-halsztat	-
			Pkt osad.		XIV-XV w.	
	113	Popowice 7/(51 na 79-43)	Ślad os.		Pra.	-
			Pkt osad.		XIV-XV w.	
	114	Popowice 8/(52 na 79-43)	Ślad os.	Łuż.	EB-halsztat	-
			Pkt osad.		XIV-XV w.	
	115	Popowice 9/(53 na 79-43)	Pkt osad.		XIV-XV w.	-
	116	Popowice 10/(54 na 79-43)	Pkt osad.		XIV-XV w.	-
	117	Popowice 11/(55 na 79-43)	Ślad os.		Pra.	-
			Pkt osad.		XIV-XV w.	
	118	Popowice 12/(56 na 79-43)	Pkt osad.		XIV-XV w.	-
	119	Popowice 13/(57 na 79-43)	Pkt osad.		XIV-XV w.	-
	120	Popowice 14/(58 na 79-43)	Pkt osad.		XIV-XV w.	-
	121	Popowice 15/(59 na 79-43)	Osada	Przew.	późn. rzym	-
	122	Popowice 16/(60 na 79-43)	Osada	Przew.	rzym	-
	123		Ślad os.		ek	-

		Popowice 17/(61 na 79-43)	Pkt osad.	Łuż.	EB-halsztat	
	124	Popowice 18/(62 na 79-43)	Ślad os.	Prapol.	XI-poł. XIII w.	-
			Pkt osad.		XIV-XV w.	
	125	Popowice 19/(63 na 79-43)	Pkt osad.		XIV-XV w.	-
	126	Popowice 20/(64 na 79-43)	Pkt osad.		XIV-XV w.	-
	127	Popowice 21/(65 na 79-43)	Pkt osad.		XIV-XV w.	-
	128	Popowice 22/(66 na 79-43)	Pkt osad.		XIV-XV w.	-
	129	Popowice 23/(67 na 79-43)	Osada	Prapol.	XI-poł. XIII w.	-
80-45						
	130	Troniny 1/(1 na 80-45)	Prac. krzem.		pal.	-
	131	Troniny 2/(2 na 80-45)	Ślad os.		ek	-
	132	Troniny 3/(3 na 80-45)	Ślad os.		ek	-
			Ślad os.		Pra.	
	133	Troniny 4/(4 na 80-45)	Ślad os.		pal.	orka, procesy stokowe
			Osada	Łuż.	halsztat/laten	
	134	Troniny 5/(5 na 80-45)	Oboz./Prac. krzem.		pal.	obozowiska turystyczne
			Ślad os.		Pra.	
			Ślad os.		rzym	
	135	Troniny 6/(6 na 80-45)	Osada	Prapol.	III wcz. śr.	erozja rzeczna
81-44						
	136	Załącze Małe 1/(37 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
80-44						
	137	Załącze Wielkie 1/(22 na 80-44)	Ślad os.		pal.	-
			Ślad os.		późn. mez.	
			Ślad os.		neo.	
			Ślad os.		wcz. śr.	
			Ślad os.		now.	
	138	Załącze Wielkie 2/(23 na 80-44)	Ślad os.		ek	uprawa roli
			Ślad os.	Przew.	rzym	
			Ślad os.		now.	
	139	Załącze Wielkie 3/(24 na 80-44)	Ślad os.		mez.	-
	140	Załącze Wielkie 4/(25 na 80-44)	Ślad os.		ek	procesy stokowe
	141	Załącze Wielkie 5/(26 na 80-44)	Cment.	Łuż.	V eb	-
	142	Załącze Wielkie 6/(27 na 80-44)	Osada	Prapol.	III wcz. śr.	-
	143	Załącze Wielkie 7/(28 na 80-44)	Ślad os.	Kom.	mez.	orka
			Ślad os.	Prapol.	III wcz. śr.	
			Ślad os.		now.	

	144	Załącze Wielkie 8/(29 na 80-44)	Ślad os.	Prapol.	wcz. śr.	procesy sto-kowe, uprawa roli
	145	Załącze Wielkie 9/(30 na 80-44)	Ślad os.		późn. neo-lit./wcz. eb	procesy sto-kowe
	146	Załącze Wielkie 10/(31 na 80-44)	Ślad os.		ek	eksploatacja piasku
			Ślad os.	Przew.	rzym	
	147	Załącze Wielkie 11/(32 na 81-44)	Ślad os.		ek	droga
81-44						
	148	Załącze Wielkie 12/(38 na 81-44)	Ślad os.		Pra.	-
			Osada		XIV-XV w.	
	149	Załącze Wielkie 13/(39 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	150	Załącze Wielkie 14/(40 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-
	151	Załącze Wielkie 15/(41 na 81-44)	Osada		XIV-XV w.	-

Wykaz skrótów:

rzym – okres rzymski
 wcz. śr. – wczesne średniowiecze
 now – okres nowożytny
 eb – epoka brązu
 ek – epoka kamienia
 neo. – okres neolitu
 mez. – okres mezolitu
 Pra. – okres prądziejowy
 Łuż. – kultura łużycka
 Trzcini. – kultura trzciniecka

późn. rzym – późny okres rzymski
 późn. śr. – późne średniowiecze
 wcz. eb – wczesny okres brązu
 III eb – III (środkowy) okres epoki brązu
 V eb – V (najmłodszy) okres epoki brązu
 późn. neo. – późny okres neolitu
 późn. mez. – późny okres mezolitu
 pal. – okres paleolitu
 Przew. – kultura przeworska
 Kom. – kultura komornicka

3.2.5. Inne obiekty i miejsca o walorach kulturowych i krajobrazowych

Niezależnie od obiektów objętych ochroną konserwatorską, wymienionych w pkt. 3.2.2 – 3.2.4 na terenie gminy Pątnów występują obiekty i miejsca o cennych walorach kulturowych i krajobrazowych.

Należą do nich:

- miejsca historycznych bitew w Kamionce i Załączu Wielkim,
- zbiorowe mogiły w Pustkowie (sołectwo Dziętrzniki), las w Dziętrznikach – pomiędzy drogą krajową nr 43 a linią kolejową,
- „Źródełko Objawienia” z drewnianą kapliczką,
- kapliczki w Popowicach, Załączu Wielkim, Bukowcach,
- punkty widokowe w Małym Bieńcu, Syberii, Kępowźnie, Bukowcach.

3.2.6. Dobra kultury współczesnej

Zgodnie z art. 2 ust. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym za dobra kultury współczesnej należy rozumieć niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak: pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna.

Na terenie gminy Pątnów nie występują obiekty określone jako dobra kultury współczesnej.

3.3. Uwarunkowania demograficzno-społeczne oraz warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

3.3.1. Zagadnienia społeczne

Demografia

Jednym z podstawowych czynników warunkujących rozwój społeczno-gospodarczy gminy oraz charakteryzujących jej atrakcyjność są mieszkańcy. Liczba ludności gminy wzrosła na przestrzeni badanych lat 2008-2016.

Tabela 9. Liczba mieszkańców gminy w latach 2008-2016⁹

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	6 480	6 502	6 562	6 547	6 547	6 533	6 539	6 557	6 559
Liczba mężczyzn	3 182	3 194	3 225	3 213	3 233	3 221	3 219	3 235	3 230
Liczba kobiet	3 298	3 308	3 337	3 334	3 314	3 312	3 320	3 322	3 329

Źródło: dane GUS

Najmniejsza liczba mieszkańców przypada na rok 2008 i wynosi 6 480 osób. Do 2010 roku obserwuje się wzrost liczby mieszkańców gminy, przez następne 2 lata stałą liczbę i spadek. W przedostatnim i ostatnim badanym roku następuje ponownie wzrost. W 2010 roku gminę zamieszkuje o 82 osoby więcej w stosunku do roku 2008 i jest to najwyższa wartość (6 562). Liczba ludności gminy utrzymywała się, więc na stabilnym poziomie z niewielkimi wahaniami i ogólnym wzroście. We wszystkich badanych latach liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn. W stosunku do powiatu wieluńskiego ludność zamieszkująca obszar gminy Pątnów wynosi zaledwie 8,5% ludności powiatu.

⁹ Stan na 31.12.2016 r. wg GUS

Tabela 10. Liczba mieszkańców w sołectwach gminy w 2015 roku

L.p.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1	Bieniec	539
2	Dzietrzniki	1054
3	Grabowa	79
4	Grębień	579
5	Józefów	129
6	Kałuże	242
7	Kamionka	603
8	Kluski	100
9	Pątnów	1484
10	Popowice	529
11	Załęcze Małe	883
12	Załęcze Wielkie	404

Źródło: dane GUS

Wśród wszystkich sołectw gminy, najwięcej osób mieszka w siedzibie gminy – Pątnowie (ok. 1,5 tys.), a następnie w Dzietrznikach (ok. 1 tys.). W pozostałych miejscowościach liczba ludności nie przekracza 1 tys. osób. Wśród nich, największe jest Załęcze Małe (ok. 900 osób), a najmniejsza Grabowa (ok. 80 osób).

Tabela 11. Ruch naturalny i migracyjny

Rok	Urodzenia	Wskaźnik dynamiki	Zgony	Wskaźnik dynamiki	Przyrost naturalny	Saldo migracji	Przyrost rzeczywisty	Liczba zawartych małżeństw
2008	81	100	69	100	12	+4	16	46
2009	78	96	58	84	20	+2	22	31
2010	94	116	68	99	26	-8	18	44
2011	57	70	72	104	-15	+0	-15	42
2012	66	81	73	106	-7	+6	-1	27
2013	71	88	71	103	0	+0	0	36
2014	56	69	63	91	-7	-9	-16	37
2015	72	89	80	116	-8	+10	2	48
2016	51	63	71	103	-20	-	-	22

Wskaźnik dynamiki (2008=100)

Źródło: dane GUS

Ogólne zmiany liczby mieszkańców gminy analizowane w latach 2008-2016 nie wykazały wyraźnej tendencji wzrostowej bądź malejącej, jednakże liczba ludności wzrosła w analizowanych latach. Zarówno liczba urodzeń, jak i liczba zgonów utrzymują się na względnie stabilnym poziomie (względny albowiem w badanym okresie liczba zgonów naprzemiennie wzrastała

i mała). Przyrost naturalny przyjmuje, więc wartości dodatnie, jak i wartości ujemne przy dodatnim saldzie migracji do 2013 roku, dlatego występuje trend wzrostowy. Rok 2014 wykazuje najmniejszy przyrost rzeczywisty spowodowany przez największe ujemne saldo migracji i ujemny przyrost naturalny, toteż na ten rok przypada największy ubytek ludności. Ostatni badany rok 2016 wykazuje największy ujemny przyrost naturalny (-20). Wielkość urodzeń i zgonów jest zmienna w czasie. W porównaniu z rokiem 2008 liczba urodzeń zmalała, a liczba zgonów wzrosła. Wahania roczne zgonów są podobne do urodzeń. Przyrost naturalny pozostaje dodatni tylko w latach 2008-2010. Liczba urodzeń, jak i zgonów kształtuje się średnio na poziomie około 69 w skali roku.

Tabela 12. Wskaźnik feminizacji

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Wskaźnik feminizacji
2008	3182	3298	104
2009	3194	3308	104
2010	3225	3337	103
2011	3213	3334	104
2012	3233	3314	103
2013	3221	3312	103
2014	3219	3320	103
2015	3235	3322	103
2016	3329	3230	103

Źródło: dane GUS

W badanym okresie wskaźnik feminizacji przyjmował wartość 104 w latach 2008, 2009 i 2011 lub 103 w pozostałych latach. Liczba kobiet na 100 mężczyzn utrzymuje się więc na stałym poziomie w całym okresie. W 2016 roku wskaźnik feminizacji wynoszący 103 jest niższy zarówno od średniej w powiecie wieluńskim (104), jak i w województwie łódzkim (110). W 2016 roku liczba mężczyzn wzrosła w stosunku do roku bazowego (2008) 1,5%, natomiast liczba kobiet o 0,9%.

Tabela 13. Ludność wg klas ekonomicznych

Rok	Liczebność wiekowa wg klas ekonomicznych							
	przedprodukcyjny		produkcyjny				poprodukcyjny	
	razem (% ogółu)	Wskaźnik dynamiki	kobiety (% ogółu)	mężczyźni (% ogółu)	razem (% ogółu)	Wskaźnik dynamiki	razem (% ogółu)	Wskaźnik dynamiki
2008	1528 (23,58%)	100	1756 (27,10%)	2088 (32,22%)	3844 (59,32%)	100	1108 (17,10%)	100

2009	1495 (22,99%)	97,84	1780 (27,38 %)	2124 (32,67%)	3904 (60,04 %)	101,56	1103 (16,96%)	99,55
2010	1481 (22,57%)	96,92	1805 (27,51 %)	2150 (32,76%)	3955 (60,27 %)	102,89	1126 (17,16%)	101,62
2011	1435 (21,92%)	93,91	1813 (27,69 %)	2146 (32,78%)	3959 (60,47 %)	102,99	1153 (17,61%)	104,06
2012	1402 (21,41%)	91,75	1816 (27,74 %)	2169 (33,13%)	3985 (60,87 %)	103,67	1160 (17,72%)	104,69
2013	1371 (20,99%)	89,72	1828 (27,98 %)	2159 (33,05%)	3987 (61,03 %)	103,72	1175 (17,99%)	106,05
2014	1338 (20,46%)	87,56	1829 (27,97 %)	2171 (33,20%)	4000 (61,17 %)	104,06	1201 (18,37%)	108,39
2015	1328 (20,25%)	86,91	1852 (28,24 %)	2172 (33,12%)	4024 (61,37 %)	104,68	1205 (18,38%)	108,75
2016	1311 (19,99%)	85,80	1852 (28,24 %)	2174 (33,15%)	4026 (61,38 %)	104,73	1222 (18,63%)	110,29
Wskaźnik dynamiki (2008=100)								

Źródło: dane GUS

W analizowanym okresie wystąpiło sukcesywne zmniejszanie się odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 23,58% do 19,99%). W wieku produkcyjnym obserwuje się nieznaczny wzrost ludności z 59,32% do 61,38%, co można uznać za korzystne pod względem gospodarczym. W wieku produkcyjnym wzrosła zarówno liczba kobiet o 1,15%, jak i liczba mężczyzn o 0,93%. Proporcje między płciami do 2014 roku przekraczają niewiele 5%, natomiast w ostatnich latach 2015 i 2016 nie osiągają progu 5%. Powiększyła się również grupa osób będąca w wieku poprodukcyjnym z 17,10% do 18,63%. Zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży z jednocześnie wzrastającą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym może w dalszej perspektywie przyczynić się do spowolnienia wzrostu gospodarczego gminy.

Tabela 14. „Współczynnik obciążenia” ludności gminy

Rok	Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym
2008	69	29
2009	66	28
2010	66	28
2011	65	29
2012	64	29
2013	64	29

2014	63	30
2015	63	30
2016	63	30

Źródło: dane GUS

Współczynnik obciążenia mieszkańców gminy rozpatrywano pod względem liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym i poprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym. Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym wynosi średnio ok. 65 osób, natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym średnio ok. 29 osób. W badanych latach spada liczba osób w wieku nieprodukcyjnym, natomiast w przypadku liczby ludności w wieku poprodukcyjnym utrzymywał się stały trend do 2013 roku, a następnie wzrosła do wartości 30.

Tabela 15. Saldo migracji ludności gminy

Rok	Napływ				Odływ				Saldo migracji
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
2008	57	27	30	0	53	19	34	0	+4
2009	47	21	26	0	45	14	31	0	+2
2010	43	21	22	0	51	20	31	0	-8
2011	51	25	25	1	51	28	23	0	+0
2012	55	20	35	0	49	10	39	0	+6
2013	44	25	19	0	44	21	23	0	+0
2014	47	27	19	1	56	28	28	0	-9
2015	56	25	31	0	46	29	17	0	+10
2016	68	35	32	1	47	25	21	1	+21

Źródło: dane GUS

W gminie Pątnów nie występują duże zmiany migracyjne ludności. Ujemne saldo migracji pojawiło się w roku 2010 i 2014, osiągając odpowiednio wartość -8 i -9. Do 2015 roku saldo było dodatnie i oscylowało wokół niskich wartości (poniżej 10). Najwyższy skok nastąpił z roku 2014 na 2015 z -9 na +10. Natomiast, najwyższa dodatnia wartość +21 wystąpiła w roku 2016. Pod względem wymiany ludności gminy najważniejszą rolę odgrywały przemieszczenia krajowe. W badanym okresie w gminie zamieszkały 3 osoby z zagranicy.

Prognoza ludności

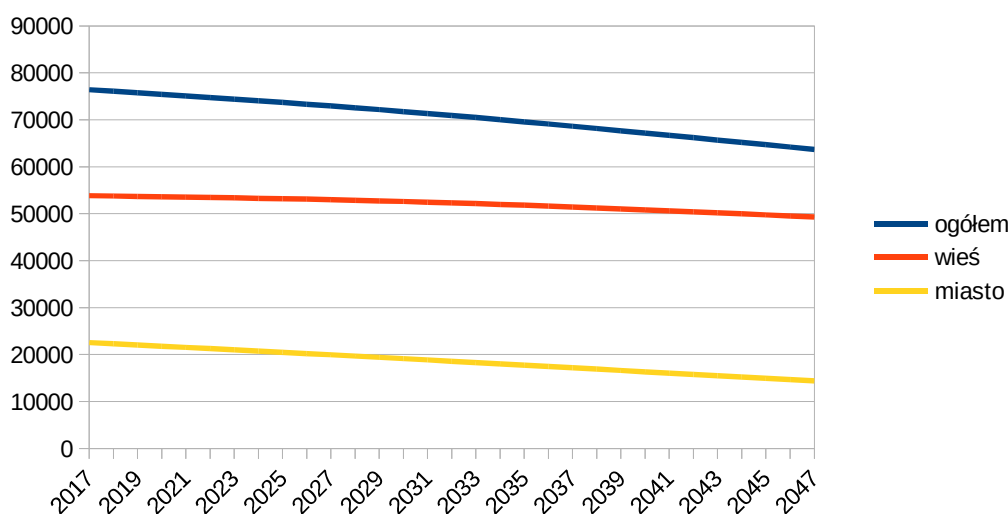
Ze względu na brak dostępnych danych statystycznych dotyczących prawdo - podobnych zmian liczby ludności dla gminy, należy bazować na prognozie demograficznej opracowanej dla powiatu wieluńskiego na lata 2014-2050.

Szacuje się, że w roku 2047 liczba mieszkańców w powiecie wieluńskim zmniejszy się o ok. 12 698 osób, więc ubytek liczby ludności w stosunku do 2017 r. wyniesie ok. 16,62%.

Prognozowany sukcesywny spadek następuje przez cały okres przyszłych 30 lat. W przypadku obszarów wiejskich powiatu szacuje się, że liczba mieszkańców zmniejszy się o ok. 4 538 osób, więc ubytek liczby ludności w stosunku do roku 2017 wyniesie ok. 8,43%.

Liczba ludności w miastach prawdopodobnie również zmaleje o ok. 8 160 osób, więc ubytek wyniesie ok. 36,19%. Dotychczasowe prognozy demograficzne przewidują zmniejszenie się ludności, jednak na zmianę szacowanych prognoz wg GUS może mieć wpływ wiele czynników nawet na szczeblu ogólnokrajowym. Przy jednoczesnym systematycznym wzroście przeciętnej długości trwania życia oraz rekomendowanej poprawie warunków mieszkaniowych, można przewidywać, że liczba ludności gminy utrzyma się na stałym poziomie. Prognozę zmian liczby ludności w powiecie piotrkowskim prezentuje poniższy wykres.

Wykres 1. Prognoza ludności ogółem, w miastach i na obszarach wiejskich w powiecie wiełuńskim do roku 2047

Źródło: dane GUS

Warunki mieszkaniowe

Na budownictwo mieszkaniowe w gminie składa się przede wszystkim budownictwo prywatne. Ze względu na rolniczy charakter obszaru dominuje zabudowa zagrodowa.

Zabudowa zagrodowa występuje we wszystkich wsiach gminy i jest skoncentrowana przede wszystkim wzdłuż tras komunikacyjnych. Największa koncentracja budynków mieszkalnych występuje

w rejonach Pątnowa, Popowic, Grębienia, Dzierzników, Załęcza Małego i Cieśli. Inny układ przestrzenny występuje w miejscowości Załęcze Wielkie, gdzie zabudowa tworzy koncentryczną strukturę i nie występuje liniowo wzdłuż głównej drogi (podobnie w Troninach i Klu-skach).

Tabela 16. Zasoby mieszkaniowe

Rok	Mieszkania		Izby		pow. użytkowa [tys m ²]		pow. użytkowa [m ² /osobę]	
	ogółem	w tym własność gminy	ogółem	w tym własność gminy	ogółem	w tym własność gminy	1 mieszkanie	1 osoba
2008	1673	-	7632	-	167645	-	100,2	25,9
2009	1687	11	7714	-	169868	558	100,7	26,1
2010	1643	-	7666	-	168131	-	102,3	25,6
2011	1657	-	7745	-	170479	-	102,9	26
2012	1676	-	7838	-	173355	-	103,4	26,5
2013	1679	20	7875	-	174837	1025	104,1	26,8
2014	1688	-	7924	-	176491	-	104,6	27
2015	1704	13	8005	-	179078	646	105,1	27,3
2016	1726	13	8115	-	183130	646	106,1	27,9

Źródło: dane GUS

W badanym okresie sukcesywnie wzrasta liczba mieszkań, izb, powierzchnia użytkowa, powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przypadająca na 1 osobę. W 2016 roku w stosunku do roku bazowego 2008 przybyły 53 mieszkania, 483 izby oraz 15 485 m² powierzchni użytkowej. Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wzrosła o 5,9 m², natomiast w przeliczeniu na 1 osobę o 2 m². Świadczy to o polepszaniu się warunków mieszkaniowych w gminie.

Tabela 17. Struktura bezrobocia w gminie Pątnów

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Wskaźnik dynamiki	Udział bezrobotnych gminy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)
2010	153	124	277	100	7%
2011	142	143	285	102,89	7,2%
2012	171	138	309	108,42	7,8%
2013	164	157	321	103,88	8,1%
2014	117	139	256	79,75	6,4%
2015	111	117	228	89,06	5,7%
2016	71	89	160	70,17	4%

Źródło: dane GUS

Ogólna liczba osób bezrobotnych wzrastała do 2013 roku, a następnie zaczęła maleć, co świadczy o wzrastającej ilości miejsc pracy na obszarze gminy. Wśród bezrobotnych nie dominują ani mężczyźni ani kobiety. W niektóre lata przewyższała liczba mężczyzn, a w niektóre liczba kobiet. Ostatni badany rok 2016 charakteryzuje się znacznym spadkiem bezrobocia (ok. 4% bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym). W stosunku do najwyższej wartości stopy w 2013 roku (8%), bezrobocie w 2016 roku zmniejszyło się dwukrotnie.

Tabela 18. Bezrobocie w powiecie wieluńskim w latach 2010-2016

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stopa bezrobocia rejestrowanego [%]	11,1	11,1	12,6	12,7	11,3	10,0	8,6
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	7,6	7,7	8,7	8,9	7,8	7,0	6,0

Źródło: dane GUS

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wieluńskim zmalała w przeciągu pięciu badanych lat do 8,6% w 2016 r. Wartość równa się ze stopą dla województwa łódzkiego, która również wynosiła w 2016 r. 8,6%, natomiast jest nieco wyższa w stosunku do stopy dla Polski, która wynosiła 8,3%. Najwyższe bezrobocie wystąpiło w 2013 r. i było bliskie aż 13%. Podobnie przedstawia się udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, bowiem prawie równa się z udziałem zarejestrowanego w województwie łódzkim, które wynosiło w 2016 r. 6,03%, ale nieco wyższe jest od udziału zarejestrowanego dla całego obszaru Polski, które wynosiło 5,6%.

Oświata i wychowanie

Na terenie gminy funkcjonują następujące zespoły szkół samorządowych:

- Zespół Szkół Samorządowych im. Króla Wł. Jagiełły w Dietrzniakach, w którego w skład wchodzi przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum,
- Zespół Szkół Samorządowych im. Wł. St. Reymonta w Pątnowie, który składa się z wchodzą: gimnazjum, szkoły podstawowej, przedszkola w Pątnowie, przedszkola w Kamionce i filii szkoły podstawowej w Popowicach,
- Zespół Szkół Samorządowych im. Jana Pawła II Wielkiego w Załączcu Małym, w którego w skład wchodzi przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum.

Punkty przedszkolne działają także w miejscowościach Grębień, Popowice i Załącze Wielkie. Ponadto, w miejscowości Bieniec funkcjonuje Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich oraz Punkt Przedszkolny Stowarzyszenia Przyjaciół Katolickich im. Św. St. Kostki.

Tabela 19. Liczba uczniów w placówkach szkolnych gminy

Rok	Liczba uczniów		Liczba absolwentów	
	Szkoły podstawowe	Szkoły gimnazjalne	Szkoły podstawowe	Szkoły gimnazjalne
2010	466	84	263	90
2011	476	67	235	92
2012	433	83	242	83
2013	411	70	235	85
2014	429	56	235	65
2015	448	66	206	92

Źródło: dane GUS

Liczba uczniów w analizowanych latach 2010-2015 przedstawia się podobnie w zależności od rodzaju szkoły. Spadek nastąpił zarówno w szkołach podstawowych, jak i w szkołach gimnazjalnych.

Ochrona zdrowia

W gminie Pątnów znajdują się dwie przychodnie:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „KAMED” w Pątnowie 50A posiadający ogólną rodzinną poradnię zdrowia oraz trzy poradnie specjalistyczne: dla dzieci, poradnię chirurgiczną i pulmonologiczną,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MARMED” w Dietrznikach 108a posiadający ogólną rodzinną poradnię zdrowia.

Na terenie gminy funkcjonują 2 apteki zlokalizowane w Pątnowie przy ośrodku zdrowia i w Dietrznikach przy ośrodku zdrowia. W Pątnowie działa również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Kultura i religia

Głównymi jednostkami prowadzącymi działalność kulturalną na obszarze gminy Pątnów są Koła Gospodyń Wiejskich w miejscowościach: Bieniec, Grębień, Dzietrzniki, Popowice, Kałuże-Grabowa, Kamionka, Kluski, Pątnów, Załęcze Małe oraz Załęcze Wielkie. Głównym kierunkiem ich działań jest kultywowanie tradycji regionu ziemi wieluńskiej w zakresie kulturowym, kulinarnym, rękodzieła ludowego oraz tradycji chrześcijańskich. W miejscowości Pątnów znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna. Do dyspozycji jest księgozbiór liczący blisko jedenaście tysięcy woluminów oraz czasopisma. Zbiory udostępniane są na miejscu (czytelnia) lub na zewnątrz (wypożyczalnia).

Na terenie gminy działa również Zespół Folklorystyczny z Popowic swoim zasięgiem sięga areny międzynarodowej oraz orkiestra dęta „Ogniki”.

W gminie Pątnów znajdują się:

- kościoły:
 - kościół rzymskokatolicki p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Pątnowie należący do archidiecezji częstochowskiej w dekanacie Wieluń. Do parafii należą miejscowości: Bieniec Mały, Bieniec Wielki, Pątnów, Pątnówek, Syberia.
 - kościół rzymskokatolicki p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Dzietrzniakach należący do archidiecezji częstochowskiej w dekanacie Wieluń. Do parafii należą miejscowości: Budziaki, Dzietrzniki, Grabowa, Grębień, Kluski, Polaki, Randoły, Załęcze Wielkie,
 - kościół filialny p.w. św. Trójcy w Grębieniu,
 - kościół filialny p.w. Wszystkich Świętych w Popowicach, kościoły w Załęczu Wielkim, Załęczu Małym;
- cmentarze:
 - cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego w Dzietrzniakach,
 - cmentarz parafialny w Dzietrzniakach,

- cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła filialnego w Grębieniu,
- cmentarz parafialny w Pątnowie,
- cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego w Pątnowie,
- cmentarz parafialny w Popowicach,
- cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła filialnego w Popowicach oraz nieczynny cmentarz ewangelicki w Józefowie.

Sport, rekreacja i turystyka

Działalność sportowa na terenie gminy Pątnów realizowana jest przez Ludowy Zespół Sportowy w Pątnowie. Zespół prowadzi rozgrywki na poziomie klasy B okręgu sieradzkiego.

Podstawową bazę sportową na terenie gminy Pątnów stanowią obiekty sportowe:

- stadion sportowy w Pątnowie,
- boisko i hala sportowa należące do Zespołu Szkół Samorządowych im. Wł. St. Reymonta w Pątnowie,
- sala gimnastyczna Zespołu Szkół Samorządowych w Załęczu Małym,
- boisko sportowe w Popowicach oraz boisko wielofunkcyjne na terenie byłej szkoły w Grębieniu.

Stopień przystosowania obszaru gminy dla potrzeb ruchu turystycznego i rekreacyjnego oceniany jest na podstawie dostępności komunikacyjnej, istniejącej bazy noclegowej i gastronomicznej, urządzeń aktywnego wypoczynku oraz dostępności innych usług dla turystów.

Gmina Pątnów posiada dogodne położenie komunikacyjne. Znajduje się w strefie oddziaływania miasta powiatowego Wielunia. Charakteryzuje się urokliwymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi występującymi we wschodniej części gminy w obrębie zakola rzeki Warty i należącymi do Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. W stosunku do całego biegu rzeki, najpiękniejszy jej odcinek znajduje się na terenie gminy Pątnów. Gmina wyróżnia się dużym udziałem lasów, wyjątkową fauną i florą, urozmaiconą rzeźbą terenu o wapiennym podłożu z okresu jury oraz występowaniem zjawisk krasowych. Ponadto, w gminie występują cenne sakralne obiekty zabytkowe. Gmina posiada, więc potencjał do rozwoju turystyki, w szczególności turystyki wypoczynkowej, przyrodniczej, krajoznawczej i kulturowej oraz agroturystyki. Stan infrastruktury turystycznej jest zadawalający.

Gmina dysponuje dość zróżnicowaną bazą noclegową i gastronomiczną. Obecnie na obszarze gminy działa pięć obiektów turystycznych tj. „Hotel Jurajska Perła” w Pątnowie, Ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy „Nadwarciański Gród” i Ośrodek wypoczynkowy „Warta” w Kępowiznie, Resort „Stara Wieś” w Załęczu Małym oraz Gospodarstwo Agroturystyczne „U Steców”. Ośrodek „Nadwarciański Gród” organizuje: zielone szkoły, zimowiska, kolonie, obozy wypoczynkowe, seminaria, szkolenia, obozy rehabilitacyjne i specjalistyczne. Znajdują się również punkty obsługi turystów zmotoryzowanych – stacje benzynowe oraz sklepy spożywczo-przemysłowe. Brakuje natomiast centrum

informacji turystycznej. Uzupełnienie oferty turystycznej stanowią przystań wodna oraz ośrodki jeździeckie.

Przez teren gminy wytrasowane są:

- szlaki piesze:
 - Szlak „Jury Wieluńskiej” – długość 113 km (w woj. łódzkim 49,9 km), oznaczony kolorem czerwonym, przebieg z Wielunia do Częstochowy, stanowi fragment szlaku "Orlich Gniazd",
 - Szlak „Kurhanów Książęcych” – długość 5,5 km, oznaczony kolorem czarnym, przebieg z Bieńca Małego do Ogrobla;
- szlaki rowerowe:
 - „Nadwarciański Szlak Bursztynowy” – długość 141 km, oznaczony kolorem pomarańczowym (EWI 6),
 - Szlak Józefów-Bieniec (Józefów - Grębień - Popowice - Pątnów - Bieniec Mały) – długość 11,7 km, oznaczony kolorem czarnym (EWI 8),
 - Szlak Wieluń – Ożarów – Wieluń – długość 29,8 km, oznaczony kolorem zielonym (EWI 1);
 - Szlak „Przełomu Krzeczowskiego” – długość 20 km, oznaczony kolorem żółtym,
 - Szlak „Załęczańskim Łukiem Warty” (Ośr. ZHP w Załęczu Wlk. - Przywóz - Kępowizna - Załęcze Wlk.) – długość 25,6 km, oznaczony kolorem żółtym (EWI 6),
 - Szlak „Nadwarciańskich Krajobrazów” (Ośr. ZHP w Załęczu Wlk. – Bobrowniki – Ośr. ZHP w Załęczu Wlk.) – długość 31,9 km, oznaczony kolorem zielonym (EWI 7),
 - Szlak „Kościołów Wieluńskich” (Wieluń - Kadłub - Grębień - Łaszew - Wieluń) – długość 47 km, oznaczony kolorem zielonym (EWI 9),
- Łódzki Szlak Konny;
- ścieżki dydaktyczne:
 - „Wielki Łuk Warty”,
 - „Załęczański Łuk Warty”;
- Szlak wodny rzeką Wartą.

W 2016 roku w Załęczu Małym rozegrano I Ogólnopolskie Mistrzostwa Załęczańskiego Łuku Warty w rowerowej jeździe na orientację. Bazą zawodów był ZSS im. Jana Pawła II Wielkiego w Załęczu Małym. Zawody rozegrano w formie jazdy indywidualnej ze startu interwałowego. W Załęczu Małym odbywają się również Mistrzostwa Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w Biegu na Orientację.

Przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Na terenie gminy działa dziewięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Są to jednostki zlokalizowane we wsiach: Kamionka, Bieniec, Popowice, Pątnów, Grębień, Dzietrzniki, Kluski, Załęcze Wielkie i Załęcze Małe.

Gmina podlega pod Komendę Powiatową Policji w Wieluniu, jednakże na jej terenie nie ma zlokalizowanego punktu policyjnego.

3.3.2. Zagadnienia gospodarcze

Działalność gospodarcza

Na terenie gminy funkcjonują liczne zakłady produkcyjno-usługowe, a także sklepy małopowierzchniowe odgrywające istotną rolę w zaopatrywaniu ludności w podstawowe produkty. Do najbardziej rozpowszechnionych form działalności gospodarczych na obszarze gminy zalicza się mikroprzedsiębiorstwa. Główne obiekty usługowe zlokalizowane są przy szlakach komunikacyjnych i większych skrzyżowaniach zapewniając ogólny dostęp do usług.

Tabela 20. Podmioty gospodarcze w gminie wpisane do rejestru REGON

Rok	Podmioty gospodarcze ogółem	Sektor publiczny ogółem	Sektor prywatny ogółem
2010	464	34	430
2011	469	35	434
2012	493	35	458
2013	504	36	468
2014	501	33	468
2015	509	32	476
2016	513	30	483

Źródło: dane GUS

W badanych latach 2010-2016 liczba podmiotów gospodarczych w gminie wzrastała niemal z roku na rok. W 2016 roku zanotowano ogółem 513 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, z czego wyrejestrowanych zostało 32, a nowo utworzonych 36. Podmioty w sektorze prywatnym stanowią ok. 94% wszystkich podmiotów.

Tabela 21. Jednostki zarejestrowane w systemie REGON w podziale na sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności w 2016 roku

Sekcja	Ogółem	w tym:	
		Sektor publiczny	Sektor prywatny
A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	16	0	16
B – górnictwo i wydobywanie	1	0	1
C – przetwórstwo przemysłowe	60	0	60
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0	1
E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0	1

F – budownictwo	95	0	95
G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	185	0	185
H – transport i gospodarka magazynowa	30	0	30
I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	0	10
J – informacja i komunikacja	5	0	5
K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	0	4
L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	0	1
M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16	2	14
N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2	0	2
O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	2	9
P – edukacja	22	16	6
Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	1	4
R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	19	9	10
S – pozostała działalność usługowa			
T – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	29	0	29
U – organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0
Ogółem	513	30	483

Źródło: dane GUS

Na terenie gminy działają podmioty gospodarcze głównie z sektorów tj. handel (G), budownictwo (F), przetwórstwo przemysłowe (C), transport (H), gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników (T), edukacja (P) i kultura, rozrywka, rekreacja (R). Do licznych zakładów produkcyjno-usługowych należą m. in. naprawa urządzeń elektrycznych „Pak-Serwis. Gajek W.” w Dietrznikach, Zakład Rozbioru Mięsa "Tasarz" Zbigniew Tasarz w Cieślach, „Kalemba Stanisław. Blacharstwo, mechanika pojazdowa” w Pątnowie czy "Graczyk Bosch Service" w Kamionce.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Gmina Pątnów jest typowo rolniczą gminą, gdzie ogólna powierzchnia użytków rolnych stanowi ok. 60,2% powierzchni gminy, w tym grunty orne 87,2% i użytki zielone 11,9%. Udział użytków klas I-IV bonitacji stanowi 26% ogólnej powierzchni gminy. Dobre warunki produkcji rolnej występują w północnej części gminy w sołectwach: Kamionka, Popowice, Pątnów i Grębień stanowiąc kompleks gleb chronionych zajmujących 54% ogólnej powierzchni gruntów. Podobnie jest na północnym-

wchodzie gminy w miejscowości Bieniec. Gorsze warunki glebowe występują w centralnej części w miejscowości Dzietrzniki, natomiast najslabsze na południu i wschodzie gminy.

Tabela 22. Struktura użytkowania gruntów

L.p.	Rodzaj gruntu	2016 [ha]	
1	Użytki rolne ogółem	6929	
2	Grunty orne	6041	
3	Sady	66	
4	Użytki zielone	Łąki	576
		Pastwiska	246

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Pątnów

Pod względem wielkości gospodarstw rolnych, najwięcej jest gospodarstw małych do 5 ha stanowiące ok. 59% wszystkich gospodarstw, następnie gospodarstwa średnie (5-10 ha) ok. 29% oraz gospodarstwa duże (10-20 ha) ok. 2%. Na terenie gminy występują również 2 wielkoobszarowe gospodarstwa o powierzchni powyżej 50 ha.

Tabela 23. Struktura agrarna gospodarstw rolnych w 2016 r.

L.p.	Powierzchnia gospodarstwa [ha]	Ilość gospodarstw
1	do 5	850
2	5-10	424
3	10-20	148
4	20-30	24
5	30-50	4
6	Powyżej 50	2
	Razem	1452

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Pątnów

Głównie uprawia się zboża (żyto, pszenica, mieszanki zbożowe) i ziemniaki. Gmina posiada dogodne warunki do uprawy ziemniaków. Rejonem predysponowanym do tego rodzaju gospodarowania są obszary sołectw: Kamionka, Popowice, Pątnów i Grębień. W strukturze upraw w 2016 roku zwiększyła się powierzchnia zasiewów zbóż i kukurydzy, natomiast znacznie zmalała powierzchnia ziemniaków i pozostałych upraw w stosunku do roku 2000.

Tabela 24. Struktura upraw wg powierzchni zasiewów

L.p.	Uprawa	Rok	
		2000 [ha]	2016 [ha]
1	Zboża ogółem	3 815	4980
2	Ziemniaki	1 025	420
3	Kukurydza	40	110
4	Pozostałe uprawy	580	238

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Pątnów

Hodowla skoncentrowana jest głównie na produkcji trzody chlewnej i bydła mlecznego.

Tabela 25. Produkcja zwierzęca

L.p.	Rodzaj produkcji zwierzęcej	Rok	
		2000 [sztuki]	2017 [sztuki]
1	Bydło	1800	550
2	Trzoda chlewna	15500	7200
3	Owce	480	350
4	Kozy	40	15

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Pątnów

Produkcja zwierzęca w gminie bardzo wyraźnie spadła porównując rok 2000 z rokiem 2017. W hodowli trzody chlewnej zanotowano aż 69-procentowy spadek, a w hodowli bydła 54-procentowy.

Przydatność rolnicza gleb w gminie Pątnów warunkuje prowadzenie produkcji rolnej. Największy udział wśród poszczególnych klas jakości gleb w gruntach ornym mają grunty klasy IV – średniej jakości (ok. 50%), a następnie klasy V – słabe (ok. 22%). Na terenie gminy nie występują grunty klasy II. Natomiast, wśród użytków zielonych dominują grunty klasy V (ok. 43%), a następnie IV (ok. 37%). Najmniej jest gruntów ornym klasy IIIa – dobre (0,2%), natomiast wśród użytków zielonych gruntów klasy Psz VI – najslabsze (0,7%).

Tabela 26. Powierzchnia użytków rolnych wg klas bonitacyjnych

L.p.	Klasy bonitacyjne	Grunty orne		Użytki zielone	
		Powierzchnia [ha]	%	Powierzchnia [ha]	%
1	II	-	-	-	-
2	III a	11	0,2	17	2,1
3	III b	532	8,7		-
4	IV a	1460	23,9	302	36,7
5	IV b	1530	25,1		-
6	V	1341	22	343	41,7
7	VI	1157	18,9	155	18,8

8	Psz VI	75	1,2	6	0,7
Razem:		6 106	100	823	100

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Pątnów

Najlepsze gleby spotyka się miejscami w północnej części gminy w miejscowościach Kamionka, Popowice, Pątnów i Grębień. Gorsze warunki glebowe występują w centralnej części w miejscowości Dzietrzniki, natomiast najłabsze na południu i wschodzie gminy.

Problemem w gminie Pątnów jest duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych o przewagą niewyspecjalizowanej, głównie małoobszarowej produkcji rolnej.

Melioracje

Melioracje wodne polegają na:

- regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy,
- ochronie użytków rolnych przed powodzią.

Melioracje wykonuje się poprzez budowę rowów odwadniająco-nawadniających, drenowanie, regulację wód w rzekach, budowę zbiorników retencyjnych, wałów przeciwpowodziowych, nasadzenie roślinności w miejscach nieużytków i miejscach podatnych na zalewanie.

Zgodnie z ewidencją wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów prowadzonej przez WZM i UW w Łodzi na terenie gminy Pątnów występują urządzenia melioracji wodnych szczegółowych: sieć drenarska oraz rowy melioracyjne. Są one zlokalizowane w północnej części gminy, w sołectwach: Kamionka, Popowice, Grębień i Józefów.

3.4. Charakterystyka przestrzenna gminy

3.4.1. Stan prawny gruntów

W gminie zdecydowana większość gruntów znajduje się w posiadaniu osób prywatnych. Własność gminna gruntów występuje w postaci:

pojedynczych działek zlokalizowanych na terenie całej gminy,

- wspólnot gruntowych,
- dróg.

W odniesieniu do terenów leśnych stan własności przedstawia się inaczej, gdyż większość obszarów jest własnością państwową (tabela) ze względu na włączenie ich w obszar Załączniańskiego Parku Krajobrazowego. W roku 2016 tereny o własności komunalnej zajmowały powierzchnię 153,40 ha.

3.4.2. Stan zainwestowania

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy można wyróżnić następujące strefy o odmiennym charakterze:

- północno - wschodnią obejmującą głównie tereny użytkowane rolniczo obejmującą swym zasięgiem wsie: Kamionka, Popowice, Grębień, Dzietrzniki, Pątnów, Bieniec.
- południowo - wschodnią położoną na terenach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego obejmującą swym zasięgiem wsie: Kluski, Załęcze Wielkie, Załęcze Małe; podstawową funkcją tego terenu jest rolnictwo i turystyka, a także gospodarka leśna; w strefie tej znajdują się również piaskownie.

W strukturze przestrzennej dominują układy osadnicze Pątnowa, Dzietrznik, Załęcza Wielkiego i Małego. Miejscowości te są dobrze wyposażone w usługi podstawowe, posiadają również dogodne położenie ze względu na bliskość dróg krajowych nr 43 i 45.

Istotnymi elementami przestrzennymi w krajobrazie gminy są: wytrasowana przez jej centralną część droga krajowa nr 43 oraz linia kolejowa nr 181.

Uzupełnienie struktury przestrzennej gminy stanowią tereny otwarte z dominującym udziałem łąk oraz gruntów ornych i użytki leśne położone we wschodniej i południowej części gminy.

Szczegółowe zagospodarowanie poszczególnych wsi i sołectw przedstawia się w opisany poniżej sposób.

Bieniec

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa.

Miejscowość położona jest w środkowej części gminy w sąsiedztwie rzeki Warty. Graniczy z Kałużami, Dzietrznikami, Pątnowem i Załączem Wielkim. Na jej obszarze zdecydowanie dominuje zabudowa zagrodowa, w mniejszym stopniu jednorodzinna i najmniejszym usługowa, tworząc fragmentarycznie ciągi zlokalizowane wzdłuż dróg oraz pola uprawne i doliny bezimiennych cieków. Wschodnia część Bieńca położona jest w granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, natomiast obszar znajdujący się bezpośrednio nad rzeką Wartą w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodziowego (p=1%).

Cisowa

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna.

Miejscowość położona jest w południowo-wschodniej części gminy w sąsiedztwie Załęcza Wielkiego i Małego. Na jej obszarze występuje tylko zabudowa zagrodowa i jednorodzinna oraz pola uprawne, łąki w dolinie Dopływu spod Cisowej i lasy. Istniejąca zabudowa nie tworzy zwartych ciągów wzdłuż dróg. Cała miejscowość należy do Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Decyzją Starosty Wie-

luńskiego z 26 maja 2017 r. zniesiono obszar i teren górniczy „Załącze A” zlokalizowane w południowej części sołectwa i ustanowiono obowiązki związane z likwidacją zakładu górniczego, w tym m.in. likwidację wyrobiska w ramach prac rekultywacyjnych.

Cieśle

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, produkcyjno-usługowa. Miejscowość położona jest we wschodniej części gminy w sąsiedztwie Załącza Małego, Tronin i Gliógów. Na jej obszarze występuje tylko zabudowa zagrodowa i produkcyjno-usługowa oraz pola uprawne, lasy i łąki. Cała miejscowość należy do Załączańskiego Parku Krajobrazowego. W południowej części sołectwa znajduje się złoża czwartorzędowych piasków „Cieśle II” z prowadzoną w ramach obszaru i terenu górniczego „Cieśle II” eksploatacją powierzchniową.

Dzietrzniki

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa. Miejscowość położona jest w centralnej części gminy. Graniczy z Grębieniem, Pątnowem, Bieńcem i Kałużami. Na jej obszarze zdecydowanie dominuje zabudowa zagrodowa, w mniejszym stopniu zabudowa jednorodzinna i najmniejszym usługowa, tworząc dość zwarte ciągi zlokalizowane wzdłuż dróg. W krajobrazie sołectwa występują również pola uprawne, duże kompleksy leśne oraz dolina Dopływ spod Józefowa. Przez centrum wsi przebiega linia kolejowa nr 181. Część wsi na wschód od linii kolejowej położona jest w granicach otuliny Załączańskiego Parku Krajobrazowego.

Gligi

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna. Miejscowość położona jest we wschodniej części gminy w sąsiedztwie Cieśli i Tronin. Na jej obszarze występuje tylko rozproszona zabudowa zagrodowa i jednorodzinna oraz pola uprawne, lasy i łąki. Cała miejscowość należy do Załączańskiego Parku Krajobrazowego. W południowej części sołectwa znajduje się udokumentowane złoża czwartorzędowych piasków „Węże”.

Grębień

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, produkcyjno-usługowa. Miejscowość położona jest w północno-zachodniej części gminy. Graniczy z Pątnowem, Dzietrznikami, Józefowem i Popowicami. Na jej obszarze zdecydowanie dominuje zabudowa zagrodowa, w mniejszym stopniu zabudowa jednorodzinna i najmniejszym usługowa i produkcyjno-usługowa, tworząc dość zwarte ciągi zlokalizowane wzdłuż dróg. W krajobrazie sołectwa występują również duże arealy pól uprawnych, a także doliny Dopływów spod Grębienia, Józefowa i Popowic.

Grabowa

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna.

Miejscowość położona jest w południowej części gminy. Graniczy z Kałużami, Kluskami i Załączem Wielkim. Na jej obszarze występuje tylko rozproszona zabudowa zagrodowa i jednorodzinna oraz pola uprawne, lasy i łąki w dolinie Dopływu spod Dalachowa i innego bezimiennego cieku. Cała miejscowość należy do Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

Józefów

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa.

Miejscowość położona jest w północno-zachodniej części gminy. Graniczy z Grębieniem, Popowicami i Dietrznikami. Na jej obszarze występuje tylko zabudowa zagrodowa i jednorodzinna oraz usługowa, tworząc fragmentarycznie ciągi zlokalizowane wzdłuż drogi. W krajobrazie sołectwa występują również pola uprawne i doliny Dopływów z Wierzbia i spod Józefowa.

Kamionka

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, produkcyjno-usługowa.

Miejscowość położona jest w północnej części gminy w sąsiedztwie Pątnowa i Popowic. Na jej obszarze zdecydowanie dominuje zabudowa zagrodowa, w mniejszym stopniu jednorodzinna i najmniejszym usługowa i produkcyjno-usługowa tworząc fragmentarycznie ciągi zlokalizowane wzdłuż dróg oraz pola uprawne, łąki, lasy i dolina Kamionki. W Kamionce znajduje się również obszar po zamkniętym składowisku odpadów z zakończoną rekultywacją oraz stacja ujęcia wody na potrzeby wodociągu wiejskiego.

Kałuże

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa z dużym udziałem zieleni w zagospodarowaniu terenu.

Miejscowość położona jest w południowej części gminy w sąsiedztwie rzeki Warty. Graniczy z Dietrznikami, Bieńcem, Kluskami, Grabową i Załączem Wielkim. Na jej obszarze zdecydowanie dominuje zabudowa zagrodowa, w mniejszym stopniu jednorodzinna i najmniejszym usługowa tworząc fragmentarycznie ciągi zlokalizowane wzdłuż dróg. W krajobrazie sołectwa występują również pola uprawne, nadwarciańskie lasy i dolina Dopływu z Dalachowa. Część sołectwa położona jest w granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

Kluski

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa.

Miejscowość położona jest w południowej części gminy. Graniczy z Kałużami, Grabową i Załączem Wielkim. Na jej obszarze występuje tylko zabudowa zagrodowa i jednorodzinna oraz usługowa tworząc koncentryczną strukturę. W krajobrazie sołectwa występują również pola uprawne, lasy i dolina bezimiennego cieku.

Pątnów

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, usługowa z dużym udziałem zieleni w zagospodarowaniu terenu, produkcyjno-usługowa.

Miejscowość położona jest w północnej części gminy i jest jej siedzibą. Graniczy z Kamionką, Popowicami, Grębieniem, Dietrznikami i Bieńcem. Na jej obszarze zdecydowanie dominuje zabudowa zagrodowa, w mniejszym stopniu jednorodzinna, usługowa i produkcyjno-usługowa (przy drodze krajowej nr 43) tworząc fragmentarycznie ciągi zlokalizowane wzdłuż dróg. W krajobrazie sołectwa występują również duże areale pól uprawnych, łąki w dolinach Kamionki, Dopływu z Popowic i Pątnowa oraz park wiejski. Przez Pątnów przebiega linia kolejowa nr 181 ze stacją Pątnów Wieluński. Część sołectwa na wschód od linii kolejowej znajduje się w granicach otuliny Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. W Pątnowie znajduje się również stacja ujęcia wody na potrzeby wodociągu wiejskiego.

Popowice

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa.

Miejscowość położona jest w północnej części gminy w sąsiedztwie Kamionki, Pątnowa, Grębienia i Józefowa. Na jej obszarze zdecydowanie dominuje zabudowa zagrodowa, w mniejszym stopniu jednorodzinna i najmniejszym usługowa tworząc fragmentarycznie ciągi zlokalizowane wzdłuż dróg oraz pola uprawne, łąki w dolinie Dopływu z Popowic. W zachodniej części sołectwa przebiega fragment drogi krajowej nr 45.

Troniny

Występujące funkcje: zagrodowa.

Miejscowość położona jest we wschodniej części gminy w sąsiedztwie Załęcza Małego, Cieśli i Glig. Na jej obszarze występuje tylko zabudowa zagrodowa tworząc koncentryczną strukturę oraz pola uprawne, lasy i łąki (w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią p=1%).

Załęcze Wielkie

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, usługowa z dużym udziałem zieleni w zagospodarowaniu terenu.

Miejscowość położona jest w południowo-wschodniej części gminy i obejmuje prawie cały „Wielki Łuk Warty”. Graniczy z Załączem Małym, Kluskami, Bieńcem i Kałużami. Na jej obszarze zdecydowanie dominuje zabudowa zagrodowa, w mniejszym stopniu jednorodzinna i usługowa tworząc koncentryczną strukturę oraz duże kompleksy leśne w zakolu rzeki Warty i na południu gminy przy granicy z województwem śląskim i opolskim, pola uprawne i łąki w dolinie rzeki Warty i Dopyłwie spod Cisowej. Sołectwo charakteryzuje się najbardziej urokliwym krajobrazem w gminie. W Załączu Wielkim znajduje się również stacja ujęcia wody na potrzeby wodociągu wiejskiego.

Załęcze Małe

Występujące funkcje: zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, usługowa z dużym udziałem zieleni w zagospodarowaniu terenu, produkcyjno-usługowa. Miejscowość położona jest we wschodniej części gminy obejmującej część zakola rzeki Warty. Sąsiaduje z Załączem Wielkim, Troninami i Cieślami. Na jej obszarze zdecydowanie dominuje zabudowa zagrodowa, w mniejszym stopniu jednorodzinna, usługowa i najmniejszym produkcyjno-usługowa tworząc fragmentarycznie ciągi zlokalizowane wzdłuż dróg. W krajobrazie sołectwa występują również pola uprawne, lasy w zakolu rzeki Warty i przy granicy z województwem śląskim oraz nadwarciańskie łąki, jak też w dolinach bezimiennych cieków.

Sposób zagospodarowania gminy przedstawia rysunek Studium – „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego” w skali 1 : 20 000.

Przedstawione podstawowe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy należy traktować jako trwałe komponenty tego układu z możliwością wykorzystania dla rozbudowy układu osadniczego rezerw terenowych, zawartych w obrębie terenów osadniczych poszczególnych wsi. Obecnie dominującą rolę w systemie osadniczym gminy odgrywa Pątnów - ośrodek usług o znaczeniu lokalnym. Perspektywicznie ważną rolę winny odegrać także miejscowości Załęcze Wielkie i Dzierzniki, które posiadają dogodne uwarunkowania komunikacyjne oraz terenowe dla rozwoju przestrzennego. Terenami predysponowanymi do lokalizacji funkcji produkcyjno-usługowej są miejscowości: Pątnów i Dzierzniki. Natomiast terenami predystynowanymi do lokalizacji funkcji turystyczno-rekreacyjnej są wsie: Kępowizna, Kluski, Załęcze Wielkie, Załęcze Małe, przysiółek Troniny. Zasadnicze znaczenie dla modernizacji struktury osadniczej gminy będzie mieć pełna modernizacja jej systemu komunikacyjnego oraz rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej terenów osadniczych przy zastosowaniu zróżnicowanych form i technologii. Priorytetowe znaczenie dla funkcjonowania gminy ma wyposażenie terenów gminy w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, który to jest niezbędnym przy obecnym stopniu jej zwodociągowania.

3.5. Układ komunikacyjny

3.5.1. Układ drogowy

Przez zachodni skraj gminy wytrasowany jest ważny korytarz tranzytowy – droga krajowa nr 45 Wieluń – Opole, a przez jej cały obszar w układzie południkowym prowadzona jest droga krajowa nr 43 Wieluń – Częstochowa. Gmina posiada dogodne połączenia drogowe z Wieluniem, Częstochową, Kluczborkiem, Opolem.

Oprócz ww. dróg na układ komunikacyjny gminy Pątnów składają się drogi powiatowe i gminne. Na terenie gminy występują również drogi wewnętrzne, gospodarcze obsługujące tereny rolne i zabudowy wiejskiej.

Drogi krajowe

Drogi te liczą na obszarze gminy ok. 11 km, posiadają jezdnie dwupasowe o nawierzchni bitumicznej.

- droga krajowa nr 43, znaczenia międzyregionalnego, w relacji Wieluń – Rudniki – Krzepice – Opatów – Kłobuck – Częstochowa, w obszarze gminy liczy 9,725 km i przez obszar zabudowany Kamionki, Pątnowa i Dietrzników. Droga klasyfikowana jest jako droga główna – G.
- droga krajowa nr 45, znaczenia międzyregionalnego, w relacji Złoczew (węzeł Złoczew) – Wieluń – Kluczbork – Opole – Racibórz – Zabełków, w obszarze gminy liczy 1,237 km. Droga klasyfikowana jest jako droga główna – G.

Drogi wojewódzkie

Na terenie gminy Pątnów nie występują drogi wojewódzkie.

Drogi powiatowe

Drogi powiatowe zapewniają podstawowe powiązania gminy Pątnów z sąsiednimi gminami. Łączna długość dróg powiatowych w granicach gminy wynosi ok. 40 km.

Drogi powiatowe posiadają zmienne szerokości jezdni 4-6 m oraz różne nawierzchnie (bitumiczne, tłuczniowe, żwirowe i gruntowe).

Drogi powiatowe pozostają w zarządzie Starostwa Wieluńskiego – Zarządu Dróg Powiatowych.

Tabela 27. Drogi powiatowe na obszarze gminy

L.p.	Numer drogi	Relacja	Długość (km)
1	4516E	Popowice - Pątnów	4,050
2	4517E	Morzykobyła – Grębień -do K45	3,839
3.	4519E	Kamionka – kol. Pątnów - Jajczaki	2,697
4	4520E	Od dr. 4519E – do Pątnowa	3,981
5	4521E	Dzietrzyniki – Załęczce Małe – Gętkowizna (woj. śląskie)	13,171
6	4522E	Załęczce Małe - Działoszyn	3,118
7	4525E	Pątnów – Łaszew Rządowy - Mierzyce	5,614
8	4528E	Od drogi 4521E – Kałuże - Dalachów	3,590
Razem:			40,060

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Pątnów

Drogi powiatowe klasyfikowane są jako zbiorcze i lokalne, mają nawierzchnie utwardzone (tłuczniowe, brukowe, żwirowe i żuźłowe) oraz gruntowe.

Drogi gminne

Drogi gminne na terenie gminy Pątnów zapewniają bezpośrednią obsługę terenu, a także stanowią powiązania z drogą krajową i drogami powiatowymi. Łączna długość dróg gminnych wynosi 57,028 km.

Tabela 28. Drogi gminne¹⁰

L.p.	Numer drogi	Relacja	Długość (km)
1	117151E	Parcela Kamionka – gr. gm. Wieluń – (Rychłowice)	1,062
2	117152E	Popowice – Józefów – dr. gm. 117156E	4,838
3	117153E	Popowice- Pątnów	1,326
4	117154E	Pątnów – Kolonia Bieniec	3,331
5	117155E	Bieniec – Parcela Bieniec	2,210
6	117156E	(Wierzbie) - gr. woj. opolskiego – Budziaki – Dzietrzyniki	4,006
7	117157E	Bieniec – Syberia – Kępowizna	2,751
8	117158E	Bieniec – Kępowizna – dr. pow. nr 4521E	4,050
9	117159E	Bukowce – gr. gm. Wierzchlas - (Bobrowniki)	1,858
10	117160E	Kałuże – Grabowszczyzna – Kluski – dr. gm.117164E	6,190
11	117161E	(Dalachów) gr. woj. opolskiego – Grabowszczyzna – Załęczce Wielkie	5,063

¹⁰ Stan na luty 2017 r.

12	117162E	Cieśle – Gligi – gr. gm. Działoszyn (Szczepany)	2,713
13	117163E	Załącze Małe – Zamłynie – Stara Wieś	3,673
14	117164E	Załącze Wielkie – gr. woj. opolskiego (Parzymiechy)	2,775
15	117165E	Bieniec Mały – Parcela Nowa	0,783
16	117166E	Parcela Stara – do dr. pow. 4525E	1,047
17	117167E	Załącze Małe – Stara Wieś – droga do rzeki	0,224
18	117169E	Pątnów – Salomonówka	2,670
19	117170E	Kamionka – Salomonówka	0,762
20	117268E	Parcela Kamionka, od dr. kraj nr 43 do dr. gm. nr 117151E	1,084
21	117206E	(Kadłub) – gr. gm. Wieluń – Kamionka	2,350
22	117264E	(Ogroble) – gr. gm. Wierzchlas – Bukowce – Załącze Wielkie	4,883
Razem:			60,46

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Pątnów

W zakresie powiązań wewnątrzgminnych sieć drogowa jest wystarczająco gęsta. Wszystkie wsie mają połączenie ze sobą i z siedzibą gminy.

Stan dróg

Wzrost liczby samochodów osobowych, przerzucenie funkcji transportowej z kolei na duże samochody ciężarowe, zły stan nawierzchni, niewystarczające na wielu odcinkach dróg parametry techniczne wpływają na to, że sieć drogowa wymaga ciągłej rozbudowy i modernizacji.

Na terenie gminy funkcjonują drogi krajowe, powiatowe o nawierzchni bitumicznej i gminne o nawierzchni bitumicznej, gruntowej ulepszonej (tłuczeń, żwir) oraz o nawierzchni gruntowej naturalnej. Większość dróg bitumicznych wymaga modernizacji nawierzchni, rozbudowy infrastruktury towarzyszącej (tj. oczyszczenia rowów, budowy kanalizacji deszczowej, ułożenia korytek, wyrównania poboczy, budowy chodników). Drogi o nawierzchniach ulepszonych i naturalnych wymagają wyrównania nawierzchni, uzupełnienia kruszywami, budowy rowów i przepustów. Stan techniczny wielu dróg gminnych jest zły i wymaga modernizacji. Jest to jedno z pilniejszych zadań, a z uwagi na wysokie koszty inwestycyjne, w dużej mierze uzależnione od możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Pomimo, iż do zadań własnych gminy należą jedynie drogi gminne, gmina zmierza we współpracy z Powiatem Wieluńskim poprawić na terenie gminy Pątnów także stan dróg powiatowych.

3.5.2. Układ kolejowy

Gmina posiada dogodne połączenie kolejowe, dzięki wytrasowanej przez jej obszar linii kolejowej nr 181 relacji Herby Nowe – Oleśnica. Dzięki tej linii kolejowej mieszkańcy posiadają wygodne połączenie z Wieluniem oraz Herbami, które stanowią węzeł kolejowy na trasie Opole-Częstochowa, a za jego pośrednictwem także z całym Górnym Śląskiem.

Uzupełnieniem pasażerskich przewozów kolejowych jest komunikacja autobusowa zapewniana przez prywatnych przewoźników.

3.6. Infrastruktura techniczna

3.6.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie gminy w wodę oparte jest o wody podziemne, ujmowane za pośrednictwem studni głębinowych z jurajskich utworów wodonośnych i dostarczane odbiorcom siecią wodociągów wiejskich.

Gmina posiada zezwolenia na pobór wód podziemnych dla potrzeb wodociągów wiejskich z trzech ujęć w Kamionce, Pątnowie i Załączu Wielkim:

- w Kamionce, jeden otwór studzienny, ujmujący do eksploatacji jurajski poziom wodonośny, w ilości: $Q_e = 64 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 24,6 \text{ m}$, $Q_{\text{max}h} = 64 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pozwolenie na pobór wód podziemnych ważne jest do dnia 31 lipca 2018 roku.

- w Pątnowie, trzy otwory studzienne nr 1, 2 i 3, ujmujące do eksploatacji jurajski poziom wodonośny, w ilości:
 - dla nr 1: $Q_e = 75,6 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 45 \text{ m}$, $Q_{\text{max}h} = 75,6 \text{ m}^3/\text{h}$,
 - dla nr 2: $Q_e = 95 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 44,6 \text{ m}$, $Q_{\text{max}h} = 102,2 \text{ m}^3/\text{h}$,
 - dla nr 3: $Q_e = 90 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 40,66 \text{ m}$, $Q_{\text{max}h} = 95 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pozwolenie na pobór wód podziemnych ważne jest do dnia 31 lipca 2018 roku.

- w Załączu Wielkim, trzy otwory studzienne nr 1, 2 i 3, ujmujące do eksploatacji jurajski poziom wodonośny, w ilości:
 - dla nr 1: $Q_e = 65 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 3,3 \text{ m}$, $Q_{\text{max}h} = 65 \text{ m}^3/\text{h}$,
 - dla nr 2: $Q_e = 65 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 3,3 \text{ m}$, $Q_{\text{max}h} = 65 \text{ m}^3/\text{h}$,
 - dla nr 3: $Q_e = 50 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 7 \text{ m}$, $Q_{\text{max}h} = 50 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pozwolenie na pobór wód podziemnych ważne jest do dnia 13 czerwca 2019 roku.

Tabela 29. Udokumentowane otwory studzienne na terenie gminy

Lokalizacja studni	Nr działki	Głębokość studni [m]	Rzędna [m.n.p.m.]	Stratygrafia piętra wodonośnego	Q_e [m^3/h]	S [m]	Q_{max} [m^3/h]	Współczynnik filtracji k [m/s]	Zwierciadło wody podziemnej [m]	Użytkownik studni
Kamionka	145/1	274	233,1	jura środkowa	64	24,6	64	0,000036	52,10	Wodociąg wiejski
Popowice	227/2	21	220	czwartorzęd	9	5,5	9	-	2,5	Szkoła Podstawowa
	227/2	225	212,36	jura środkowa	63,54	9	63,54	-	5,3	
Pątnów	689/2	233	212,3	jura środkowa	75,6	45	75,6	0,000424	14,3	Wodociąg wiejski
	689/2	233	214,2	jura środkowa	95	44,6	102,2	0,000109	16,35	

	689/2	238	214,69	jura środkowa	90	40,66	95	0,000041	17	
Kałuże	607/1	30	182,31	czwartorzęd	15	0,8	15	0,0002899	10,4	Ośrodek wczasowy „Warta” Kępowa
Załącze Wielkie	5	30	173,42	czwartorzęd	7,9	9,8	7,9	0,0000293	4	Ośrodek wypoczynkowy „Nadwarciański Gród”
	429/18	32,5	184,16	czwartorzęd	65	3,3	65	0,000198	13,4	Wodociąg wiejski
	429/21	34	184,16	czwartorzęd	65	3,3	65	-	5	
	429/21	25	175,2	czwartorzęd	50	7	50	0,0002317	5	
Załącze Małe	370	31	178,5	jura górna	25	5	25	0,00006723	6,4	Ośrodek wypoczynkowy „Resort Stara Wieś”
	457	40,6	179,92	jura górna	60	2,5	61,89	0,000113	8,6	Przedsiębiorstwo Realizacji Obiektów Przemysłu „Komobex” Częstochowa
Cieśle	398	45	201,3	jura górna	20	2	30	0,000496	6	Produkcja Materiałów Budowlanych

Źródło: Wojewódzkie Archiwum Geologiczne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego

Ww. ujęcia zaopatrują w wodę tereny wiejskie poprzez wodociągi „Popowice”, „Grębień - Pątnów”, „Załącze Wielkie”, „Kamionka”. Gmina od wielu lat rozbudowuje sieć wodociągów i infrastrukturę towarzyszącą.

W roku 2011 oraz 2014 gmina Pątnów otrzymała pomoc w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki wiejskiej” objętego PROW na lata 2007 – 2013 oraz dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Łodzi.

Dzięki pomocy w formie zewnętrznych środków finansowych gmina zrealizowała dwie duże inwestycje: rozbudowę gminnego systemu wodociągowego – etap I obejmujący rozbudowę sieci wodociągowej i przyłączy zagrodowych w miejscowości Załącze Wielkie i Załącze Małe – Bukowce oraz rozbudowę Stacji Uzdatnienia Wody w Załączu Wielkim. W 2014 r. wykonano etap II inwestycji – rozbudowę Stacji Uzdatniania Wody w Pątnowie. Realizacja tych inwestycji poprzez wybudowanie nowych zbiorników wyrównawczych na wodę, wykonanie dodatkowego ujęcia wody oraz zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych przyczyniła się do zapewnienia stabilności i ciągłości dostawy wody do mieszkańców gminy Pątnów o odpowiednim ciśnieniu i właściwościach fizykochemicznych.

Obecnie w gminie jest 99,7 km¹¹ wodociągów. Prawie cała gmina została zaopatrzona w infrastrukturę wodociągową (99,7% budynków jest podłączonych do sieci wodociągowej i 91,5% ogółu mieszkańców gminy korzysta z instalacji wodociągowych).

Część miejscowości Pątnów jest zaopatrywana w wodę z gminy Wierzchnas. Ta część sieci wymaga rozbudowy. Modernizacji wymagają również przestarzałe przyłącza wodociągowe, ulegające częstym awariom. Szczególnie problem ten dotyczy sołectwa Popowice.

3.6.2. Gospodarka ściekowa

Odprowadzanie ścieków sanitarnych

Istotnym problemem gminy Pątnów jest brak sieci kanalizacyjnej. Ścieki na terenie gminy są gromadzone przede wszystkim w zbiornikach bezodpływowych, skąd są okresowo wywożone do oczyszczalni ścieków w Wieluniu i Krzeczowie albo zagospodarowywane są na terenach rolnych należących do danego właściciela. Tylko niektóre gospodarstwa domowe posiadają przydomowe oczyszczalnie ścieków. W 2011 r. w ramach Programu Rozwój Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 na terenie gminy zrealizowano 164 projekty przydomowych oczyszczalni ścieków.

W 2015 roku na terenie gminy funkcjonowało 1430 zbiorników bezodpływowych na ścieki oraz 182 oczyszczalnie przydomowe.

W gminie działa jedna oczyszczalnia ścieków należąca do Ośrodka Szkoleniowo-Wypoczynkowego „Nadwarciański Gród” w Załęczu Wielkim.

Konieczna jest budowa systemu kanalizacyjnego w gminie, ale znaczna powierzchnia gminy, rozproszona zabudowa i przede wszystkim ukształtowanie terenu w znacznym stopniu utrudniają budowę kanalizacji sanitarnej. Planuje się, więc budowę sieci kanalizacji sanitarnej na terenach zwartej zabudowy, zbiorczej oczyszczalni ścieków dla całej gminy w miejscowości Bieniec z uwzględnieniem przydomowych oczyszczalni ścieków w obszarach rozproszonej zabudowy.

Odprowadzanie wód opadowych

Gmina Pątnów położona jest w dorzeczu rzeki Odry, w dolinie jej prawego dopływu rzeki Warty. Rzeka Warta jest głównym ciekim odbierającym wody opadowe z terenów gminy, odprowadzane poprzez mniejsze dopływy. W granicach gminy do rzeki Warty wpływają Dopływ z Popowic, Dopływ spod Józefowa, Dopływ z Dałachowa, Dopływ spod Cisowej (nazewnictwo wg Mapy podziału hydrograficznego Polski) oraz inne bezimienne cieki.

Na terenie gminy nie istnieje zorganizowany system odprowadzania wód opadowych. Wody opadowe i roztopowe na terenach wiejskich odprowadzane są na ogół powierzchniowo, zgodnie z naturalnym spadkiem terenu i przez infiltrację do ziemi.

¹¹ Stan na 2015 rok wg GUS

3.6.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na obszarze gminy Pątnów nie ma obiektów elektroenergetycznych (linii wysokiego napięcia) stanowiących własność i będących w eksploatacji Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. Energia energetyczna dystrybuowana jest przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź Rejon Energetyczny Bełchatów Posterunek Energetyczny Wieluń. Energia elektryczna dostarczana jest za pośrednictwem: linii magistralnej 15 kV „Wieluń-Popowice” wyprowadzonej ze stacji 110/15 kV „Wieluń” zlokalizowanej przy ulicy Sieradzkiej w Wieluniu oraz za pośrednictwem linii magistralnej 15 kV „Działoszyn-Wieluń”, wyprowadzonej ze stacji 110/15 kV „Działoszyn” zlokalizowanej w miejscowości Trębaczew w gminie Działoszyn. Sieć rozdzielcza na terenach wiejskich jest siecią niskiego napięcia napowietrznych lub kablowych. Pewność zasilania gminy oceniona jest na 90%. Przepustowość linii elektroenergetycznych średnich napięć nie stanowi bariery dalszej rozbudowy układu sieciowego. System sieci terenowej 15 kV oraz układy lokalnych linii niskiego napięcia zasilanych z tego systemu wymagać będą systematycznych prac modernizacyjnych dla zapewnienia niezbędnych standardów jakości i ciągłości dostaw energii elektrycznej, a także rozbudowy dla zabezpieczenia potrzeb związanych z dalszym rozwojem urbanistycznym gminy.

3.6.4. Zaopatrzenie w gaz

Gmina Pątnów nie posiada sieci gazu ziemnego. Zaopatrzenie w gaz do celów socjalnych i grzewczych odbywa się poprzez wykorzystywanie butli bądź zbiorników napełnionych gazem płynnym.

3.6.5. Zaopatrzenie w ciepło

Gmina Pątnów nie posiada centralnego systemu ciepłowniczego. Zaopatrzenie w energię cieplną, zarówno w zakresie potrzeb bytowych mieszkańców, jak i produkcyjnych, realizowane jest przez lokalne źródła energii. Najczęściej są to instalacje etażowe i piecowe, a sporadycznie lokalne instalacje centralnego ogrzewania w budynkach mieszkalnych. Dla potrzeb budynków użyteczności publicznej funkcjonują kotłownie olejowe lub węglowe. Głównym źródłem pozyskiwania energii jest węgiel, co skutkuje silnym występowaniem zjawiska niskiej emisji.

3.6.6. Telekomunikacja

Na terenie gminy w miejscowości Pątnów znajdują się następujące nadajniki telekomunikacyjne:

- Play – GSM900, GSM 1800, UMTS2100,
- Orange – GSM900, GSM 1800, UMTS2100,
- T-Mobile – GSM900, GSM 1800, UMTS2100,
- Plus – GSM900.

3.6.7. Gospodarka odpadami

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych na terenie gminy są gospodarstwa domowe i obiekty infrastruktury społecznej (handel, zakłady rzemieślnicze, szkolnictwo, usługi, gastronomia, obiekty rekreacyjne).

Od 2010 roku można zaobserwować niekorzystny wzrost wytwarzanych odpadów na jednego mieszkańca. W 2015 roku zebrano ich o ponad 118 ton więcej w stosunku do roku 2010. W latach 2010-2015 na 1 mieszkańca gminy Pątnów przypadło średnio 71 kg odpadów komunalnych. Gmina w latach wcześniejszych zlikwidowała duże dzikie wysypisko na terenie lasu w miejscowości Załęcze Małe. Według danych z 2015 roku 98,6% mieszkańców segreguje wytwarzane na swojej posesji odpady komunalne. Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych w gminie Pątnów jest ich składowanie na składowiskach. Odpady komunalne zmieszane unieszkodliwiane są na składowiskach odpadów zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego.

Gmina nie posiada obecnie własnego składowiska odpadów. Wcześniej wywóz odpadów odbywał się na Gminne Wysypisko Śmieci w Kamionce. Składowisko zostało zamknięte dnia 10 lutego 2005 roku decyzją Starosty Wieluńskiego i obecnie trwają prace rekultywacyjne. Od 25 stycznia 2008 r. działki dawnego składowiska zostały sprzedane osobie fizycznej, która została zobowiązana do realizacji warunków określonych w decyzji Starosty. Składowisko poddano procesowi rekultywacji. Na terenie gminy zezwolenie na wywóz odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości otrzymały 4 firmy.

Tabela 30. Wykaz podmiotów wpisanych do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbioru odpadów komunalnych na terenie gminy

L.p.	Nazwa podmiotu	Nr rejestrowy
1	Remondis Opole Sp. z o.o. Al. Przyjaźni 9, 45-573 Opole	3/2012
2	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. ul Zamenhofa 17, 98-300 Wieluń	4/2012
3	EKO-REGION Sp. z o.o. ul. Bawełniana 18, 97-400 Bełchatów	7/2012
4	Zakład Oczyszczania Miasta Zbigniew Strach Korzonek 98, 42-274 Konopiska	1/2014

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Pątnów, stan na grudzień 2016 r.

Na terenie gminy działa jeden Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowany w miejscowości Pątnów – dawna baza SKR w Pątnowie. PSZOK prowadzony jest przez EKO-REGION Sp. z o.o., ul. Bawełniana 18, 97-400 Bełchatów.

Prowadzona jest selektywna zbiórka następujących odpadów:

- przeterminowane leki,
- chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe – szczelnie zamknięte),
- odpady wielkogabarytowe w tym stolarka okienna i drzwiowa,
- odpady budowlano-rozbiórkowe – z wyłączeniem materiałów zawierających azbest,
- opakowania ze szkła (białe oraz kolorowe),
- opakowania z tworzyw sztucznych,
- odpady ulegające biodegradacji (zielone),
- opakowania po środkach ochrony roślin i nawozach,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- zużyte opony samochodowe.

Gmina posiada Plan Gospodarki Odpadami z 2004 roku oraz Plan Gospodarki niskoemisyjnej z 2016 roku.

Problemem są dzikie wysypiska odpadów. Ukształtowanie terenu gminy w postaci licznych wąwozów stanowi pokusę dla lokalnej społeczności do zasypywania ich odpadami powstałymi w gospodarstwach domowych. Takie działanie stanowi bardzo duże zagrożenie dla środowiska, powodując degradację krajobrazu, uciążliwości dla właścicieli i turystów.

3.7. Dotychczasowe opracowania określające politykę przestrzenną gminy

3.7.1. Miejscowe plany, które utraciły moc

W przeszłości zasady zagospodarowania przestrzennego w gminie określały:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów i Miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego miejscowości Pątnów zatwierdzony Uchwałą XXXII/78/7/83 Gminnej Rady Narodowej w Pątnowie z dnia 17 października 1983 r.,
- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów zatwierdzony Uchwałą Nr VII/27/89 Gminnej Rady Narodowej w Pątnowie z dnia 19 maja 1989 r.,
- Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony Uchwałą Nr XXII/102/93 Rady Gminy w Pątnowie z dnia 15 kwietnia 1993 r.,
- Zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów zatwierdzone Uchwałą Nr V/22/94 Rady Gminy w Pątnowie z dnia 30 listopada 1994 r.

Zmiany dotyczyły działek położonych w miejscowościach Załęczce Małe (działki nr 40, 408, 424, 425, 442, 443, 444, 445, 446) oraz Kałuże (działki nr 138/1, 139 i 322).

Z dniem 31 grudnia 2003 r. utraciły swoją moc miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone przed 1995 r. Tym samym przestał obowiązywać ww. plan ogólny z 1993 r. sporządzony

przez Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Sieradzu, który swoim zasięgiem objął całą gminę oraz jego punktowe zmiany zatwierdzone w 1994 r.

Ww. plan ogólny składał się z części tekstowej i graficznej, ustalał kierunki oraz zasady rozwoju układu przestrzennego gminy. Część graficzną stanowił rysunek planu w skali 1:10 000 – plansza funkcjonalno-przestrzenna. Część tekstowa składała się z zestawienia podstaw prawnych, toku opracowania, określenia stanu wyjściowego oraz ustaleń szczegółowych dla wydzielonych terenów gminy.

W części dotyczącej rozwiązań przyjętych w tym planie przedstawiono podział funkcjonalno-przestrzenny gminy na następujące części:

- północno-zachodnią, obejmującą wsie: Kamionka, Popowice, Pątnów, Grębień, Dzietrzynki, położoną na gruntach klasy III-V; w obszarze tym pełniącym funkcję rolniczą występowały bariery ograniczające rozwój budownictwa w postaci strefy wysypiska śmieci w Kamionce (obecnie wysypisko nie istnieje),
- południowo-wschodnią, obejmującą wsie: Bieniec, Kałuże, Kluski, Załęczce Wielkie „Załęczce Małe, Cieśle i Troniny, wchodzące w obszar Załęczańskiego Parku Krajobrazowego; w granicach parku, jego otuliny oraz w obszarze chronionego krajobrazu, gdzie obowiązywał szereg ograniczeń, w znaczny sposób utrudniających swobodę inwestowania bądź warunkujących dopuszczalny sposób zagospodarowania.

W zakresie uporządkowania układów urbanistycznych plan ograniczał możliwość lokalizacji zabudowy w formie rozproszonej na terenach rolniczych, wymagającej kosztownego wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Plan nie narzucał sposobu rozmieszczenia usług, dopuszczając ich lokalizację na obszarach przeznaczonych pod budownictwo mieszkalne i zagrodowe. Wielkość tych usług limitować mały lokalne potrzeby.

Ustalenia planu dotyczące gospodarki rolnej miały na celu ochronę gleb przed erozją, poprawę stosunków wodnych i czystość wód. Natomiast zasady gospodarki leśnej były ściśle związane z ideą odnowy lasów oraz problemem nasilającej się penetracji turystycznej na obszarze gminy mogącej spowodować jej degradację.

Plan utrzymywał istniejący układ drogowy, zakładając jego modernizację poprzez kształtowanie możliwie jednolitej szerokości pasów drogowych i jezdni oraz wykonywanie nowych nawierzchni bitumicznych.

3.7.2. Obowiązujące miejscowe plany

Obecnie na terenie gminy obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów zatwierdzona Uchwałą Nr XXX/148/2001 Rady Gminy w Pątnowie z dnia 14 listopada 2001 r.

Ww. zmiana obejmuje działki położone w miejscowościach: Pątnów (działka nr 593), Bieniec (działka nr 216), Cieśle (działki nr 212, 213, 214, 215, 216, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 228, 229, 230, 231, 255), Gligi (działki nr 523 i 525), Kluski (działki nr 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43/1, 43/2, 44, 45, 94, 95) oraz Załęczce Małe (działka nr 661).

Powierzchnia terenu objętego planem to ok. 21,06 ha.

- Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów zatwierdzona Uchwałą Nr VI/36/99 Rady Gminy w Pątnowie z dnia 27 marca 1999 r.

Celem zmiany było ustalenie zasad zagospodarowania przestrzennego w związku z realizacją budowy gazociągu wysokiego ciśnienia wraz ze stacją redukcyjną.

Powierzchnia terenu objętego planem to ok. 33 ha.

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rolnych w gminie Pątnów zatwierdzony Uchwałą Nr XXV/182/17 Rady Gminy w Pątnowie z dnia 31 stycznia 2017 r.

Ww. plan obejmuje część terenów rolnych zlokalizowanych w miejscowościach: Kamionka, Popowice, Pątnów, Grębień, Dzierżniki i Bieniec.

Powierzchnia terenu objętego planem to ok. 1879 ha. Celem podjęcia planu było zgodne z oczekiwaniami większości mieszkańców gminy uporządkowanie i ukierunkowanie trybu realizacji elektrowni wiatrowych poprzez wprowadzenie na terenach rolnych zakazu zabudowy.

Procentowy udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w stosunku do powierzchni gminy wynosi ok. 16,9%.

3.7.3. Miejscowe plany w trakcie sporządzania

Obecnie na terenie gminy nie jest sporządzany żaden projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

3.8. Zgłoszone wnioski

3.8.1. Wnioski instytucji

Stosownie do wymagań formalnych o przystąpieniu do sporządzenia obecnego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pątnów zostały zawiadomione odpowiednie urzędy i instytucje.

Otrzymano odpowiedzi od 16 zainteresowanych instytucji tj. od:

- Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi – Wydziału Infrastruktury,
- Zarządu Województwa Łódzkiego,
- Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Łodzi - Delegatura w Sieradzu,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy w Łodzi,
- Placówka Straży Granicznej w Łodzi,
- Polskie Koleje Państwowe S.A.,

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu,
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi – Inspektorat Sieradzko-Wieluński,
- PGE Dystrybucja Łódź – Teren S.A,
- Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Łodzi,
- GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Rembelszczyźnie.

Do prognozy oddziaływania na środowisko sporządzanej w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wpłynęły dwa wnioski - uzgodnienia zakresu prognozy - od:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi,
- Państwowego Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego w Wieluniu.

3.8.2. Wnioski zgłoszone indywidualnie

Po rozpoczęciu procedury formalnej sporządzenia niniejszego Studium do urzędu zgłoszono 28 wniosków indywidualnych. Wszystkie wnioski podlegały rozpatrzeniu.

Wszystkie zgłoszone wnioski zostały zarejestrowane w formie tabelarycznej oraz graficznej i poddane analizie pod kątem lokalizacji, sąsiedztwa oraz postulowanego przeznaczenia.

3.9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

3.9.1. Wizja rozwoju gminy wg dokumentów strategicznych

Dokumentem określającym potrzeby i możliwości rozwoju gminy jest sporządzona w 2015 r. „Strategia rozwoju Gminy Pątnów na lata 2015-2022”. W niniejszy, opracowaniu zidentyfikowano kluczowe szanse i zagrożenia, mające obecnie lub mogące mieć w przyszłości wpływ na skalę i tempo dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Do najistotniejszych czynników (odnoszących się do zagospodarowania przestrzennego) mających wpływ na rozwój gminy należą:

- Silne strony:
 - przyrodnicze i kulturowe walory Załęczańskiego Parku Krajobrazowego,
 - położenie sprzyjające rozwojowi turystyki,
 - liczne ośrodki wypoczynkowe,
 - liczne szlaki turystyczne,
 - uregulowana gospodarka odpadami,
 - wysokie zalesienie,
 - dobry dostęp do położonego w sąsiedztwie Wielunia (potencjalne miejsca pracy),
 - dobrze rozwinięta sieć dróg,
 - bezpośredni dostęp do dróg krajowych nr 43 i 45,
 - linia kolejowa Wieluń-Herby;

- Słabe strony:
 - brak uregulowanej gospodarki ściekowej,
 - zbyt mała liczba drobnych gospodarstw agroturystycznych z bazą noclegową i gastronomiczną,
 - brak spójnej informacji turystycznej,
 - brak przystani kajakowej,
 - niska bonitacja gleb,
 - rozdrobnione rolnictwo,
 - wysokie bezrobocie do 25 roku życia i po 50 roku życia,
 - brak terenów inwestycyjnych w zasobach gminy,
 - brak planu zagospodarowania przestrzennego,
 - zły stan techniczny dróg;
- Szanse:
 - wzrost zainteresowania wypoczynkiem weekendowym,
 - możliwość pozyskania dofinansowania w ramach nowej perspektywy środków unijnych,
 - rozwój handlu i usług w powiązaniu z rozwojem turystyki i agroturystyki;
- Zagrożenia:
 - ograniczenie dostępu do źródeł finansowania,
 - migracja młodych ludzi do większych ośrodków miejskich i za granicę,
 - zwiększające się natężenie ruchu, w tym wzmożony ruch na drogach krajowych.

W strategii rozwoju sformułowano misję gminy, określono cele, które pozwolą na osiągnięcie założonej wizji.

- Wizja gminy:

„Gmina Pątnów otwarta na turystów, stwarzająca mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju osobistego i życia na wysokim poziomie w oparciu o trwałe wielokierunkowy rozwój społeczno-gospodarczy uwzględniający zachowanie i właściwe wykorzystanie wyjątkowych walorów przyrodniczych i kulturowych tego obszaru”

- Misja gminy:

„Kształtowanie zintegrowanej polityki na rzecz kreowania atrakcyjnej turystycznie i przedsiębiorczej gminy przy współdziałaniu aktywnego społeczeństwa”

Zdefiniowano trzy cele strategiczne:

- Atrakcyjna i przedsiębiorcza gmina Pątnów,
- Aktywne i zintegrowane społeczeństwo gminy Pątnów,
- Atrakcyjna i dostępna przestrzeń gminy Pątnów.

Strategia rozwoju gminy ma się przyczynić do tworzenia zmian w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz w funkcjonowaniu gminy. Podmiotem odpowiedzialnym za określanie, realizację celów i koordynację działań zaplanowanych w strategii jest samorząd gminny. Do realizacji ww. celi strategicznych zdefiniowano 7 celów operacyjnych, którym przypisano do realizacji 38 zadań.

W ramach trzech głównych celów strategicznych wskazano operacyjne, spośród których poniżej wymieniono zadania, które związane są z zagospodarowaniem przestrzeni:

- Cel strategiczny I. Atrakcyjna i przedsiębiorcza gmina Pątnów
 - Cel operacyjny: Rozwój nowoczesnego rolnictwa, gospodarującego w zgodzie z wymogami ochrony środowiska i w sposób gwarantujący zachowanie walorów krajobrazowych, w tym m. in.:
 - Poprawa struktury obszarowej gospodarstw.
 - Cel operacyjny: Stworzenie warunków do rozwoju turystyki, w tym m. in.:
 - rozbudowa infrastruktury turystycznej,
 - oznakowanie dodatkowych szlaków turystycznych – pieszych, rowerowych, konnych, budowa ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej.
- Cel strategiczny III. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń gminy Pątnów
 - Cel operacyjny: Ochrona zasobów przyrodniczych oraz poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym m. in.:
 - budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni/budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
 - rewitalizacja parku wiejskiego w Pątnowie,
 - uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego.
 - Cel operacyjny: Budowa infrastruktury technicznej oraz obiektów użyteczności publicznej, w tym m. in.:
 - rozbudowa i modernizacja wodociągów,
 - budowa, przebudowa dróg gminnych i powiatowych wraz z infrastrukturą techniczną.

3.9.2. Uwarunkowania prawne dla określenia potrzeb i możliwości rozwoju gminy

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r. poz.1073) głównym zadaniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest określenie polityki przestrzennej gminy, również w zakresie lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Następuje to m.in. przez wyznaczenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów.

Określenie kierunków zagospodarowania, w tym obszarów przeznaczonych pod zabudowę oraz wyłączonych spod zabudowy winno następować po określeniu istniejących uwarunkowań oraz przeanalizowaniu prognoz dotyczących przyszłego rozwoju gminy. Z uwagi na ograniczone zasoby

przestrzeni, jej ład oraz skutki ekonomiczne, które rodzi przeznaczenie terenów dla określonych funkcji, należy racjonalnie nią dysponować, głównie w zakresie wyznaczania obszarów pod nową zabudowę.

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777) zmieniła, w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1073), brzmienie art. 10 ust. 1 pkt 7 zgodnie, z którym w Studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z „*potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:*

- a) *analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,*
- b) *prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,*
- c) *możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,*
- d) *bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę”.*

Ponadto dodano ust. 5-7, w których uszczegółowiono wymagania dotyczące ww. bilansu terenów.

Zagadnienia wskazane powyżej w lit. a, b zostały szczegółowo omówione w Rozdziale II – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.

Analiza występujących w gminie uwarunkowań pozwala stwierdzić, że podstawowe aspekty jej rozwoju przestrzennego stanowią:

- konieczność ochrony wybitnych walorów środowiska naturalnego jej terenów, wchodzących w skład Załącznika Parku Krajobrazowego, a zwłaszcza wartościowych przyrodniczo kompleksów leśnych,
- wartościowa kompozycja układu osadniczego z historycznie ukształtowaną zabudową, wymagająca kompleksowej rewaloryzacji,
- znaczne możliwości rozwoju produkcji rolnej (w części północno- wschodniej) oraz rozwoju turystyki i rekreacji; na terenie parku oraz w jego otulinie predysponowanymi do tej formy zainwestowania są tereny położone w dolinie rzeki Warty.

Poniżej przedstawiono syntetyczne wnioski dotyczące ww. uwarunkowań.

Wnioski z analizy uwarunkowań środowiskowych

Uwarunkowania środowiskowe stanowiące podstawę do określenia potrzeb i możliwości rozwoju gminy były szeroko analizowane w Rozdziale II pkt. 3.1.

Poniżej przedstawiono potrzeby i możliwości rozwoju wynikające z uwarunkowań środowiskowych istotne pod kątem terenów, które zostały w niniejszym Studium wskazane do zabudowy.

Biorąc pod uwagę ustalone przeznaczenie, należy stwierdzić, że:

- wyznaczone tereny w zdecydowanej przewadze posiadają korzystne warunki gruntowo-wodne dla posadowienia budynków, ze względu na występowanie utworów gruntowych o dobrych warunkach budowlanych i niski poziom wód gruntowych, korzystne ukształtowanie terenu,
- zagrożenie w postaci obszaru szczególnego zagrożenia powodzią występuje w sąsiedztwie rzeki Warty na całej jej długości,
- wyznaczone tereny posiadają korzystne warunki dla lokalizacji zabudowy ze względu na ich klasyfikację akustyczną, jedynymi większymi źródłami hałasu są droga krajowa nr 43 i linia kolejowa nr 181, w znacznie mniejszym stopniu droga krajowa nr 45,
- urokliwe walory krajobrazowe i przyrodnicze Załęczańskiego Parku Krajobrazowego oraz dolina rzeki Warty podnoszą atrakcyjność zamieszkania na obszarze gminy,
- w ramach terenów nie występują udokumentowane złoża kopalin,
- w ramach części terenów występują grunty zmeliorowane.

Analizując powyższe uwarunkowania należy stwierdzić, iż istniejące uwarunkowania środowiskowe nie stanowią ograniczenia dla rozwoju gminy, w tym istnieje możliwość lokalizacji na analizowanych terenach wskazanych funkcji.

Wnioski z analizy uwarunkowań społecznych, w tym prognoz demograficznych

Uwarunkowania społeczne wraz z prognozą demograficzną zostały zamieszczone w rozdz. II pkt. 3.3. W niniejszym punkcie przedstawiono najistotniejsze potrzeby i możliwości rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań społecznych.

Prognoza demograficzna obejmuje analizy i założenia wynikające m. in. z ruchu naturalnego oraz migracji. Podstawowym wskaźnikiem opisującym ruch naturalny jest przyrost naturalny będący różnicą pomiędzy urodzeniami i zgonami. Wskaźnik ten dla gminy Pątnów wynosił 2 w 2015 r. Analiza sytuacji demograficznej w latach 2008-2015 wykazała, iż liczba ludności gminy nie wykazała wyraźnej tendencji wzrostowej bądź malejącej, natomiast saldo migracji w większości badanych lat charakteryzowało się wartościami dodatnimi. Dotychczasowe prognozy demograficzne przewidują zmniejszenie się ludności, jednak na zmianę szacowanych prognoz wg GUS może mieć wpływ wiele czynników. Zakłada się, iż na prognozie demograficznej mogą zaważyć:

- polepszające się z roku na rok warunki mieszkaniowe (w latach 2005-2015 średni wzrost liczby mieszkań o ok. 5 rocznie, przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania o ok. 0,55 m² i przypadającej na 1 mieszkańca o ok. 0,19 m²),
- malejąca liczba osób bezrobotnych gminy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, co świadczy o powstawaniu nowych miejsc pracy w gminie (spadek z 7% w 2010 r. do 4% w 2016 r. przy wartości dla powiatu wieluńskiego oraz województwa łódzkiego 8,6%),

- korzystne położenie geograficzne blisko miasta Wielunia oraz dostępność komunikacyjna zapewniona głównie przez drogę krajową nr 43, a także nr 45 i 42, co zwiększa m. in. atrakcyjność lokalizacyjną potencjalnych przedsiębiorstw w gminie,
- dość duża aktywność gospodarcza mieszkańców gminy (mierzona liczbą firm na 1000 mieszkańców niewiele niższa od średniej powiatowej i nieodlegająca znacznie od średniej wojewódzkiej). W 2015 roku w gminie Pątnów przypadało 78 podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 mieszkańców, zaś w powiecie wieluńskim i województwie łódzkim wartość ta wynosiła kolejno 85 i 97,
- wybitne walory przyrodnicze i krajobrazowe Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, dolina rzeki Warty, dziedzictwo kulturowe oraz dobra, jakość bazy turystycznej przyczyni się do wzrostu zainteresowania gminą przez potencjalnych turystów, a czyste środowisko może stanowić zachętę do lokowania nowych firm i mieszkań.

Przygotowanie kompleksowej oferty inwestycyjnej oraz dobrych warunków w celu przyciągnięcia potencjalnych inwestorów oraz umożliwienie dalszego rozwoju już funkcjonujących firm spowoduje możliwość dalszego zwiększenia zatrudnienia, co wpłynie na poprawę warunków społecznych – bezpośrednio dla osób zatrudnionych oraz pośrednio dla całej społeczności gminy (zwiększenie wpływów do budżetu gminy spowoduje możliwość większych wydatków na potrzeby ogółu społeczeństwa).

Analizując powyższe uwarunkowania należy stwierdzić, że istniejące uwarunkowania społeczne nie ograniczają możliwości rozwoju zamierzonych funkcji.

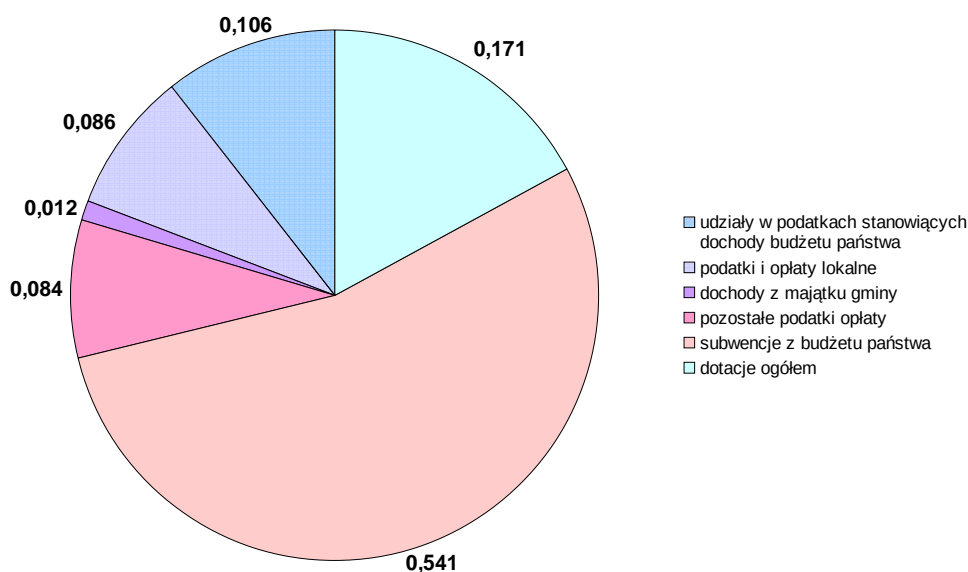
Sytuacja ekonomiczna gminy w latach 2010-2015

Możliwości rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań ekonomicznych określa przede wszystkim polityka finansowa zapisana w Wieloletniej prognozie finansowej i określona w perspektywie kilku najbliższych lat, rokrocznie weryfikowana oraz istniejący stopień wyposażenia w urządzenia i sieci infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Przeanalizowano sytuację ekonomiczną gminy w latach 2010-2015.

• Dochody gminy

Prognozowane dochody gminy na 2015 r. oszacowano na poziomie 19 204 211,00 zł, a w trakcie roku zwiększono go do 20 123 649,97 zł. Całkowity dochód w 2015 roku wyniósł 19 516 574,76 zł, co w odniesieniu do planowanego dochodu dało wykonanie na poziomie 97%. Poniższy diagram przedstawia strukturę dochodów gminy Pątnów w 2015 r. wg najważniejszych źródeł.

Diagram 1. Struktura dochodów gminy w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS-u

Dane przedstawione w powyższym diagramie wskazują, że aż 54,1% dochodów gminy stanowiły subwencje z budżetu państwa, a następnie dochody własne stanowiące 28,8% dochodów gminy, spośród których największy udział (10,6% wszystkich dochodów) miały wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych.

Analizując dochody gminy z udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w latach 2010-2015, zauważalny jest ich stały wzrost. Poniższa tabela przedstawia wpływ z ww. podatków do budżetu gminy (w PLN).

Tabela 31. Udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa razem w dochodach gminy

2010	2011	2012	2013	2014	2015
1165267,46	1433373,72	1543019,34	1690444,09	1878331,27	2067587,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS-u

Wśród dochodów własnych gminy w 2015 r. drugą największą grupę wpływów, wchodzących w skład dochodów własnych gminy, stanowiły należności z tytułu podatków i opłat lokalnych (8,6% wszystkich dochodów), a w grupie tej najwyższe były wpływy z podatku od nieruchomości. Analizując dochody gminy z podatku od nieruchomości w latach 2010-2015, zauważalny jest ich ogólny wzrost. Spadek nastąpił jedynie z roku 2011 na 2012. Poniższa tabela przedstawia wpływy z ww. podatku do budżetu gminy (w PLN).

Tabela 32. Podatek od nieruchomości w dochodach gminy

2010	2011	2012	2013	2014	2015
617963,40	652442,13	623569,94	681155,45	694586,40	755554,51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS-u

Wyraźna tendencja wzrostowa dochodów gminy występuje w udziale w podatkach dochodowych od osób fizycznych. Natomiast, w udziale w podatkach od osób prawnych oraz w podatku od nieruchomości, stała tendencja wzrostowa przez cały badany okres już się nie pojawia, co wskazuje na lepsze i gorsze możliwości finansowe gminy w zależności od roku. Aż 71,2% środków budżetowych gmina otrzymała z:

- subwencji oświatowej,
- subwencji wyrównawczej,
- subwencji równoważącej,
- dotacji celowej na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej,
- dotacji celowej na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacji celowych na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego.

• Wydatki gminy

Prognozowane wydatki gminy w 2015 r. oszacowano na poziomie: 19 822 963,00 zł, z czego 19 198 273,82 zł na wydatki bieżące oraz 624 689,18 zł na wydatki majątkowe. Na koniec roku 2015 wydatki gminy wyniosły 19 286 210,05 zł, z czego 18 641 841,54 zł na wydatki bieżące oraz 644 368,51 zł na wydatki majątkowe.

W odniesieniu do planowanych wydatków dało wykonanie na poziomie: 97,3% (w przypadku wydatków bieżących: 97,1% oraz wydatków majątkowych: 103,1%).

W kontekście zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy i związanych w nimi inwestycji, istotne są wydatki majątkowe gminy. Poniższa tabela przedstawia procentowy udział wydatków majątkowych w strukturze wszystkich wydatków gminy w latach 2010-2015.

Tabela 33. Udział wydatków majątkowych w wydatkach gminy

2010	2011	2012	2013	2014	2015
8 869 224,18	1 251 185,13	4 404 452,40	633 857,01	2 937 036,84	644 368,51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS-u

W analizowanym okresie wysokość wydatki majątkowe była zróżnicowana. Najwięcej inwestycji zrealizowano w 2010 r., a w następnym roku zanotowano ich znaczny spadek. Najmniej inwestowano w latach 2013 i 2015, gdzie wydatki nie przekroczyły 1 mln zł. Spośród inwestycji podjętych w latach 2011-2016 przykładowo można wymienić:

z zakresu infrastruktury drogowej:

- remonty i modernizacje dróg gminnych,
- budowa drogi gminnej w miejscowości Kolonia Pątnów – Parcela – Bieniec Mały;

z zakresu infrastruktury technicznej:

- rozbudowa gminnego systemu wodociągowego – etap I obejmujący rozbudowę sieci wodociągowej i przyłączy zagrodowych w miejscowości Załęcze Wielkie i Załęcze Małe – Bukowce,
- rozbudowa Stacji Uzdatnienia Wody w Załęczu Wielkim,
- rozbudowę Stacji Uzdatniania Wody w Pątnowie;

z zakresu infrastruktury społecznej:

- budowa Sołectkiego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Załęczu Wielkim,
- budowa Sali Gimnastycznej wraz z łącznikiem w miejscowości Załęcze Małe,
- rozbudowa budynku Gminnego Centrum Usług Medycznych w Dietrznikach wraz z filią w Załęczu Małym.

Powyższe przedsięwzięcia oraz dane dotyczące struktury wydatków dowodzą, że gmina realizuje w szczególności zadania z zakresu oświaty i wychowania, pomocy społecznej, gospodarki komunalnej i ochrony środowiska oraz transportu i łączności. Świadczy to o stopniowym podnoszeniu jakości życia mieszkańców w gminie. Ponadto, gmina uzyskuje i właściwie wykorzystuje środki z dotacji celowych, włączając w to również środki europejskie.

- Budżet gminy na 2016 rok

Prognozowane dochody gminy w 2016 r. za okres 01.01 - 30.09 oszacowano na poziomie 24 728 445,90 zł, w tym 24 334 060,90 zł – dochody bieżące oraz 394 385,00 zł – dochody majątkowe. Wydatki zostały przewidziane na kwotę 24 390 632,33 zł, w tym 21 711 996,33 zł – wydatki bieżące oraz 2 678 636,00 zł – wydatki majątkowe. Poniższa tabela przedstawia wykonanie budżetu w I, II i III kwartale 2016 r. (w PLN).

Tabela 34. Wykonanie budżetu gminy w I, II i III kwartale 2016 r.

	I kwartał	II kwartał	III kwartał
	Dochody		
Bieżące	5 707 947,20	12 080 846,28	18 913 692,19
Majątkowe	0,00	0,00	394 385,00
	Wydatki		
Bieżące	4 278 358,75	9 642 426,47	14 932 101,07
Majątkowe	129 852,53	312 017,36	947 617,73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań o nadwyżce/deficycie gminy Pątnów za I, II i III kwartał 2016 roku

Z powyższych danych wynika, że w ciągu dwóch kwartałów 2016 r. planowane dochody zostały osiągnięte w 48,9%, zaś prognozowane wydatki zrealizowano w 40,8%. W trzecim kwartale planowane dochody gminy osiągnięto na poziomie 78,1%, natomiast wydatki na poziomie 65,1%, z czego wynika, że planowany budżet na cały 2016 rok został wykonany w 100%.

- Budżet gminy na 2017 rok

Na rok 2017 założono, iż dochody ogółem będą kształtować się na poziomie 26 378 147,44 zł, w tym 25 229 932,44 zł – dochody bieżące oraz 1 148 215,00 – dochody majątkowe. Wydatki przewidziano na poziomie 26 547 112,44 zł, w tym 22 939 289,44 zł wydatki bieżące oraz 3 607 823,00 zł – wydatki majątkowe.

- Wykonanie budżetu gminy za lata 2010 – 2015

Zgodnie ze Sprawozdaniami o nadwyżce/deficycie gminy Pątnów nie założono, że dochody gminy będą wzrastać z roku na rok. W latach 2011-2013 dochody wzrastają średnio o 12,96%, natomiast w latach 2014-2015 maleją średnio o 11,2%. Z porównania dochodów prognozowanych z dochodami wykonanymi w latach 2011-2015 wynika, że w latach 2011-2013 dochody wykonane są niższe niż dochody planowane, natomiast w ostatnich dwóch latach nieznacznie wyższe. Poniższa tabela przedstawia zestawienie dochodów prognozowanych i wykonanych na lata 2010-2015 (w PLN).

Tabela 35. Zestawienie dochodów gminy prognozowanych i wykonanych na lata 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Plan	-	19 132 246,00	21 007 380,00	24 392 784,00	20 831 393,00	19 204 211,00
Wykonanie	19 947 000,56	17 280 094,62	20 809 326,89	18 210 865,46	20 860 633,04	19 516 574,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań o nadwyżce/deficycie gminy Pątnów za lata 2011-2015 i danych GUS

W planie wydatków również nie założono ich systematycznego corocznego wzrostu. Wykonane wydatki naprzemiennie maleją i rosną. Z porównania wydatków prognozowanych z wydatkami wykonanymi w latach 2011-2015 wynika, że wydatki wykonane są co roku niższe od planowanych. Poniższa tabela przedstawia zestawienie wydatków prognozowanych i wykonanych na lata 2010-2015 (w PLN).

Tabela 36. Zestawienie wydatków gminy prognozowanych i wykonanych na lata 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Plan	-	17 322 875,00	28 734 559,00	21 988 726,26	26 263 116,70	19 822 963,00
Wykonanie	25 518 748,36	15 500 788,60	20 305 186,95	15 760 449,81	19 565 061,08	19 286 210,05

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań o nadwyżce/deficycie gminy Pątnów za lata 2011-2015 i danych GUS

Z powyższych danych wynika, że gmina Pątnów osiąga niższe dochody od planowanych i realizuje mniej wydatków niż zakłada początkowo. W rezultacie wydatki gminy przekroczyły jej dochody tylko w 2010 roku, natomiast w pozostałych latach wystąpiły nie za duże nadwyżki dochodów. Fakt ten

potwierdza, że gmina posiada lepsze i gorsze możliwości finansowe w zależności od rodzaju i liczby przeprowadzanych inwestycji w danym roku.

Możliwości finansowania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej służących realizacji zadań własnych gminy

Możliwości rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań ekonomicznych określa przede wszystkim polityka finansowa zapisana w Wieloletniej Prognozie Finansowej i określona w perspektywie kilku najbliższych lat oraz istniejący stopień wyposażenia w urządzenia i sieci infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Gmina posiada Wieloletnią Prognozę Finansową na lata 2014-2023 przyjętą Uchwałą Nr LVI/229/2014 Rady Gminy Pątnów z dnia 30 stycznia 2014 r.

W latach 2010-2015 wydatki majątkowe gminy wyniosły 18 740 124,07 zł, co stanowiło ok. 16% wydatków ogółem gminy.

W ww. dokumencie nie wyszczególniono wykonanych i planowanych inwestycji drogowych, infrastruktury technicznej i społecznej we wszystkich latach 2014-2023 oraz ich szacowanych kosztów.

Wyróżniono jedynie zadania zaplanowane na rok 2014 m.in.:

- z zakresu infrastruktury drogowej:
 - budowa drogi gminnej w miejscowościach Kolonia Pątnów-Parcela Bieniec-Bieniec Mały w kwocie 2 004 005,33 zł;
- z zakresu infrastruktury technicznej:
 - rozbudowa gminnego systemu wodociągowego Gminy Pątnów, etap II – rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Pątnowie w kwocie 2 420 000,00 zł;
- z zakresu infrastruktury społecznej:
 - budowa placu zabaw z ZSS w Pątnowie i Grębieniu w kwocie 294 640,17 zł,
 - rozbudowa budynku Gminnego Centrum Usług Medycznych w Dietrznikach wraz z filią w Załączu Małym w kwocie 243 140,14 zł,
 - budowa sali gimnastycznej w Załączu Małym wraz z łącznikiem i zapleczem w kwocie 202 343,00 zł.

Łączna kwota ww. inwestycji wyniosła 5 164 128,64 zł. Zgodnie z Uchwałą Nr LVI/230/2014 Rady Gminy Pątnów z dnia 30 stycznia 2014 r. w sprawie uchwalenia budżetu gminy Pątnów na 2014 rok ustalono wydatki budżetu gminy w kwocie 26 263 116,70 zł, z tego wydatki majątkowe w kwocie 5 260 024,08 zł. Ze sprawozdania o nadwyżce/deficycie gminy Pątnów za rok 2014 wynika, że wydatki majątkowe uległy zdecydowanemu zmniejszeniu i wykonano je w kwocie 2 937 036,84 zł. Fakt ten potwierdza, iż gmina musi rozkładać odpowiednio w czasie wszystkie inwestycje, by nie osiągnąć deficytu i dokonywać m.in. terminowych spłat kredytów i pożyczek.

Wprowadzone w obecnej edycji Studium ustalenia w odniesieniu do obowiązującego „Studium 2001” nie generują kosztów budowy sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej służących realizacji zadań własnych gminy, bowiem nie wyznacza się nowych terenów zabudowy mieszkaniowej (a wręcz ich powierzchnia uległa zdecydowanemu zmniejszeniu), nowych dróg oraz inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej.

Przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury drogowej będą, więc obejmować modernizację istniejących dróg. Natomiast zgodnie z polityką gminy w długookresowej perspektywie planuje się skanalizowanie gminy, w tym budowę gminnej oczyszczalni ścieków oraz ok. 58 km sieci grawitacyjnej, ok. 34 km sieci tłocznej, ok. 100 przydomowych oczyszczalni ścieków (pkt III.7.2.1.). Koszt budowy tego przedsięwzięcia został wstępnie oszacowany na kwotę ok. 64 500 000 zł, która zdecydowanie przewyższa możliwości finansowe gminy. Konieczne będzie wsparcie budżetu gminy przez fundusze zewnętrzne. W celu realizacji ww. zadania, które będzie etapowane w długim okresie czasu (ok. 20 lat), konieczne będzie dofinansowanie z dodatkowych źródeł tj. np. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, dotacje Unii Europejskiej. Dodatkowe wsparcie dla gminy może stanowić realizacja w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

3.9.3. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla określenia zapotrzebowania na nową zabudowę przyjęto perspektywę nie dłuższą niż 30 lat – tj. do roku 2047. Dla określenia zapotrzebowania na nową zabudowę przeanalizowano aktualną sytuację demograficzną w gminie Pątnów oraz dokonano oceny sytuacji społecznej pod względem potrzeb mieszkalnictwa. Ze względu na brak dostępnych danych statystycznych dotyczących prawdopodobnych zmian liczby ludności dla gminy, bazowano na prognozie demograficznej opracowanej dla powiatów na lata 2014-2050.

Zgodnie z najnowszymi danymi Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w 2016 roku liczba ludności w gminie Pątnów wynosiła 6 559. W tym samym roku, powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła 182 996,1 m², co daje w przeliczeniu na 1 mieszkańca 27,9 m². Zgodnie z prognozą demograficzną GUS opracowaną dla powiatu wieluńskiego na lata 2014-2050, szacuje się, że do roku 2047 liczba mieszkańców w powiecie wieluńskim zmniejszy się o ok. 12 698 osób w stosunku do 2017 r., więc ubytek liczby ludności wyniesie ok. 16,62%. Prognozowany sukcesywny spadek następuje przez wszystkie lata. Zarówno dla obszarów wiejskich, jak i miejskich powiatu wieluńskiego spadek ludności również następuje przez cały prognozowany okres 30 lat. Liczba ludności wsi w 2047 roku prawdopodobnie zmniejszy się o ok. 4 538 osób, a więc o 8,43% w stosunku do roku 2017. Natomiast, liczba ludności miast zmniejszy się prawdopodobnie o ok.

8 160 osób, a więc o 36,19% w stosunku do roku 2017. Przyjmując założenie, że tendencje demograficzne gminy Pątnów nie będą istotnie odbiegały od prognoz dla powiatu wieluńskiego, można szacować, że liczba ludności gminy zmniejszy się na tym samym poziomie.

Należy jednak dodać, iż sytuacja demograficzna w latach 2008-2015 utrzymywała się na stabilnym poziomie z niewielkimi wahaniami i ogólnym wzroście liczby ludności gminy, natomiast saldo migracji w większości lat 2008-2015 charakteryzowało się wartościami dodatnimi. Dotychczasowe prognozy demograficzne przewidują zmniejszenie się ludności, jednak na zmianę szacowanych prognoz wg GUS może mieć wpływ wiele czynników, nawet na szczeblu ogólnokrajowym, tj. uruchomienie narzędzi legislacyjnych, organizacyjnych i finansowych mających na celu zwiększenie dzietności i pobudzenie przyrostu naturalnego, np. program państwowy Rodzina 500+. Na zahamowanie odpływu ludności w gminie mogą również wpływać polepszające się z roku na rok warunki mieszkaniowe oraz zmniejszający się poziom bezrobocia. Ze względu na korzystne położenie geograficzne, dobrą dostępność komunikacyjną i bliskość miasta Wielunia gmina może stanowić potencjalne miejsce dla rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy, co wygeneruje potrzebę nowych miejsc zamieszkania. Na wzrost zainteresowania gminą mogą mieć również wpływ czyste środowisko, cenne walory przyrodnicze i krajobrazowe Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w obrębie „Wielkiego Łuku Warty” oraz dobry stopień rozwoju infrastruktury turystycznej. Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na liczbę ludności gminy może mieć uruchomiona w przyszłości kopalnia Złoczew. Gmina stanowiłaby nie tylko korzystne miejsce do osiedlania się, ale również do powstawania nowych firm kooperujących z kopalnią, co przełożyłoby się na wzrost miejsc pracy.

Podsumowując można przyjąć, że liczba mieszkańców gminy Pątnów nie będzie maleć, lecz będzie utrzymywać się w perspektywie 30 lat na stałym poziomie.

Biorąc pod uwagę strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, za wiodące funkcje zabudowy uznano:

- zabudowę mieszkaniową,
- zabudowę usługową,
- zabudowę produkcyjną.

Według danych GUS w gminie Pątnów w latach 2005-2016 systematycznie wzrastała liczba mieszkań oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań. Średnio rocznie przybywa 6 mieszkań. Można zakładać, że przy zachowanym trendzie, w roku 2047 może być o 180 mieszkań więcej niż obecnie. Natomiast powierzchni użytkowej mieszkań każdego roku przybywa średnio o 1 687 m², co w przeliczeniu na 1 osobę daje średni roczny przyrost powierzchni użytkowej mieszkań na poziomie 0,23 m². Można, więc zakładać, że przy zachowanym trendzie, w roku 2047 przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę może być o 6,9 m² większa niż obecnie.

Co roku wzrasta również przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania. Średni roczny przyrost wynosi 0,59 m². W 2016 roku przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 106,1 m². Zakładając, więc, że w ciągu najbliższych 30 lat w gminie Pątnów będzie przybywać średnio rocznie 6 mieszkań, a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania będzie wzrastać średnio rocznie 0,59 m², to do 2047 roku może przybyć ok. 20,7 tys. m² powierzchni użytkowej dla zabudowy mieszkaniowej.

Ponadto, zakładając podnoszenie standardów zamieszkania, wyrażające się w powierzchni użytkowej zasobów mieszkaniowych przypadającej na 1 mieszkańca przyjmuje się średnią wartość tego wskaźnika równą 34 m²/os. Przyjęcie tego wskaźnika dla przewidywanej liczby mieszkańców w 2047 r., tj. 6 559 osób (jak opisano powyżej przyjęto, że liczba mieszkańców gminy utrzyma się na stałym poziomie), wskazuje na potrzebę zaplanowania ok. 40 tys. m² powierzchni użytkowej dla zabudowy mieszkaniowej, a uwzględniając maksymalne dopuszczenie zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę o 30% (zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) można w gminie Pątnów zaplanować maksymalnie ok. 52 tys. m² powierzchni użytkowej dla zabudowy mieszkaniowej.

W celu wyznaczenia zapotrzebowania na nową zabudowę produkcyjno-składową, przyjęto, że wraz z rozwojem gospodarki i nowych technologii, procesy produkcji będą podlegać stopniowej automatyzacji. W związku z powyższym przyjęto wskaźniki zgodnie, z którymi:

- 50% pracujących w przemyśle będzie zatrudnionych w zakładach o wysokim stopniu automatyzacji, gdzie średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 pracownika wynosi 500 m²,
- 40% pracujących w przemyśle będzie zatrudnionych w zakładach o średnim stopniu automatyzacji, gdzie średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 pracownika wynosi 300 m²,
- 10% pracujących w przemyśle będzie zatrudnionych w zakładach o niskim stopniu automatyzacji, gdzie średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 pracownika wynosi 100 m².

Biorąc pod uwagę obecną liczbę mieszkańców zatrudnionych w przemyśle (131 osób) oraz powyższe wskaźniki oszacowano potrzebę zaplanowania ok. 36,4 tys. m² powierzchni użytkowej dla zabudowy produkcyjno-składowej, a uwzględniając maksymalne dopuszczenie zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę o 30% (zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) można w gminie Pątnów zaplanować maksymalnie ok. 47,3 tys. m² powierzchni użytkowej dla zabudowy produkcyjnej.

Ze względu na to, iż w obowiązującym „Studium 2001” wyznaczono niewiele terenów działalności gospodarczej w gminie obecnie przyjęto, że zasadne jest ich powiększenie i rozwój, w szczególności umożliwienie lokalizacji inwestycji o wysokim stopniu automatyzacji i z zastosowaniem wysokiej technologii produkcji.

Realizacja zabudowy mieszkaniowej czy produkcyjnej warunkuje powstanie również zabudowy usługowej związanej z obsługą zarówno mieszkańców, jak i zakładów produkcyjnych.

W celu wyznaczenia zapotrzebowania na nową zabudowę usługową, przyjmuje się, że usługi będą świadczone na coraz wyższym poziomie, zapewniając użytkownikom lepszy komfort z ich korzystania. W związku z powyższym zakłada się, że powierzchnia użytkowa usług na 1 mieszkańca będzie wzrastać. W ciągu 30 lat wskaźnik ten może wzrosnąć o 7 m²/os. Przyjęcie tego wskaźnika dla przewidywanej liczby mieszkańców w 2047 r., tj. 6 559, wskazuje na potrzebę zaplanowania ok. 45,9 tys. m² powierzchni użytkowej dla zabudowy usługowej, a uwzględniając maksymalne dopuszczenie zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę o 30% (zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) można w gminie Pątnów zaplanować maksymalnie ok. 59,7 tys. m² powierzchni użytkowej dla zabudowy usługowej.

W związku z powyższym szacuje się, że **maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę** w gminie Pątnów wynosi:

- zabudowa mieszkaniowa – **ok. 52 tys. m²**
- zabudowa usługowa – **ok. 59,7 tys. m²**,
- zabudowa produkcyjna – **ok. 47,3 tys. m²**.

Chłonność obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Obszary o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. z dnia 2003 r. Nr 166 poz. 1612 z późn. zm.) obejmują układy, w których następować mogą uzupełnienia istniejącej struktury. Przyjmuje się, że w obszarach tych zwiększanie powierzchni zainwestowanych będzie związane w znacznej części z podnoszeniem standardu.

Obszar zwartej zabudowy w gminie Pątnów wyznaczono zgodnie z art. 4 pkt 29 i 30 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 909 z późn. zm.), zgodnie z którymi, jako zwartą zabudowę rozumie się „*zgrupowanie nie mniej niż 5 budynków, za wyjątkiem budynków gospodarczych, pomiędzy którymi największa odległość sąsiadujących ze sobą budynków nie przekracza 100 m*”, natomiast obszar zwartej zabudowy jako „*obszar wyznaczony przez obwiednię prowadzoną w odległości 50 m od zewnętrznych krawędzi skrajnych budynków tworzących zwartą zabudowę lub po zewnętrznych granicach działek, na których położone są te budynki, jeśli ich odległość od tych granic jest mniejsza niż 50 m*”.

Na podstawie analizy istniejącego sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów gminy określono zasięg obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. W ramach tak ustalonego obszaru stwierdzono, że w ww. zasięgu nie występują tereny, dla których

w obowiązującym „Studium 2001” ustalono zagospodarowanie, które dotychczas nie zostało zrealizowane.

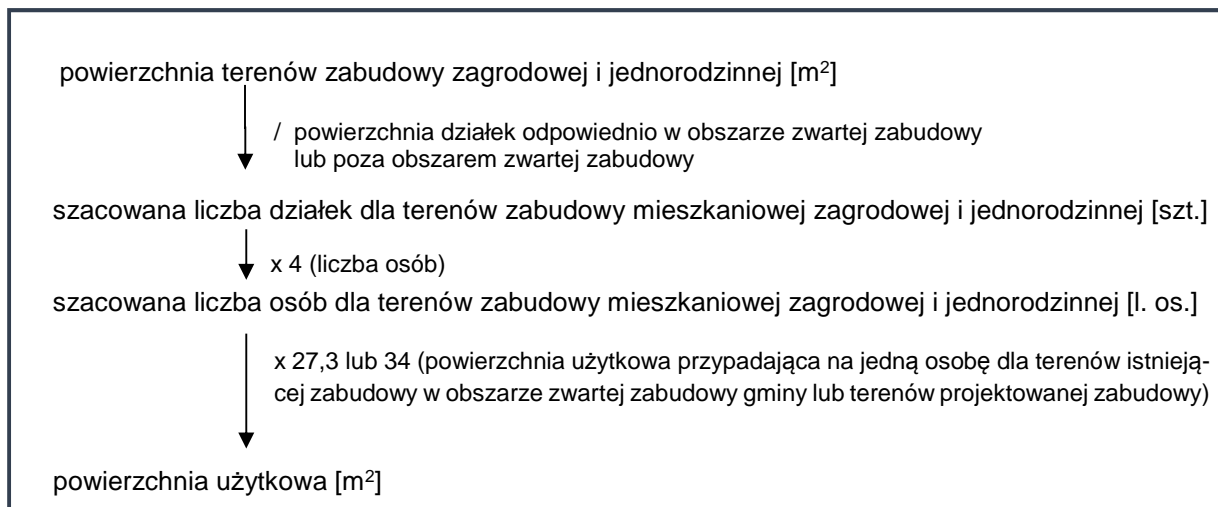
Analizą objęto wiodące przeznaczenie, tj.:

- mieszkalnictwo,
- usługi,
- produkcja.

Dla wyliczenia chłonności obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, a także dla dalszych wyliczeń chłonności zamieszczonych poniżej, odniesiono się do wskaźników zawartych w niniejszej edycji Studium (powierzchnia zabudowy, wysokość zabudowy, powierzchnia działek). W obecnie obowiązującym „Studium 2001” nie wskazano parametrów i wskaźników urbanistycznych dla poszczególnych terenów. Należy podkreślić, że w szacowaniu chłonności nie przyjęto wartości maksymalnych, ponieważ oczywistym jest, że powstająca zabudowa nigdy nie będzie zrealizowana w maksymalnym stopniu. Dla potrzeb szacunku przyjęto opisane poniżej wartości wskaźników:

- dla zabudowy mieszkaniowej:
 - powierzchnia działek w obszarze zwartej zabudowy:
 - 3500 m² w ramach terenów zabudowy zagrodowej,
 - 2000 m² w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - powierzchnia działek poza obszarem zwartej zabudowy:
 - 4000 m² w ramach terenów zabudowy zagrodowej,
 - 2500 m² w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - liczba osób dla 1 gospodarstwa domowego/1 działki – 4 osoby (wg danych GUS 2015 dla gminy Pątnów),
 - 27,3 m² – powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę, dla istniejących terenów zabudowanych w ramach obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
 - 34 m² – powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę, dla projektowanych terenów (zakłada się podnoszenie standardów zamieszkania, wyrażające się m.in. w zwiększaniu powierzchni użytkowej zasobów mieszkaniowych przypadającej na 1 mieszkańca);

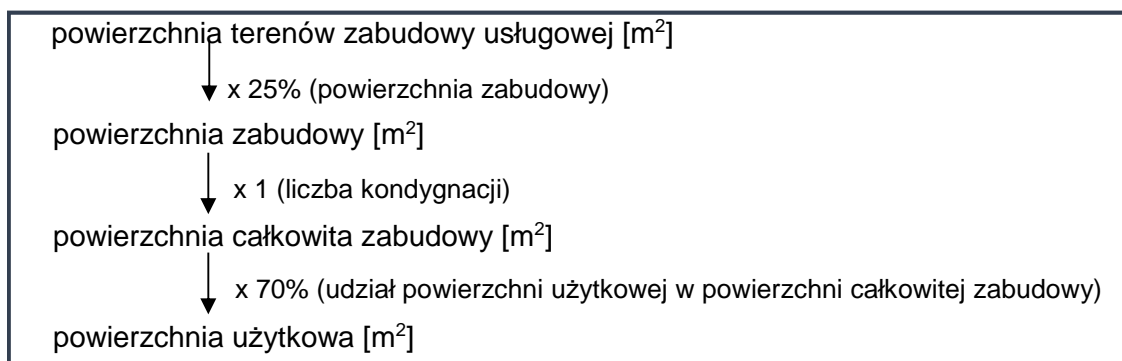
Powierzchnia użytkowa terenów zabudowy mieszkaniowej zagrodowej i jednorodzinnej została oszacowana według schematu:

W szacowaniu chłonności dla zabudowy mieszkaniowej nie uwzględniono powierzchni zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) (ML), ze względu na przeznaczenie związane z okresowym wypoczynkiem. Zakłada się, że ich użytkownikami będą osoby spoza gminy, niebędące jej stałymi mieszkańcami, dlatego liczba mieszkańców gminy nie będzie mieć wpływu na rozwój zabudowy rekreacji indywidualnej.

- dla zabudowy usługowej:
 - 25% powierzchni zabudowy (tj. powierzchni terenu, która może być zabudowana),
 - 1 kondygnacja (maksymalna wysokość zabudowy ustalona w projekcie Studium uikzp – 12,0 m),
 - 70% – udział powierzchni użytkowej w powierzchni całkowitej zabudowy;

Powierzchnia użytkowa terenów zabudowy usługowej została oszacowana według schematu:

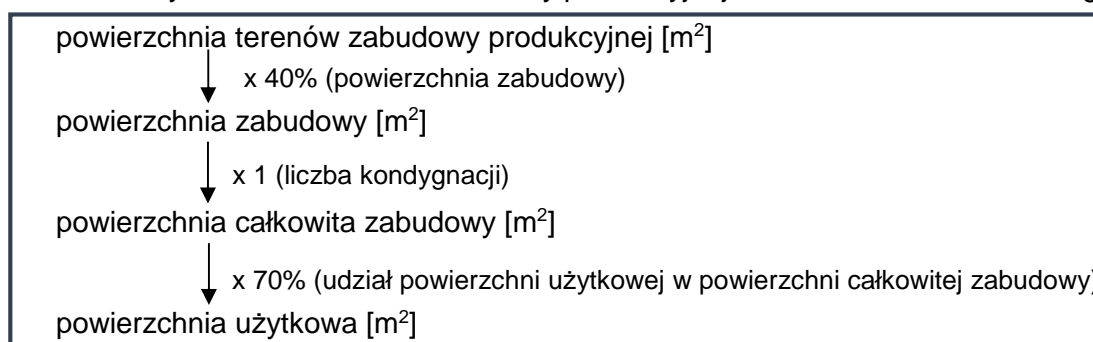

W szacowaniu chłonności dla zabudowy usługowej nie uwzględniono powierzchni zabudowy usług turystyki, sportu i rekreacji (UT). Tereny te mają charakter rekreacyjno-wypoczynkowy i kształtowane są w ramach wielofunkcyjnego pasma rzeki Warty w ramach, którego przewidziana jest realizacja

zróżnicowanego programu związanego z szeroką ofertą rekreacyjno-turystyczną, w tym turystyką rehabilitacyjną. Tereny te charakteryzują się niskim udziałem powierzchni użytkowej zabudowy ze względu na duże powierzchnie terenów oraz duży udział powierzchni biologicznie czynnej.

- dla zabudowy produkcyjnej:
 - 40% powierzchni zabudowy (tj. powierzchni terenu, która może być zabudowana),
 - 1 kondygnacja (maksymalna wysokość zabudowy ustalona w projekcie Studium uikzp – 12,0 m),
 - 70% – udział powierzchni użytkowej w powierzchni całkowitej zabudowy;

Powierzchnia użytkowa dla terenów zabudowy produkcyjnej została oszacowana według schematu:

W oparciu o przeprowadzone zgodnie z powyższą metodologią obliczenia, szacuje się, iż **chłonność obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej** w gminie Pątnów wynosi:

- zabudowa mieszkaniowa – **ok. 21,0 tys. m²**,
- zabudowa usługowa – **ok. 1,5 tys. m²**,
- zabudowa produkcyjna – **ok. 2,3 tys. m²**.

Chłonność obszarów poza obszarem o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej – przeznaczonych w miejscowych planach pod zabudowę

Obecnie na terenie gminy obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów zatwierdzona Uchwałą Nr VI/36/99 Rady Gminy w Pątnowie z dnia 27 marca 1999 r.

Celem zmiany było ustalenie zasad zagospodarowania przestrzennego w związku z realizacją budowy gazociągu wysokiego ciśnienia wraz ze stacją redukcyjną.

Powierzchnia terenu objętego planem to ok. 33 ha.

- Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Pątnów zatwierdzona Uchwałą Nr XXX/148/2001 Rady Gminy w Pątnowie z dnia 14 listopada 2001 r.

Ww. zmiana obejmuje działki położone w miejscowościach: Pątnów (działka nr 593), Bieniec (działka nr 216), Cieśle (działki nr 212, 213, 214, 215, 216, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 228, 229, 230, 231, 255), Gligi (działki nr 523 i 525), Kluski (działki nr 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43/1, 43/2, 44, 45, 94, 95) oraz Załęczce Małe (działka nr 661).

Powierzchnia terenu objętego planem to ok. 21,06 ha.

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rolnych w gminie Pątnów zatwierdzony Uchwałą Nr XXV/182/17 Rady Gminy w Pątnowie z dnia 31 stycznia 2017 r.

Ww. plan obejmuje część terenów rolnych zlokalizowanych w miejscowościach: Kamionka, Popowice, Pątnów, Grębień, Dzierżniki i Bieniec.

Powierzchnia terenu objętego planem to ok. 1879 ha. Celem podjęcia planu było zgodne z oczekiwaniami większości mieszkańców gminy uporządkowanie i ukierunkowanie trybu realizacji elektrowni wiatrowych poprzez wprowadzenie na terenach rolnych zakazu zabudowy.

Analiza przeznaczenia ustalonego w analizowanych miejscowych planach wykazała, że tereny przeznaczone w ww. planach pod zabudowę zlokalizowane są przy granicy obszarów o w pełni wykształczonej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Na podstawie przeprowadzonych obliczeń szacuje się, że **chłonność obszarów przeznaczonych w miejscowych planach i jednocześnie, poza obszarem o w pełni wykształczonej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej**, rozumiana jako możliwość lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej wynosi:

- zabudowa mieszkaniowa – **ok. 1,0 tys. m²**,
- zabudowa usługowa – **ok. 3,5 tys. m²**,
- zabudowa produkcyjna – **0 m²**.

Możliwości wyznaczenia nowych terenów budowlanych

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777), określenia realnych potrzeb wyznaczania nowych obszarów pod zabudowę można dokonać porównując prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę z istniejącymi możliwościami jej lokalizowania.

Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowej nowej zabudowy wynikającej z chłonności obszarów o w pełni wykształczonej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz przeznaczonych w miejscowych planach pod zabudowę wskazuje na możliwości uzupełnienia bilansu terenów i wyznaczenie terenów lokalizacji nowej zabudowy o powierzchni użytkowej:

- zabudowa mieszkaniowa ogółem – możliwość wyznaczenia nowej zabudowy maksymalnie ok.30,0 tys. m² powierzchni użytkowej,

$$\approx (52,0 \text{ tys. m}^2 - (21,0 \text{ tys. m}^2 + 1 \text{ tys. m}^2)) \approx \mathbf{30 \text{ tys. m}^2}$$

- zabudowa usługowa ogółem – możliwość wyznaczenia nowej zabudowy maksymalnie ok. 54,7 tys. m² powierzchni użytkowej,

$$\approx (59,7 \text{ tys. m}^2 - (1,5 \text{ tys. m}^2 + 3,5 \text{ tys. m}^2)) \approx \mathbf{54,7 \text{ tys. m}^2}$$

- zabudowa produkcyjna – możliwość wyznaczenia nowej zabudowy maksymalnie ok. 45,0 tys. m² powierzchni użytkowej,

$$\approx (47,3 \text{ tys. m}^2 - (2,3 \text{ tys. m}^2 + 0 \text{ m}^2)) \approx \mathbf{45,0 \text{ tys. m}^2}$$

Zestawienie opisanych powyżej danych bilansowych zawiera poniższa tabela.

	M	U	P
1. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę (m ² pow. użytkowej)	ok. 52 tys.	ok. 59,7 tys.	ok. 47,3 tys.
2. Chłonność obszaru o w pełni wykształczonej zwartej strukturze (m ² pow. użytkowej)	ok. 21,0 tys.	ok. 1,5 tys.	ok. 2,3 tys.
3. Chłonność obszaru poza obszarem o w pełni wykształczonej zwartej strukturze przeznaczone w mpzp pod zabudowę (m ² pow. użytkowej)	ok. 1 tys.	ok. 3,5 tys.	0
4. Porównanie poz. 1 z sumą poz. 2 i 3 (m ² pow. użytkowej)	ok. 30,0 tys.	ok. 54,7 tys.	ok. 45,0 tys.
5. Nowa zabudowa wyznaczona w projekcie Studium 2017 (m ² pow. użytkowej)	ok. 25,9 tys.	ok. 32,1 tys.	ok. 36,8 tys.

Podsumowanie bilansu

W projekcie Studium 2017:

- zabudowa mieszkaniowa – powierzchnia użytkowa uległa wzrostowi, co wynika z wyznaczenia nowych terenów, które stanowią kontynuację i uzupełnienie istniejących ciągów zabudowy sytuowanych wzdłuż dróg i co jest zgodne z ustaloną w bilansie możliwością wyznaczenia tych terenów.

W obecnym projekcie w wyniku analizy terenów zabudowy mieszkaniowej wyznaczonej w „Studium 2001” dokonano ich weryfikacji pod kątem dostosowania do faktycznego sposobu zagospodarowania i występujących uwarunkowań. Zrezygnowano z tych terenów, które zostały wyznaczone poza zasięgiem urbanizacji i wymagałyby istotnych inwestycji infrastrukturalnych, w mniejszej części zastępując je lokalizacjami bardziej uzasadnionymi ze względu na uwarunkowania (dostępność komunikacyjna, sieci uzbrojenia).

W rezultacie powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej w projekcie Studium 2017 uległa istotnemu ograniczeniu i została w znacznie większym stopniu dostosowana do faktycznych potrzeb i możliwości rozwojowych gminy.

- zabudowa usługowa i zabudowa produkcyjna – powierzchnie użytkowe uległy wzrostowi
W związku z niewielką ilością terenów działalności gospodarczej ustaloną w dotychczasowym „Studium 2001” obecnie zwiększono powierzchnie użytkowe zabudowy usługowej oraz produkcyjnej, co wynika z wyznaczenia nowych terenów produkcyjno-usługowych w Kamionce i Pątnowie, i co jest zgodne z ustaloną w bilansie możliwością wyznaczenia nowych terenów zabudowy usługowej i produkcyjnej.

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Cele rozwoju przestrzennego

W „Strategii rozwoju Gminy Pątnów na lata 2015-2022” sformułowano wizję i misję gminy opisane w rozdz. II pkt 3.9.1.

Celem strategicznym rozwoju przestrzennego gminy, który wpisuje się w powyższe ustalenia jest uzyskanie takiej jej struktury, która w harmonijny i zrównoważony sposób wykorzystuje walory przyrodniczo-krajobrazowe terenów wiejskich oraz jej zasobów i potencjału dla potrzeb rozwoju oraz poprawy warunków życia jego mieszkańców. Cel ten będzie realizowany przez następujące cele bezpośrednie:

- utrzymanie istniejącego na terenie gminy systemu ochrony przyrody i krajobrazu jako elementu regionalnego wieloprzestrzennego systemu terenów chronionych,
- poprawę stanu środowiska,
- pełne wykorzystanie przyjętych zasad ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska przyrodniczego oraz jego rewitalizacji w procesie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego gminy,
- ochronę dziedzictwa kulturowego służącą utrwalaniu tożsamości i utrzymaniu głównych elementów jego struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- uzyskanie wzrostu gospodarczego i zwiększenie efektywności gospodarowania przy wykorzystaniu walorów położenia gminy w pobliżu ważnego korytarza komunikacyjnego,
- uzyskanie wysokich standardów i ładu w zagospodarowaniu przestrzennym jednostek osadniczych oraz harmonizacja ich układu przestrzennego.

Długofalowa realizacja w/w modelowych założeń winna doprowadzić do uporządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy z wyraźnie wykształconym strefowaniem funkcjonalnym jej obszaru oraz poprawy standardów zamieszkiwania pracy i wypoczynku. Spójny system funkcjonalny zachowujący walory przyrodniczo - krajobrazowe sprzyjać będzie proekologicznemu rozwojowi gminy zmniejszającemu strefę bezrobocia na terenach wiejskich. Ważnym również aspektem jest wyposażenie obszaru gminy w sprawny system obsługi technicznej oraz modernizację układu komunikacyjnego umożliwiającą aktywizację gospodarczą tego obszaru.

2. Obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu

2.1. Kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

Zgodnie z przyjętymi celami rozwoju przestrzennego gminy zasadniczą rolę w tym procesie pełnić będą przyjęte kierunki ochrony środowiska przyrodniczego. Określa się je w odniesieniu do ochrony:

- istniejących form geomorfologicznych i gleb,
- zasobów wodnych,
- ekosystemów leśnych,
- ekosystemów nieleśnych,
- flory i fauny,
- terenów zieleni urządzonej.

Ochrona w/w komponentów jest związana z wdrażaniem zasad ochrony obszaru Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

- Przedmiotem ochrony form przyrody nieożywionej na terenie gminy są następujące obiekty geomorfologiczne:
 - „Dolina Warty pod Kamionem”,
 - „Dolina Suchej Strugi”;
 - naturalnego krajobrazu dolin rzecznych,
 - ochrony i kształtowania naturalnego krajobrazu wzgórz morenowych,

Celem ochrony ww. obiektów jest zachowanie ich w istniejącej i niezmienionej postaci, uformowanej przez naturę. Dla realizacji ww. celu zakłada się pielęgnację i utrzymanie fragmentów łągów jesionowo-olszowych i topolowo-wierzbowych, olszów i borów bagiennych oraz roślinności wodnej, bagiennej, torfowiskowej i wilgotnych łąk poprzez unikanie regulacji koryt rzecznych, sprzyjanie naturalnej sukcesji roślin drzewiastych i krzewiastych, utrzymanie wysp i łąk piaszkowych. Przewiduje się również pozostawienie bezleśnych szczytów wzgórz wapiennych w celu utrzymania i zachowania cennych zbiorowisk muraw naskalnych i kserotermicznych oraz zaprzestanie eksploatacji wapieni na wzgórzach typowanych do utworzenia tam pomników przyrody, wprowadzenie zakazu dzikiej eksploatacji piasku i żwiru na wzgórzach morenowych oraz sezonowego, polnego wypału wapna.

- Dla ochrony środowiska glebowego na terenie gminy zakłada się zachowanie występujących tu jednostek podziałowych gleb i przeciwdziałanie ich degradacji.

Dla realizacji tego celu zakłada się w szczególności:

- ograniczenie odpływu powierzchniowego wód z terenów otwartych poprzez zwiększanie naturalnej retencji leśnej i glebowej,

- zalesianie i zadarnianie terenów narażonych na erozję wodną;
- Przedmiotem ochrony zasobów wodnych na terenach gminy jest podstawowy obiekt hydrograficzny w postaci rzeki Warty wraz z szeregiem mniejszych cieków wodnych, stanowiących jej dopływy.

Celem ochrony w/w zasobów wodnych jest zachowanie aktualnej struktury układu hydrograficznego, ukształtowanej w wyniku oddziaływania naturalnych procesów obiegu wody. Wskazany wyżej cel osiągnięty będzie poprzez realizację następujących zadań:

- kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodnej gminy na całym jego obszarze oraz zlewni rzeki Warty,
- ochronę źródeł i stref źródłiskowych oraz ujęć wodnych, strefy ochronne dla komunalnych ujęć wód wyznaczone przez granice działek ewidencyjnych, na których zlokalizowane są studnie należy traktować jako obszary wskazane do ochrony specjalnej z ograniczeniami związanymi z zapobieganiem i przeciwdziałaniem szkodliwym wpływom na zasoby wód podziemnych. W pobliżu ujęć wód obowiązuje zakaz magazynowania gnojowicy, zaleca się ograniczenie lokalizowania terenów hodowlanych,
- wspomaganie naturalnych procesów wzbogacania, retencji oraz samooczyszczania się rzek i mniejszych cieków na terenie gminy,
- uporządkowanie na terenach osadniczych gospodarki ściekowej np. poprzez budowę lokalnych oczyszczalni ścieków,
- dla terenów znajdujących się w zasięgu obszarów Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 325 - Częstochowa (W) (północna i centralna część gminy) oraz górnojurajskiego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 326 - Częstochowa (E). (wschodni kraniec gminy) obowiązuje zakaz lokalizacji produkcji wodochłonnej oraz zagospodarowania zagrażającego wodom gruntowym;
- Przedmiotem ochrony ekosystemów leśnych są zbiorowiska położone na terenie gminy, zaś jej nadrzędnym celem jest utrzymanie ich dobrej kondycji oraz naturalnego i pierwotnego charakteru.

Elementami realizacji tego celu są w szczególności:

- ochrona naturalnej różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych, poddanych częściowej odnowie w obszarze Załęczańskiego Parku Krajobrazowego,
- utrzymanie dobrej kondycji lasów gospodarczych, poprzez prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej,
- dążenie do odtwarzania zbiorowisk leśnych mieszanych, z większym udziałem gatunków liściastych,

- powstrzymanie procesów degradacji stosunków wodnych w lasach,
- eliminacja obszarów narażonych na erozję gleb poprzez zalesienie,
- doprowadzenie do uporządkowania granicy rolno-leśnej poprzez dolesienia z wyłączeniem terenów położonych w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne.
- Przedmiotem ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych i flory w obszarze gminy są następujące zbiorowiska oraz gatunki roślin:
 - zbiorowiska źródliskowe,
 - zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe,
 - gatunki chronione i rzadkie.

Celem ochrony flory w/w ekosystemów jest zachowanie pełnej różnorodności świata roślin, a w szczególności gatunków należących do roślin zagrożonych wskutek różnorodnej działalności człowieka. Dla zapewnienia skutecznej ochrony ekosystemów nieleśnych i pełnej różnorodności florystycznej gminy zakłada się następujące działania:

- ochronę wartościowych, naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk roślinnych poza rezerwatami przyrody, poprzez zachowanie i pielęgnację naturalnych zespołów buczyny niżowej i sprzyjanie naturalnej sukcesji na nieużytkach i terenach mało przydatnych dla rolnictwa,
- wprowadzanie zadrzewień śródpolnych,
- zapewnienie trwałej ochrony najcenniejszym fragmentom ekosystemów nieleśnych z populacjami rzadkich i zagrożonych gatunków roślin,
- utrzymanie istniejących użytków ekologicznych;
- Przedmiotem ochrony zasobów fauny na terenie gminy jest zachowanie rzadkich gatunków chronionych zwierząt, zwłaszcza zagrożonych w Polsce.

Powyższe realizowane jest poprzez ochronę ich biotopów i nisz ekologicznych.

Przyjęte wyżej kierunki ochrony poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego realizowane powinny być zwłaszcza w obrębie wieloprzestrzennego systemu terenów chronionych w gminie, w którego skład wchodzi:

- tereny lasów ochronnych,
- tereny urządzonej zieleni urządzonej, zieleńce, cmentarze,
- tereny wchodzące w skład Załęczańskiego Parku Krajobrazowego,
- korytarze ekologiczne łączące podstawowe elementy ekosystemów.

2.2. Prawna ochrona środowiska przyrodniczego

Ochrona obiektów i terenów przyrodniczych objętych prawną ochroną odbywa się poprzez respektowanie w pełni zasad ochrony zawartych w aktach prawnych ustanawiających poszczególne formy ochrony (wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Na terenie gminy Pątnów istnieją następujące formy ochrony przyrody:

- Załęczański Park Krajobrazowy (fragment),
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 "Załęczański Łuk Warty" PLH100007 (fragment),
- 4 użytki ekologiczne,
- 9 pomników przyrody.

Zagospodarowanie w/w obszarów lub obiektów winno uwzględniać niżej określone zasady:

Załęczański Park Krajobrazowy

Ograniczenia działalności człowieka na terenie ZPK wprowadzone zostały w dokumentach, na podstawie, których utworzono park (rozdz. II pkt 3.1.10) poprzez określenie zasad ochrony dla:

- przyrody nieożywionej:
 - zachowanie wapiennych ostańców i wychodni z występującymi tam formami rzeźby krasowej: jaskiniami, studniami, lejami krasowymi, żłobkami krasowymi itp.,
 - zachowanie i ochrona cennych odsłonięć geologicznych jako ważnych obiektów dydaktycznych i naukowych,
 - zachowanie i przywracanie naturalnych walorów dolinom rzecznych,
 - zachowanie i ochrona obszarów stanowiących świadectwo współczesnych, naturalnych procesów geomorfologicznych, takich jak parowy, wąwozy itp.,
 - zachowanie w niezmienionym stanie i ochrona źródeł oraz obszarów źródliskowych;
- ekosystemów leśnych:
 - zachowanie rzadkiego w Polsce zbiorowiska świetlistej dąbrowy oraz odtworzenie tego najbogatszego florystycznie ekosystemu leśnego,
 - zachowanie fragmentów zespołu kwaśnej dąbrowy i przywrócenie naturalności temu zespołowi,
 - utrzymanie i odtworzenie unikatowych zbiorowisk roślinnych: łągu podgórskiego, grądu jodłowego i jodłowego wyżynnego boru mieszanego, zachowanie fitocenozy grądowej jako rzadkich składników szaty leśnej ZPK,
 - zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych olsowych i bagiennych, w tym zbiorowisk olsu porzeczkowego i sosnowego boru wilgotnego,

- odbudowa lasów jodłowych i bukowych, zachowanie lub odtworzenie naturalnych drzewostanów na wilgotnych i żyznych siedliskach (wilgotne grądy, łągi jesionowo - olszowe, ols porzeczkowy);
- dla ochrony ekosystemów nieleśnych:
 - zachowanie różnorodności biologicznej rzadkich i ginących fitocenoz – łąk trzęślicowych,
 - zachowanie świeżych łąk rajgrasowych,
 - zachowanie fragmentów półnaturalnych łąk z cennymi zbiorowiskami roślinności łąkowo – bagiennej,
 - zachowanie cennych fragmentów muraw napiaskowych,
 - zachowanie i ochrona muraw kserotermicznych,
 - odbudowanie siedliska światłolubnych muraw naskalnych,
 - zachowanie cennych i różnorodnych zbiorowisk roślinnych: muraw napiaskowych, zarośli jałowca i żarnowca, fragmentów półnaturalnych, wilgotnych łąk i zarośli wierzbowych,
 - zachowanie i ochrona torfowiska wysokiego z fragmentami wilgotnych łąk i muraw bliźniczkowych, tzw. "psiar",
 - utrzymanie różnorodności krajobrazu roślinnego, na który składa się mozaika pól, łąk, jałowczysk, żarnowczysk.
- ekosystemów wodnych i torfowiskowych:
 - ochrona przed zalesieniem oraz utrzymanie połączenia starorzeczy z rzeką Wartą,
 - utrzymanie dotychczasowego poziomu wody w kompleksie stawów i mokradeł, oraz ochrona ich przed nadmiernym osuszaniem,
 - utrzymanie dotychczasowego poziomu wody oraz hamowanie sukcesji na bagnach śródlęśnych i torfowiskach,
 - ochrona źródeł oraz obszarów źródliskowych przed zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem,
 - bezwzględna ochrona śródlęśnych łąk przed nadmiernym osuszaniem,
 - ochrona ekosystemów dolin rzecznych przed zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem;
- gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk:
 - utrzymanie różnorodności gatunkowej zwierząt lądowych i wodnych podlegających ochronie,
 - utrzymanie stanu zwierząt łownych w ilości odpowiadającej pojemności ekologicznej łowisk,
 - zapewnienie warunków dla prawidłowego funkcjonowania gatunków cennych przyrodniczo,
 - chronionych, rzadkich i zagrożonych oraz zabezpieczenie życia i rozwoju ginących taksonów.

- walorów krajobrazowych i kulturowych:
 - ochrona krajobrazu o wybitnych walorach naturalnych – wieloprzestrzennych obszarów leśnych,
 - ochrona krajobrazu naturalnego doliny Warty o wybitnych walorach przyrodniczych, krajobrazowych i historycznych,
 - ochrona krajobrazu kulturowego o znacznych walorach zabytkowych z nagromadzeniem elementów dziedzictwa kulturowego,
 - ochrona miejsc koncentracji i potencjalnego występowania stanowisk archeologicznych,
 - zapobieganie zubożeniu i ujednoczeniu krajobrazu, poprzez ochronę zadrzewień śródpolnych i przydrożnych,
 - zachowanie istniejących rozłogów pól,
 - ochrona przed eksploatacją surowców naturalnych.
 - dla ochrony walorów rekreacyjnych:
 - ochrona najatrakcyjniejszych terenów turystycznych (obszary leśne) przed degradującym zagospodarowaniem,
 - rozwój pożądanых form rekreacji – turystyki kwalifikowanej.

Na terenie ZPK obowiązują liczne zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150), za wyjątkiem tych przedsięwzięć, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na walory przyrodnicze parku krajobrazowego,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, lęgówisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt w granicach istniejącego obszaru Natura 2000 Załęczański Łuk Warty, kod obszaru PLH 100007,

- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowy lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegu Warty, za wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej oraz obiektów zlokalizowanych na terenach istniejącej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej z wyłączeniem strefy zagrożenia powodziowego,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych,
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych,
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Załęczański Łuk Warty” PLH 100007

Wszelkie nowe zagospodarowanie w tym obszarze podlega uzgodnieniom z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Łodzi. Prowadzenie gospodarki rolnej i leśnej w granicach SOOS Natura 2000 winno być całkowicie podporządkowane funkcji ochronnej. Podstawową zasadą ochrony stosowaną na obszarach Natura 2000 jest zasada niepogarszania stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, wynikająca z treści art. 6 ust. 2 Dyrektywy Siedliskowej. Na obszarach Natura 2000 dozwolone jest prowadzenie dowolnego typu przedsięwzięć, pod warunkiem, że ich realizacja nie prowadzi do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla ochrony których wyznaczono dany obszar, ani do innych form negatywnego wpływu na te gatunki. Zgodnie z art. 6 ust. 3 Dyrektywy Siedliskowej, każdy plan lub przedsięwzięcie, które nie jest bezpośrednio związane lub konieczne do zagospodarowania terenu, ale które może na nie w istotny sposób oddziaływać, zarówno oddzielnie, jak i w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami, podlega odpowiedniej ocenie jego skutków dla danego terenu z punktu widzenia założeń ochrony. Na obszarach Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,

- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Realizacja przedsięwzięć, które mogą wywierać znaczący wpływ negatywny na stan siedlisk i gatunków chronionych na obszarze Natura 2000 może być dopuszczalna tylko w wyjątkowych przypadkach i wobec braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli spełnione są przesłanki opisane w art. 6 ust. 4 Dyrektywy Siedliskowej oraz pod warunkiem wykonania działań kompensujących (kompensacji przyrodniczej), zapewniających właściwe funkcjonowanie i spójność całej sieci Natura 2000 (tzn. w pełni lub z nawiązką rekompensujących straty siedlisk i/lub gatunków, jakie nastąpią w związku z realizacją przedsięwzięcia).

W przypadku realizacji przedsięwzięcia innego niż mogące oddziaływać znacząco na środowisko winno się wnikliwie rozważyć przed wydaniem decyzji lub przyjęciem zgłoszenia jego realizacji, czy może ono potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000.

Na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 8 kwietnia 2014 r. ustanowiono plan zadań ochronnych dla obszaru (PZO) Natura 2000 „Załęczański Łuk Warty” PLH 100007, zmieniony Zarządzeniem z dnia 25 lutego 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r. poz. 1685 i z 2016 r. poz. 963).

Zgodnie z Załącznikiem nr 1 do ww. Zarządzenia z dnia 25 lutego 2016 r. przedmiotem ochrony są następujące siedliska przyrodnicze oraz gatunki zwierząt i ich siedliska:

- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*,
- łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe,
- murawy kserotermiczne (*FestucoBrometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis Festucion palentis*),
- kwaśne dąbrowy (*Quercion roboripetraeae*)
- ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti petraeae*),
- jaskinie nieudostępnione do zwiedzania,
- ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*),
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
- nocek duży (*Myotis myotis*),
- wydra (*Lutra lutra*),
- boleń (*Aspius aspius*),

- piskorz (*Misgurnus fossilis*),
- minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*),
- wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*,
- dzwonecznik wonny (*Adenophora lilifolia*),
- kumak nizinny (*Bombina bombina*),
- bóbr europejski (*Castor fiber*),
- minogi czarnomorskie (*Eudontotomyzon spp.*, 2484 minóg ukraiński *Eudontotomyzon mariae*),
- trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*),
- różanka (*Rhodeus sericeus amarus*),
- koza złotawa (*Sabanejewia aurata*).

Wśród zidentyfikowanych istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony ww. przedmiotów ochrony najczęściej wskazywane stanowiły:

- ewolucja biocenotyczna, sukcesja,
- niewłaściwe realizowane działania ochronne lub ich brak,
- wandalizm,
- pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych,
- kłusownictwo,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych,
- rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem,
- regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych,
- modyfikowanie funkcjonowania wód.

Pomniki przyrody

Obiekty wymagają ochrony stosownie do przepisów zawartych w rozporządzeniu o ich ustanowieniu. Wymienione w rozdz. II, pkt.3.1.10 obiekty należy poddawać stałym zabiegom konserwacyjno-pielęgnacyjnym wynikającym z bieżących potrzeb. Zagospodarowanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie drzew pomnikowych powinno być zgodne z ustaleniami zawartymi w aktach prawnych, na mocy których obiekty te uznano za chronione.

W celu ochrony w/w pomników przyrody należy respektować zakazy dotyczące:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektów,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- umieszczania tablic reklamowych.

Użytki ekologiczne

W celu ochrony użytków ekologicznych: bagien śródleśnych i utworzonych na podstawie dokumentów wymienionych w rozdz. II pkt 3.1.10) należy respektować zakazy dotyczące:

- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- uszkodzania i zanieczyszczania gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, lęgówisk zwierzęcych,
- umieszczania tablic reklamowych.

Dla roślin objętych ochroną gatunkową:

- zabrania się pozyskiwania, umyślnego niszczenia lub uszkodzania roślin objętych ochroną gatunkową,
- zabrania się umyślnego niszczenia ich siedlisk,
- zabrania się zbioru, przetrzymywania, posiadania, preparowania, przetwarzania roślin oraz ich części,
- zabrania się dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej, gleby w pobliżu stanowisk roślin chronionych.

Dla rodzimych dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową:

- zabrania się umyślnego zabijania, okaleczania, chwytania, pozyskiwania, przetrzymywania, a także posiadania żywych, martwych, w całości lub ich części,
- zabrania się płoszenia, niepokojenia, fotografowania, filmowania, obserwacji z odległości powodującej zaniepokojenie zwierząt, w tym w czasie snu zimowego lub w okresie rozrodu i wychowu młodych, bez zezwolenia wojewody,
- zabrania się umyślnego niszczenia ich siedlisk,
- zabrania się umyślnego niszczenia ich gniazd, tarlisk, nor, legowisk, żeremi oraz jaj, ikry, postaci młodocianych i form rozwojowych,
- zabrania się zgodnie podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Na terenie gminy Pątnów proponuje się następujące formy ochrony przyrody:

Załęczański Obszar Chronionego Krajobrazu

W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” zakłada się utworzenie Załęczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obejmującego obszar otuliny Załęczańskiego Parku Krajobrazowego oraz tereny położone poza nim (głównie tereny leśne i rolne). Wskazane na rysunku Studium – „Kierunki rozwoju przestrzennego” granice proponowanego Załęczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu mają charakter orientacyjny i mogą podlegać dalszym uściśleniom.

2.3. Lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego

Otulina Załęczańskiego Parku Krajobrazowego

W zasięgu otuliny Załęczańskiego Parku Krajobrazowego znajduje się niewielki obszar gminy położony na zachód od granicy Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

Dla ochrony walorów Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach otuliny wskazane jest uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów położonych w jej granicach zakazów zawartych w rozporządzeniu Nr 45/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 listopada 2005 r. w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2005 r. Nr 348, poz. 3119 ze zm.), tych, które wymieniono w pkt dotyczącym ZPK – rozdz. III, pkt 2.2.

Tereny zieleni

Rozwijanie istniejących i tworzenie nowych pasów zieleni śródpolnej, zarośli i zadrzewień wzdłuż rowów, drobnych cieków i dróg polnych – pełnione przez nie funkcje wodochronne i wiatrochronne, są szczególnie istotne z uwagi na przesuszenie gruntów na większości obszaru gminy i postępujące na skutek wylesiania terenów procesy erozyjne gleb.

Tereny zieleni urządzonej obejmujące istniejące parki, skwery oraz czynne i nieczynne cmentarze, zapewniające właściwe warunki zdrowotne, klimatyczne i wypoczynkowe dla mieszkańców gminy wymagają objęcia zakazem zmiany użytkowania oraz dalszych prac porządkowych i pielęgnacyjnych.

Doliny rzek i cieków stanowiące korytarze ekologiczne

Niezależnie od doliny rzeki Warty, która stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu nie tylko regionalnym, ale również krajowym, istotną rolę pełnią również doliny jej dopływów wraz z towarzyszącymi im terenami łąk i pastwisk, stanowiące lokalne korytarze ekologiczne i wentylacyjno-klimatyczne.

Układ ten wyróżnia się cennymi walorami krajoznawczymi, dużymi zasobami wód podziemnych i powierzchniowych, cenną różnorodnością florystyczną i faunistyczną oraz istotną rolą klimatyczną. Różne komponenty środowiska przyrodniczego tworzą tu ekosystemy mające swoje przedłużenie na terenach sąsiednich gmin. Prawidłowe funkcjonowanie korytarzy ekologicznych, w ścisłym powiązaniu z krajobrazem odgrywa istotną rolę w jakości środowiska przyrodniczego gminy.

Utrzymanie otwartości systemu wymaga użytkowania rolnej dolin o ukierunkowaniu na użytki zielone. Doliny należy wykluczyć z zabudowy. Na terenach tych wprowadza się zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych, przegród przestrzennych w poprzek dolin, za wyjątkiem budowli służących gospodarce wodnej. Ochrona potencjału ekologicznego powinna nastąpić poprzez wprowadzenie zieleni łąkowej wzdłuż koryt rzek i cieków.

Szczegółowe wymogi w odniesieniu do użytkowania i zagospodarowania najcenniejszych terenów objętych prawnymi formami przyrody zawarto w rozdz. III, pkt. 2.2..

3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej

Udokumentowane zasoby środowiska kulturowego stanowią podstawę do rozwoju gminy Pątnów.

Podstawowe cele kształtowania tego środowiska stanowią:

- wzmocnienie istniejących walorów oraz tworzenie nowych wartości na terenie całej gminy,
- rozwój zagospodarowania przestrzeni gminy w nawiązaniu do elementów środowiska kulturowego.

Przyjęto, iż zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków obejmują:

- pełne respektowanie zasad ochrony dla obiektów objętych ochroną na mocy przepisów odrębnych wraz z uwzględnieniem wpływu tych obiektów na sposób zagospodarowania terenów, w których są zlokalizowane lub terenów w ich sąsiedztwie,
- wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej wraz z ustaleniem zakresu działań dla terenów wchodzących w ich skład.

Ww. obiekty (wymienione w rozdz.II, pkt.3.2.3) oraz projektowane strefy ochrony konserwatorskiej wyróżniono na rysunku Studium – „Kierunki rozwoju przestrzennego” w skali 1 : 10 000.

3.1. Elementy podlegające ochronie prawnej

Do elementów środowiska kulturowego gminy, które podlegają prawnej ochronie należą:

- obiekty w rejestrze zabytków,
- obiekty w gminnej ewidencji zabytków,
- stanowiska archeologiczne.

W odniesieniu do obiektów wciągniętych do rejestru zabytków obowiązuje ich zagospodarowanie, prowadzenie badań, prac i robót oraz podejmowanie innych działań związanych z nimi, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi, dotyczącymi ochrony zabytków i opieki nad nimi.

Zagospodarowanie i użytkowanie zabytków powinno się odbywać na zasadach zapewniających trwałe zachowanie ich wartości.

Opieka nad zabytkiem jest sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza, którego obowiązkiem jest utrzymanie zabytku w jak najlepszym stanie, prowadzenie prac konserwatorskich oraz naukowych badań zabytku, a także popularyzowanie wiedzy o jego znaczeniu dla historii i kultury.

W odniesieniu do obiektów i obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków położonych w obrębie stref konserwatorskich i poza nimi:

- remont, przebudowa, rozbudowa, adaptacja, zmiana sposobu użytkowania powinna się odbywać na zasadach zapewniających zachowanie istotnych dla miejscowej tradycji form architektonicznych, proporcji, detalu, materiałów i faktur wypraw zewnętrznych,
- obowiązuje prowadzenie wszelkich działań, które mogą mieć wpływ na stan zachowania lub zmianę wyglądu obiektu, np. dotyczące zmiany gabarytów, zmian w sposobie dyspozycji i artykulacji elewacji, w tym także proporcji otworów zewnętrznych i form zewnętrznej stolarki otworowej oraz zmian kolorystyki elewacji zgodnie z przepisami odrębnymi,
- w przypadku ewentualnej konieczności rozbiórki zabytku włączonego do ewidencji obowiązuje prowadzenie działań, w tym w zakresie określenia możliwości i zasad wyłączenia obiektu z tej ewidencji zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi,
- dla zabytkowych parku i cmentarzy wszelkie działania powinny się odbywać na zasadach zapewniających zachowanie elementów podlegających ochronie tj. układ przestrzenny, walory krajobrazowe (otwarcia, dominanty, rzeźba terenu), zieleń, zespoły rzeźb i małej architektury.

Podobnie, jak w przypadku zabytków wpisanych do rejestru, opieka nad zabytkiem jest sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza, którego obowiązkiem jest utrzymanie zabytku w jak najlepszym stanie, prowadzenie prac konserwatorskich oraz naukowych badań zabytku, a także popularyzowanie wiedzy o jego znaczeniu dla historii i kultury. W przypadku uszkodzenia, zniszczenia lub istniejącego zagrożenia dla zabytku obowiązuje postępowanie zgodne z przepisami odrębnymi.

3.2. Projektowane elementy

Ustala się dodatkowe formy ochrony w postaci projektowanych stref ochronnych:

strefa „A” – ścisłej ochrony konserwatorskiej, obejmuje:

- otoczenie kościoła w Grębieniu,
- otoczenie dworu w Kamionce,
- otoczenie młyna w Kępowiznie,
- otoczenie kościoła w Popowicach;

strefa „B” – konserwatorskiej ochrony układu rozplanowania, obejmuje:

- historyczne układy rozplanowania o istniejących wartościach kulturowych wsi: Bieniec, Dietrzyniki, Grębień, Kamionka, Załęczce Małe, Załęczce Małe, Załęczce Wielkie, Troniny i Kluski;

strefa „W” – ochrony stanowiska archeologicznego obejmuje tereny występowania stanowisk archeologicznych;

strefa „OW” – ochrony archeologicznej obejmuje znaczne skupiska stanowisk archeologicznych, znajdujące się w środkowej części gminy Pątnów.

Dla realizacji ochrony dziedzictwa kulturowego, ustala się następujące wymogi w projektowanych strefach:

w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej „A”:

- ochronie podlegają: skala i typ zabudowy, otwarcia kompozycyjne, dominanty architektoniczne, zabytki architektury ujęte w rejestrze zabytków i ich otoczenie,
- w ramach podejmowanych działań:
 - obowiązuje porządkowanie terenów z przypadkowych obiektów degradujących otoczenie zabytku lub wprowadzenie ekranów z zieleni izolujących istniejące elementy dysharmonizujące z zabytkiem, dopuszcza się tymczasową adaptację istniejących budynków, zlokalizowanych w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej, wpływających dysharmonizująco na kompozycję otoczenia obiektów zabytkowych, z zakazem modernizacji i rozbudowy tych budynków,
 - zakres i stopień wszelkich prac polegających na adaptacji, rozbudowie, przebudowie obiektów zlokalizowanych w otoczeniu zabytku, trwałe zmiany elewacji i brył budynków, zmiany w wystroju plastycznym przestrzeni publicznej, w tym w zakresie: nawierzchni, elementów małej architektury, planowane wycinki drzew i komponowanych grup krzewów, wyburzenia obiektów i inne, których charakter może mieć negatywny wpływ na walory zabytków, a także sposób zagospodarowania przestrzeni, nie mogą naruszać wartości zabytku i wymagają działania zgodnego z przepisami odrębnymi,
 - obowiązuje zakaz realizacji liniowych, napowietrznych sieci infrastruktury technicznej, obiektów wielkowymiarowych i reklam wielkoformatowych;

w strefie konserwatorskiej ochrony układu rozplanowania „B”:

- ochronie podlegają: wartościowe, historycznie ukształtowane układy łańcuchowe bądź koncentryczne z elementami osad siedliskowych, w których zlokalizowane są cenne obiekty zabytkowe, w tym: sieć drogowa, linie regulacyjne dróg, osie kompozycyjne, wysokość i skala zabudowy, zabudowa tradycyjna, ekspozycja istniejących wewnętrznych i zewnętrznych dla układu wsi pozytywnych dominant wysokościowych w poszczególnych układach wiejskich,
- obowiązuje kształtowanie zwartej struktury wsi w oparciu o tradycyjne miejsce koncentracji usług i życia publicznego (place, skwery) oraz ograniczanie rozproszonej zabudowy deformującej ich panoramy i historyczne układy przestrzenne,
- obowiązuje porządkowanie terenów z przypadkowych obiektów degradujących otoczenie zabytków lub wprowadzenie ekranów z zieleni izolujących elementy dysharmonizujące z zabytkiem,
- obowiązuje ochrona cennych obiektów budownictwa regionalnego, wykonanych z miejscowych surowców: drewnianego budownictwa gospodarczego, budynków mieszkalnych i gospodarczych z wapienia,

- nowa zabudowa jest dopuszczalna w przypadku, gdy:
 - stanowi element procesu wymiany zdekapitalizowanej lub nieprzydatnej zabudowy historycznej,
 - stanowi logiczny, zharmonizowany przestrzennie i niewielki skalą, pełnostandardowy element towarzyszący,
- rozbudowa obiektów, która byłaby eksponowana w przestrzeni publicznej jest dopuszczalna, o ile przybierze formy zharmonizowane z architekturą istniejącego zespołu,
- obowiązuje nawiązanie nowej i przebudowywanej zabudowy do charakteru i skali zabudowy tradycyjnej pod względem formy, wysokości (zalecane: nieprzekraczalna wysokość zabudowy 2 kondygnacje nadziemne w tym poddasze użytkowe, max. wysokość do okapu 4,5 m, max. wysokość do kalenicy dachu 10,0 m), lokalizacji (usytuowanie budynków w określonej tradycyjnej linii zabudowy, układ dachów kalenicowy równoległy do linii zabudowy), stosowanie dachów spadzistych o kątach nachylenia połaci stosowanych w tradycyjnej architekturze danej wsi oraz przez zastosowanie tradycyjnych, lokalnych materiałów wykończeniowych; współczesne funkcje muszą uwzględniać historyczny charakter zabudowy i możliwości jej dostosowania bez naruszenia zabytkowych wartości obiektów,
- obowiązuje zakaz lokalizowania w sąsiedztwie obiektów zabytkowych budynków zasłaniających widok na zabytek, a także obiektów dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie z tym zabytkiem,
- obowiązuje zakaz lokalizacji reklam wielkoformatowych (o powierzchni powyżej 3m²); pozostałe reklamy w zakresie gabarytów, formy plastycznej i lokalizacji winny być dostosowane do charakteru zabudowy, obowiązuje zakaz montażu reklam produktów niezwiązanych z prowadzoną w obiekcie działalnością;

w strefie ochrony stanowiska archeologicznego „W”:

- ochronie podlegają pozostałości osadnictwa pradziejowego i średniowiecznego, jakie zlokalizowano podczas badań powierzchniowych,
- w ramach podejmowanych działań:
 - przy przedsięwzięciach związanych z naruszeniem stratygrafii w zasięgu zarejestrowanego stanowiska archeologicznego lub dokonywaniu zmian charakteru dotychczasowej działalności na stanowisku archeologicznym obowiązują warunki określone w przepisach odrębnych,
 - dopuszczalne jest powiększenie strefy ochrony archeologicznej po odkryciu nowych stanowisk i wciągnięciu do ewidencji zabytków archeologicznych, zasięg i forma ochrony archeologicznej nowo odkrytych stanowisk będzie określana zgodnie z przepisami odrębnymi;

w strefie ochrony archeologicznej „OW”:

- ochronie podlega duża ilość stanowisk archeologicznych tworzących wyraźnie wyodrębniające się skupisko osadnicze o wyjątkowo dużej wartości naukowej i historycznej,
- w ramach podejmowanych działań:
 - w przypadku robót ziemnych lub dokonywaniu zmian charakteru dotychczasowej działalności nakazuje się przeprowadzenie badań archeologicznych w formie nadzorów.

Projektowane elementy

Na terenie gmin: Wieluń, Wierzchlas, Biała oraz Pątnów zwartą terytorialnie i typologicznie grupę kilkunastu nowożytnych świątyń tworzą drewniane kościołki typu wieluńskiego z XV w. i XVII w. Grupują się one w trzech zwartych obszarach w następujących miejscowościach: Naramice*, Wiktorów, Łyskornia* – gmina Biała; Kadłub* – gmina Wieluń; Popowice*, Grębień*- gmina Pątnów, Łaszew*, Gaszyn* – gmina Wieluń oraz miasto Wieluń (obiekty reprezentatywne wyznaczone w Wojewódzkim Programie Opieki Nad Zabytkami w województwie łódzkim w latach 2008 – 2011 zostały oznaczono gwiazdką).

Ze względu na wysoką wartość kulturową wskazuje się ww. grupę drewnianych kościołków tworzących tzw. „krajobraz kulturowy” do objęcia formą ochrony w postaci pomnika historii.

Pomnik historii winien obejmować przede wszystkim obiekty reprezentatywne wyznaczone w Wojewódzkim Programie Opieki Nad Zabytkami w województwie łódzkim w latach 2008 – 2011.

Status pomnika historii w drodze rozporządzenia przyznaje Prezydent RP, po rekomendacji wniosku złożonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Minister, który wcześniej zasięga opinii swego ciała doradczego - Rady Ochrony Zabytków.

Zagospodarowanie obiektów i miejsc o walorach kulturowych i krajobrazowych

W odniesieniu do obiektów i miejsc o cennych walorach kulturowych i krajobrazowych wymienionych w rozdz. II pkt 3.2.4 obowiązuje zagospodarowanie i działania podkreślające ich walory tj. zakaz lokalizacji w sąsiedztwie zagospodarowania naruszającego te walory, utrzymanie w otoczeniu czystości, zapewnienie minimum infrastruktury turystycznej (ławki, kosze na odpady itp.), a w odniesieniu do miejsc związanych z wydarzeniami historycznymi zamieszczenie tablic informacyjnych, w odniesieniu do punktów widokowych obowiązuje bezwzględna ochrona wglądów na wnętrza zakola Doliny Warty.

4. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów

4.1. Priorytety i dodatkowe cele

Generalnym kierunkiem zagospodarowania przestrzennego gminy jest rozwój przestrzenny w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju rozumianego jako rozwój społeczno-gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich

obywateli (zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń) następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

W ramach kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy przyjęto następujące:

- Założenia podstawowe:
 - uwzględnienie zaliczenia gminy do Spójnego Systemu Obszarów Chronionych, obejmującego w jej obszarze:
 - Obszar Natura 2000,
 - walory przyrodniczo-krajobrazowe doliny rzeki Warty,
 - kształtowanie w ramach planowanego pasma turystyczno-kulturowego Warty wielofunkcyjnej:
 - strefy turystycznej Warty z zapewnieniem w Załęczańskim Łuku Warty warunków dla rozwoju turystyki kulturowej, wypoczynkowej, aktywnej – konnej, pieszej, rowerowej w oparciu o:
 - wartości przyrodniczo – kulturowe,
 - europejskie szlaki kulturowe i szlaki turystyczne, konne,
 - strefy rehabilitacyjnej opartej na mikroklimacie Załęczańskiego Łuku Warty i jego walorach krajobrazowych z zapleczem i bazą noclegową dla turystyki rehabilitacyjnej,
- Założenia uzupełniające:
 - ustalanie zasad zagospodarowania w oparciu o sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące zwłaszcza tereny położone w południowo – wschodniej części gminy wymagające szczególnej ochrony – dolina rzeki Warty,
 - ochronę przed rozproszoną zabudową terenów niezruralizowanych, ze szczególnym uwzględnieniem terenów o wysokiej wartości przyrodniczej i obowiązujących form ochrony przyrodniczej,
 - ograniczenia w ruralizacji obszarów o niekorzystnych warunkach fizjograficznych w dolinach rzek i na podmokłych terenach łąk oraz wykluczenie nowej zabudowy w strefie zagrożenia powodziowego rzeki Warty,
 - wymóg, iż rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej winien respektować walory przyrodnicze oraz uwzględniać potrzebę wyposażenia terenu w podstawowe urządzenia infrastruktury technicznej,
 - konieczność ochrony obszarów pozostających w zasięgu ochrony wód podziemnych GZWP nr 325, GZWP nr 326 poprzez uwzględnienie rygorów ochronnych w zakresie lokalizacji obiektów i urządzeń, które mogą zagrozić jakości wód,
 - ograniczenie obudowy korytarzy komunikacyjnych dróg krajowych nr 43, 45,
 - preferencje dla kompleksowego rozwiązania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

4.2. Struktura funkcjonalno- przestrzenna

Kształtowany zgodnie z przyjętymi założeniami układ funkcjonalno-przestrzenny gminy Pątnów przedstawia rysunek Studium - „Kierunki rozwoju przestrzennego” w skali 1:10 000.

Układ ten oparty jest na kontynuacji i rozwoju istniejącej struktury gminy z uwzględnieniem przyjętego systemu ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych oraz powiązań zewnętrznych, w tym sąsiednimi gminami.

Na ww. rysunku Studium wyodrębniono tereny z określeniem przeważającej funkcji. Przedstawiono również podstawowy układ komunikacyjny, na który składają się drogi klas: G, L, D (wybrane). Pozwala to określić kształt i strukturę przestrzenną gminy, powiązania z systemem dróg krajowych, regionem i ościennymi gminami.

Studium obejmuje tereny zainwestowania, w tym:

- o zakończonym zagospodarowaniu, w tym wymagające przekształceń, rehabilitacji, porządkowania,
- o niezakończonym procesie zagospodarowania – wymagające uzupełniania,
- tereny przeznaczone do urbanizacji dla rozwoju poszczególnych funkcji.

Dla projektowanej zabudowy wyznaczono tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zurbanizowanych albo o rozpoczętym procesie urbanizacji niekolidujące z ochroną środowiska przyrodniczego i stwarzające relatywnie korzystne warunki dla obsługi w zakresie infrastruktury technicznej. Dla wyboru terenów rozwojowych przeznaczonych dla działalności gospodarczej, istotne znaczenie miały powiązania z krajowym systemem dróg i układem regionalnym.

W Studium wyodrębniono tereny zurbanizowane oraz tereny otwarte w postaci lasów, dolesień, łąk i upraw rolnych, a także uwzględniono ich wzajemne relacje.

W północno – zachodniej części gminy obejmującej wsie: Kamionka, Popowice, Pątnów, Grębień, Dzieztrzniki, położone na gruntach klasy III-V, przewiduje się rozwój rolnictwa i jego obsługi. Powinna dominować zabudowa mieszkaniowa o charakterze ulicowym wraz z usługami towarzyszącymi. W obrębie istniejącego zainwestowania lub jego bezpośredni sąsiedztwie oraz występują tereny predysponowane dla dalszego uzupełniania zabudowy. W Pątnowie wyznacza się również dodatkowe tereny aktywności gospodarczej zlokalizowane przy głównym ciągu komunikacyjnym gminy relacji Wieluń – Częstochowa.

Część południowo - wschodnia gminy obejmująca wsie: Bieniec, Kałuże, Grabowa Kluski, Załęcze Wielkie, Załęcze Małe, Cieśle i Troniny położona w obszarze Załęczańskiego Parku Krajobrazowego tzn. w granicach parku, jego otuliny preferowana jest do zachowania stanu naturalnego, intensyfikacji zalesień i rozwoju funkcji turystyczno - rekreacyjnej w oparciu o istniejące walory krajobrazowe i przyrodnicze przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikających z ochrony środowiska - obostrzeń ograniczających w znaczny sposób swobodę inwestowania bądź warunkujących możliwy sposób

zagospodarowania.

W strukturze osadniczej gminy, miejscowość Pątnów położona w północnej części gminy będzie pełnić nadal rolę głównego ośrodka gminnego – bieguna rozwoju o tendencjach wzrostowych wymagających uzupełnień istniejących struktur przestrzennych w powiązaniu z działaniami na rzecz ochrony środowiska i wartości kulturowych.

Pozostałe jednostki osadnicze w większości wsie w układzie pasmowym, równoległym do istniejących dróg bądź o układzie koncentrycznym są adaptowane ze wskazaniem uzupełnień w ciągach zabudowy lub dopełnień układów koncentrycznych. Również istniejące rozproszone budownictwo zagrodowe nie podlega zmianom.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy ze względu na charakter i prognozowany kierunek rozwoju obok ośrodka gminnego wyróżnia się:

- ośrodki mające potencjalne szanse rozwoju przestrzennego, w tym:
 - subgminne ośrodki obsługi mieszkaniowo-usługowej – Dzierzniki,
 - miejscowości o funkcji turystyczno-rekreacyjnej – Załęcze Wielkie;
- ośrodki kontynuacji rozwoju:
 - miejscowości o dominującej funkcji rolniczej i działalności gospodarczej o profilu usługowym oraz przemysłu nieuciążliwego – Popowice, Grębień, Pątnów,
 - miejscowości predysponowane do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej, letniskowej i agroturystyki – Kępowizna, Kluski, Załęcze Małe, przysiółek Troniny;
- ośrodki zmian jakościowych:
 - pozostałe wsie, w których utrwała się istniejącą wiodącą funkcję w postaci produkcji rolnej i leśnej.

Podstawowe zadania i kierunki w procesie kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Pątnów stanowią:

- poszerzenie zasięgów terenów zruralizowanych poprzez uzupełnienie istniejących ciągów zabudowy (obszar całej gminy - głównie tereny mieszkaniowe, tereny przewidziane pod usługi i nieuciążliwą działalność gospodarczą oraz urządzenia infrastruktury technicznej);
- wyznaczenie terenów rozwojowych dla:
 - funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej: Pątnów, Kałuże,
 - funkcji produkcyjno-usługowej w sołectwach: Pątnów, Kamionka,
 - funkcji turystyki, sportu i rekreacji w sołectwach: Załęcze Małe, Troniny, Kałuże,
 - funkcji zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowe) w sołectwach: Załęcze Małe, Grabowa;

- ochrona przed zabudową (wyłączenie z zabudowy) terenów otwartych:
 - lasów (ZL),
 - dolesień (ZLd),
 - łąk i pastwisk (RŁ),
 - gruntów rolnych (R).

W strukturze przestrzenno-funkcjonalnej gminy można wyróżnić główne strefy zagospodarowania przestrzennego. Są to:

- **strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej** – o najlepszych warunkach glebowo-rolniczych – z ustaloną polityką modernizacji i restrukturyzacji;
- **strefa systemu ekologicznego** – w tym: kompleks wielkopowierzchniowej ochrony przyrody (kompleks leśny Lasów Państwowych Nadleśnictwa Wieluń w pd.- wschodniej części gminy, dolina rzeki Warty w większości pokrywające się z granicami form ochrony przyrody), pozostałe lasy, tereny wskazane do zalesień oraz pozostałe, lokalne korytarze ekologiczne związane z występowaniem dolin rzecznych, cieków – z ustaloną polityką uwarunkowaną ekologicznie;
- **strefa zurbanizowana** – obejmująca tereny zabudowy wiejskiej poszczególnych jednostek osadniczych (istniejącej i projektowanej) w tym: zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową, rekreacji indywidualnej - letniskowej, usługową, działalności gospodarczej oraz obsługi technicznej. Do strefy tej należą również tereny zieleni urządzonej (park, cmentarze), tereny usług turystyki, sportu i rekreacji – z ustaloną polityką podnoszenia standardu życia mieszkańców i tworzenia warunków do rozwoju;
- **strefa rozwoju** – obejmuje tereny, na których planowana jest zmiana przeznaczenia dla potrzeb zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, zagrodowej, rekreacji indywidualnej - letniskowej), usług turystyki, sportu i rekreacji, działalności gospodarczej – z ustaloną polityką tworzenia warunków do rozwoju.

4.3. Podstawowe typy terenów wyróżnionych ze względu na sposób użytkowania oraz zasady i wskaźniki zagospodarowania i kształtowania tych terenów

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy, w ramach wyżej wymienionych stref wyodrębnia się tereny o następujących podstawowych typach zagospodarowania przestrzennego (zróżnicowanym sposobie zagospodarowania pod względem wiodącej funkcji, zasad i wskaźników zagospodarowania):

- **Tereny zabudowy mieszkaniowej**

MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

Kształtowanie przestrzeni w tych terenach wymaga:

- intensyfikacji zainwestowania w granicach terenów budowlanych (sukcesja urbanistyczna) poprzez realizację nowej zabudowy mieszkaniowej z zielenią towarzyszącą,
- dopuszczenia lokalizacji usług wbudowanych w budynki mieszkalne, nie stwarzających zagrożeń przez zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, ani w zakresie czystości powietrza, hałasu i wibracji jako funkcji towarzyszącej zabudowie mieszkaniowej,
- kształtowanie czytelnych układów urbanistycznych z siecią dróg dojazdowych,
- wykluczenia zabudowy naruszającej układ urbanistyczny, gabaryty i charakter przestrzenny istniejącej zabudowy,
- systematycznej poprawy stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- zachowania zadrzewień i biologicznej obudowy cieków,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
 - średnia wielkość działki – 1200 m²,
 - maksymalna powierzchnia zabudowy – 20%,
 - minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 60%,
 - maksymalna wysokość zabudowy – 10,0 m;

RM/MN – tereny zabudowy zagrodowej i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- tereny zabudowy mieszkaniowej zagrodowej wraz z zabudową gospodarczą związane z produkcją rolną, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami, w tym wytwórczości i rzemiosła, usługami agroturystycznymi,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
 - średnia wielkość działki ok. 2000 m²,
 - maksymalna powierzchnia zabudowy – 30%,
 - minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 40%,
 - maksymalna wysokość zabudowy mieszkalnej – 9,0 m

- maksymalna wysokość zabudowy gospodarczej – 12,0 m, dopuszcza się zwiększenie wysokości dla pojedynczych obiektów związanych z obsługą gospodarstw rolnych (np. silosy), maksymalnie o 30%,
- budynki o różnych funkcjach wchodzące w skład gospodarstwa rolnego winny stanowić zespół o cechach nawiązujących do miejscowych i regionalnych tradycji budownictwa pod względem sposobu zagospodarowania działki, architektury i użytych materiałów budowlanych;
- przy lokalizacji zabudowy o zróżnicowanych funkcjach należy utrzymać zasadę strefowania: zabudowę mieszkaniową lokalizować od frontu działek, a zabudowę gospodarczą związaną z działalnością rolniczą lub inną lokalizować w głębi działek, za wyjątkiem usług handlowych,
- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej należy uwzględnić parametry i wskaźniki zagospodarowania zgodne z ustalonymi dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;

ML – tereny zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej)

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- tworzenia zespołów zabudowy mieszkaniowej, jako zespołów o wysokiej jakości życia mieszkańców,
- niedopuszczenia do lokalizacji obiektów i urządzeń rzemiosła, wytwórczości i usług,
- zachowania w maksymalnym stopniu istniejących zadrzewień,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
 - przeznaczenie podstawowe – zabudowa rekreacji indywidualnej (letniskowa) z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - średnia wielkość działki – 1500 m², wskazana - 3000 m²,
 - maksymalna powierzchnia zabudowy i nawierzchni utwardzonych – 20%,
 - minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 70%,
 - maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m;

• Tereny zabudowy usługowej

U – tereny usług (w tym usługi publiczne: służba zdrowia, opieka społeczna, oświata i wychowanie, w tym z programem sportu i rekreacji, kultura, administracja)

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- dbałości o efekty przestrzenne zabudowy (gabaryty, detal, wysokiej jakości materiały wykończeniowe, urządzone tereny zieleni, placów, parkingów itp.),
- odpowiednie zagospodarowanie obszarów usług publicznych wymaga:
 - szczególnej dbałości o jakość przestrzeni publicznych (placów, parkingów, terenów zieleni itp.),

- wyklucza się prowadzenie działalności gospodarczej (produkcyjnej, przetwórczej, składowej) oraz przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przyrodnicze (z wyłączeniem infrastruktury technicznej),
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
 - minimalna wielkość działki powstałej w wyniku podziału – 1500 m²,
 - maksymalna powierzchnia zabudowy – 60%,
 - minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 20%,
 - maksymalna wysokość zabudowy – 12,0 m;

UT – tereny usług turystyki, sportu i rekreacji

- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe kształtowane w ramach wielofunkcyjnego pasma rzeki Warty, przewidziane do realizacji zróżnicowanego programu związanego z szeroką ofertą rekreacyjno-turystyczną, w tym turystyką rehabilitacyjną, bądź związane z obsługą lokalnych wartości kulturowych położonych poza doliną rzeki Warty,
- zagospodarowanie terenów współtworzących ww. pasmo turystyczne w formie obiektów kubaturowych i urządzeń terenowych (tj. hotele, motele, ośrodki szkoleniowe i wypoczynkowe, zaplecze i baza noclegowa dla turystyki rehabilitacyjnej, obiekty sportowe, boiska i inne) wraz z niezbędnym zapleczem do obsługi, parkingami, z dopuszczeniem jako towarzyszących punktów handlowych, gastronomii, zaplecza obsługi technicznej,
- obowiązuje harmonijne wpisanie zagospodarowania w krajobraz,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
 - minimalna wielkość działki powstałej w wyniku podziału – 2500 m²,
 - maksymalna powierzchnia zabudowy – 30%,
 - minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 50%,
 - maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m dla usług sportu i turystyki, 12,0 m dla ośrodków szkoleniowych, hoteli, itp.,
- dla terenu związanego z obsługą Źródła Objawienia zagospodarowanie w formie parkingu z dopuszczeniem towarzyszącego programu obsługi turystycznej (toalety, mała gastronomia);

● **Tereny aktywności gospodarczej**

P-U – tereny zabudowy produkcyjno-usługowej

- zakłady produkcyjne, magazyny, składy, usługi (z wykluczeniem oświaty i zdrowia); dopuszcza się lokalizację obiektów administracyjnych, socjalnych, urządzeń obsługi komunikacji samochodowej (w tym stacji paliw) oraz urządzeń obsługi technicznej (w tym telekomunikacyjnych urządzeń nadawczych, instalacji unieszkodliwiania odpadów), parkingów,

- dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 100 kW (z wyłączeniem elektrowni wiatrowych) pod warunkiem, że ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu nie będą wykraczać poza granice terenu zabudowy produkcyjno-usługowej,
- obowiązuje ograniczenie uciążliwości związanej z prowadzeniem działalności do granic terenu lub działki, do której inwestor posiada tytuł prawny,
- wskazane stosowanie szpalerów, grup zieleni lokalizowanych wzdłuż granic terenu pełniących funkcję izolacji zewnętrznej umożliwiających harmonijne wkomponowanie obiektów w otaczający niezurralizowany krajobraz,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
 - minimalna wielkość działki powstałej w wyniku podziału – 3000 m²,
 - maksymalna powierzchnia zabudowy – 60%,
 - minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 10%,
 - maksymalna wysokość zabudowy – 12,0 m w najwyższym punkcie dachu, dopuszcza się zwiększenie wysokości dla pojedynczych elementów związanych z technologią produkcji maksymalnie o 30%,
- dla terenu położonego w rejonie skrzyżowania drogi krajowej nr 43 oraz DP 4517E obowiązuje zagospodarowanie w formie nieuciążliwej działalności gospodarczej - obiektów drobnej wytwórczości, rzemiosła i usług, dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej dla prowadzących ww. działalność,
- dla terenu położonego przy drodze krajowej nr 43 w sąsiedztwie parku w Pątnowie i Dopływu z Popowic zachowuje się istniejącą zabudowę mieszkaniową z możliwością jej rozbudowy, przebudowy;

PE – tereny eksploatacji powierzchniowej

- eksploatacja powierzchniowa surowców winna odbywać się na zasadach ustalonych w koncesjach na wydobywanie złóż,
- w granicach terenów górniczych należy zapewnić integrację wszelkich działań podejmowanych w celu:
 - wykonania uprawnień określonych koncesjami,
 - zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
 - ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem ochrony wód podziemnych oraz obiektów budowlanych,
 - właściwego sposobu zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi lub osuwania się mas skalnych,

- po zakończeniu eksploatacji obowiązuje rekultywacja terenu pozwalająca na odtworzenie naturalnych w danym środowisku form geomorfologicznych i krajobrazowych, np. poprzez zalesienie lub w kierunku rolnym albo wodnym;

- **Tereny komunikacji**

KK – tereny komunikacji kolejowej

związane z obsługą trasy linii kolejowej nr 181 relacji Herby Nowe – Wieluń – Oleśnica wraz z niezbędnym zapleczem stanowiące tereny zamknięte;

- **Tereny infrastruktury technicznej i obsługi gminy**

W – urządzenia gospodarki wodnej

obejmują tereny istniejących ujęć wody, dla których ustala się:

- adaptację istniejącego zagospodarowania z możliwością rozbudowy obiektów w zależności od potrzeb; w ramach działań inwestycyjnych i modernizacyjnych dla lokalizacji w otwartym krajobrazie konieczność uwzględnienie powyższego,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej - 5%,
- maksymalna wysokość zabudowy – 6,0 m;

G – urządzenia zaopatrzenia w gaz

obejmują teren projektowanej stacji redukcyjnej gazu, dla którego ustala się:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej - 5%,
- maksymalna wysokość zabudowy – 6,0 m;

K – urządzenia gospodarki ściekowej

obejmują tereny przyszłej zbiorczej oczyszczalni ścieków dla całej gminy, dla których ustala się:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej - 5%,
- maksymalna wysokość zabudowy – 10,0 m;

- **Tereny zieleni oraz wód**

ZP – parki, skwery,**ZC – cmentarze,**

- w odniesieniu do parków i cmentarzy ujętych w rejestrze i gminnej ewidencji konserwatorskiej (wymienione w rozdz. II, pkt. 3.2.3) obowiązują formy ochrony i zasady rewitalizacji dla parków i cmentarzy zabytkowych (zawarte w Rozdziale III, pkt.3.1);

ZL – lasy, ZLd - dolesienia

- dla terenów lasów, dolesień dopuszcza się zachowanie zabudowy w ramach istniejących siedlisk z możliwością ich przebudowy i rozbudowy oraz lokalizację obiektów służących gospodarce leśnej,

- w przypadku udokumentowania złóż na terenach dolesień dopuszcza się ich eksploatację, po uzyskaniu wymaganych zezwoleń,
- dla terenu dolesień położonego w sąsiedztwie planowanej oczyszczalni ścieków należy uwzględnić trasę przewodu odprowadzającego oczyszczone ścieki do rzeki Warty (pas terenu wolny od zadrzewień o szerokości min. 3,0 m);

WS – wody śródlądowe

- istniejące i projektowane retencyjne zbiorniki wodne w Pątnowie (z dopuszczeniem do wykorzystania rekreacyjnego) i Kluskach, lokalizacje i obrysy projektowanych zbiorników na rysunku Studium - „Kierunki rozwoju przestrzennego” w skali 1:10 000 mają charakter orientacyjny;

● **Tereny użytkowane rolniczo**

RŁ – łąki, pastwiska

- tereny położone w korytarzach ekologicznych wzdłuż rzeki Warty i jej dopływów oraz mniejszych cieków wodnych, współtworzące system ekologiczny gminy,
- ze względu na pełnione przez korytarze wielorakie funkcje (m.in. powiązania ekologiczne, przewietrzanie, retencjonowanie wody) tereny są wskazane do pozostawieni w dotychczasowym użytkowaniu, w tym do wykorzystania rolniczego oraz w ograniczonym zakresie dla funkcji rekreacyjnej, lokalnie dla form turystyki pieszej, rowerowej i konnej. Wszelka działalność gospodarcza prowadzona w ich obrębie nie może uniemożliwić lub ograniczać pełnienia w/w funkcji oraz powodować degradacji środowiska;

R – grunty rolne

- kompleksy gruntów rolnych (użytki rolne, pastwiska), na których należy wykluczyć nowe podziały parcelacyjne oraz lokalizację zabudowy, z wyjątkiem wymiany istniejącej zabudowy w granicach istniejących siedlisk wynikającej z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania istniejących obiektów oraz z dopuszczeniem rozbudowy istniejącej zabudowy w granicach istniejących siedlisk oraz ich powiększenia w niezbędnym zakresie,
- w przypadku udokumentowania złóż dopuszcza się ich eksploatację, po uzyskaniu wymaganych zezwoleń;

Granice wyżej wymienionych terenów obejmujących istniejące, modernizowane zagospodarowanie oraz rezerwy rozwojowe przeznaczone dla różnych funkcji oznaczono na rysunku Studium „Kierunki rozwoju przestrzennego” w skali 1: 10 000.

Do wszystkich wymienionych powyżej podstawowych typów terenów wyróżnionych ze względu na sposób użytkowania oraz zasady i wskaźniki zagospodarowania i kształtowania tych terenów, oprócz ustaleń szczegółowych odniesionych do nich bezpośrednio, odnoszą się niżej sformułowane zasady i ustalenia:

- W zagospodarowaniu poszczególnych terenów, w tym położonych w zasięgu istniejących form ochrony przyrody, obowiązują zasady ochrony środowiska przyrodniczego zawarte w rozdz. III, pkt. 2.1, 2.2.
- Dla terenów i obiektów objętych ochroną konserwatorską obowiązują zasady zawarte w rozdz. III, pkt. 3.
- Dla terenów lasów, dolesień (ZL, ZLd) oraz użytkowanych rolniczo (RŁ, R) obowiązują zasady zawarte w rozdz. III, pkt. 5.
- Dla terenów położonych w sąsiedztwie linii kolejowej obowiązują zasady zawarte w rozdz. III, pkt. 6.2.
- Dla terenów znajdujących się w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią lub obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi obowiązują zasady zawarte w rozdziale III, pkt.11.1.
- Dla terenów określonych zgodnie z obowiązującymi przepisami jako zamknięte obowiązują zasady zawarte w Rozdziale III, pkt. 11.4.
- Dla wszystkich wyżej wymienionych terenów, które położone są wzdłuż dróg krajowych nr 43, 45 warunkiem zarówno podziału jak i przekształcenia zagospodarowania działek winna być dostępność do dróg o niższej klasie technicznej niż droga krajowa. Nie należy przekształcać funkcji ani wykonywać podziałów na działki, jeżeli istniejące działki lub działki powstałe w wyniku podziałów nie mają dostępności do dróg publicznych poprzez system komunikacji lokalnej.
- Dla terenów położonych w zasięgu GZWP 325 oraz GZWP 326 wyklucza się lokalizację obiektów i urządzeń, które ze względu na profil działalności mogą zagrozić jakości wód.
- W ramach uzupełniania istniejącej zabudowy należy uwzględnić strefy kontrolowane od istniejącego i projektowanego uzbrojenia.
- W ramach poszczególnych terenów dopuszcza się lokalizowanie inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, o ile są one zgodne z przepisami odrębnymi, szczegółowe wymagania w zakresie ich dopasowania architektonicznego i kolorystycznego do otoczenia winny wynikać ze specyfiki tego otoczenia i być formułowane w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Należy unikać lokalizacji w/w urządzeń usytuowanych w ramach obszarów objętych istniejącymi formami ochrony przyrody.
- Dla wszystkich terenów dla projektowanych obiektów o wysokości równej i większej od 50,0 m nad poziomem terenu, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę obowiązują wymagania wynikające z przepisów odrębnych w zakresie zgłoszenia do właściwych organów nadzoru nad lotnictwem cywilnym i wojskowym, celem ustalenia rodzaju oznakowania lub rezygnacji z oznakowania przeszkodowego.

Należy podkreślić, że:

- Ustalenia zawarte w elaboracie Studium, zarówno w części tekstowej, jak i na rysunku „Kierunki rozwoju przestrzennego” wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy, nie są jednak ścisłymi przesądzeniami o granicach zainwestowania i użytkowania terenów.
Ostateczne uściślenie granic terenów winno być dokonywane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- W Studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania terenów, tzn. że określone na w/w rysunku przeznaczenie terenu oznacza funkcję dominującą (a nie wyłączną) i może być uzupełnione innymi funkcjami (zarówno istniejącymi, jak i projektowanymi), które jednak nie mogą być przeciwstawne funkcji dominującej i pogarszać warunków jej egzystencji.
Określenia: tereny zabudowy zagrodowej, rekreacji indywidualnej dotyczą dominujących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być lokalizowane także i inne rodzaje budownictwa mieszkaniowego oraz lokalizacje innych funkcji nieprzeciwstawne formie podstawowej.
- Działalność określana mianem przemysłowej, usługowej nie może przekraczać standardów i norm środowiskowych dotyczących jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych w odniesieniu do przeznaczenia terenu oraz w odniesieniu do terenów sąsiednich.
- Określone dla poszczególnych, wyróżnionych w Studium podstawowych typów terenów, parametry zagospodarowania i zabudowy w odniesieniu do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mają charakter wytycznych.
W miejscowych planach sporządzanych dla wybranych fragmentów gminy, dopuszcza się uszczegółowienie parametrów działek, wysokości obiektów i innych cech w oparciu o stan faktyczny i istniejące uwarunkowania wynikające ze skali planu, znacznie dokładniejszej niż zmiana studium, a także specyfiki danego terenu.
- Zapis układu komunikacyjnego na rysunku Studium - „Kierunki rozwoju przestrzennego” w skali 1:10 000 ma charakter schematyczny. Poszczególnym klasom dróg (G, L, D) odpowiadają schematyczne szerokości korytarzy. W związku z powyższym wrysowane linie nie są tożsame z liniami rozgraniczającymi, zarówno w odniesieniu do dróg, jak i terenów przylegających do tych dróg.

4.4. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji oraz obszary zdegradowane

4.4.1. Obszary wymagające przekształceń i rehabilitacji

Pojęcie rehabilitacji dotyczy głównie obszarów wymagających przekształceń, odnowy oraz modernizacji obszarów zabudowanych, na których występują niekorzystne zjawiska w tkance architektonicznej. Dotyczy to zarówno poszczególnych budynków, zespołu budynków jak i obudowy poszczególnych ulic.

Na terenie gminy nie występują również obszary wymagające przekształceń i rehabilitacji. Natomiast za teren wymagający rewitalizacji uznano zlokalizowany w Pątnowie zabytkowy park podworski o pow. 2,5 ha wraz z XIX – wiecznym dworem. Park posiada dużą wartość historyczną i przyrodniczą. Obecnie jest bardzo zaniedbany, podobnie jak budynek dworku. Dzięki gruntownej rewaloryzacji park winien stać się atrakcyjnym miejscem wypoczynku mieszkańców Pątnowa.

4.4.2. Obszary wymagające rekultywacji, remediacji oraz obszary zdegradowane

Po zamknięciu składowiska odpadów komunalnych w Kamionce, jego teren poddano rekultywacji. Obecnie na terenie jedynym obszarem, który wymaga rekultywacji jest teren, na którym zgodnie z wydaną decyzją zakończono eksploatację prowadzoną w ramach obszaru i terenu górniczego „Załącznik A”. W decyzji Starosty Wieluńskiego z 26 maja 2017 r. znoszącej ww. obszar i teren ustalono obowiązki dotyczące ochrony środowiska oraz obowiązki związane z likwidacją zakładu górniczego, w tym m.in. : likwidację wyrobiska poeksploatacyjnego w ramach prac rekultywacyjnych, sposób wykonania rekultywacji winien być zgodny z kierunkiem rekultywacji ustalonym w odrębnej decyzji. Ze względu na sposób zagospodarowania sąsiedztwa wskazany byłby kierunek leśny. W odniesieniu do innych udokumentowanych złóż w przyszłości po wyczerpaniu ich zasobów oraz po zakończeniu ich eksploatacji proponowane jest podjęcie działań mających na celu rekultywację tych terenów w kierunku zalesień, nasadzeń roślinnością oraz zabezpieczenia terenów. Na terenie gminy nie występują obszary wymagające remediacji, jak również obszary zdegradowane.

4.5. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

Biorąc pod uwagę uwarunkowania i potrzeby zagospodarowania występujące w gminie Pątnów, nie wskazuje się obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym rozumianych jako obszary szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiące zwarte układy przestrzenne składające się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

5. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

5.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmuje tereny użytkowania rolniczego. Rolniczą przestrzeń produkcyjną stanowią w strukturze gminy tereny gruntów rolnych, łąk oraz siedlisk rolnych.

W gminie Pątnów ze względu na korzystne warunki glebowe jej części północna oraz zachodnia predysponowane są do prowadzenia gospodarki o kierunku rolniczym. Zakłada się preferencje dla wzrostu produkcji i specjalizacji gospodarstw rolnych oraz kojarzenie tej działalności z rozwojem

usług i przetwórstwa rolno-spożywczego, odpowiadających potrzebom gminy w warunkach gospodarki wolnorynkowej.

Istotnym wyzwaniem dla rolnictwa w gminie jest dostosowanie gospodarstw do nowych standardów ochrony środowiska i standardów weterynaryjnych. Największą trudność stanowić będzie zmodernizowanie starych gospodarstw rolnych i dostosowanie ich do aktualnych norm w szczególności w zakresie odpowiedniego stanu technicznego, dopasowanie do danego rodzaju działalności – sprzedaży w wybranej specjalizacji i spełnienie podstawowych warunków sanitarnych i budowlanych, szczególnie w przypadku budynków starszych niż 25 lat. Kolejnym wyzwaniem jest rozpowszechnienie wśród rolników przyzwyczajonych do tradycyjnych sposobów gospodarowania, ekologicznych form uprawy i rezygnacji z stosowania szkodliwych oprysków i nawozów.

Dla terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej przyjmuje się następujące kierunki rozwoju:

- kompleksową ochronę gruntów rolnych przed degradacją i nieuzasadnionym zainwestowaniem o nierolniczym charakterze.
- maksymalne wykorzystanie gruntów o najlepszych klasach gleb do produkcji żywności; zachowanie dotychczasowego profilu produkcji rolnej,
- poprawa struktury agrarnej i scalanie gruntów,
- zapobieganie procesom degradacji i szkodom w produkcji rolniczej powstającym wskutek działalności gospodarczej, związanej z emisją zanieczyszczeń do powietrza, wód lub gleby, poprzez zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem inwestycji celu publicznego,
- maksymalna ochrona istniejących urządzeń melioracji wodnych wynikająca z przepisów odrębnych,
- zmiana przeznaczenia zmeliorowanych użytków rolnych na cele inne niż rolnicze może nastąpić w sytuacjach wyjątkowych przy braku alternatywnych rozwiązań,
- w przypadku dokonania przebudowy urządzeń melioracyjnych niezbędnym jest zapewnienie odbioru wód z terenów wyżej położonych i wystąpienie do właściwego organu ds. melioracji celem dokonania zmian w ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów,
- intensyfikowanie zadrzewień śródpolnych z wykorzystaniem skarp, wąwozów, obrzeży oczek wodnych dla polepszenia mikroklimatu rolniczego i ograniczenia erozji gleb,
- odtwarzanie alej przydrożnych będących elementem tradycyjnego pejzażu wiejskiego,
- promowanie i rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz promowanie i rozwój rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego oraz rozszerzenie zakresu produkcji rolnej na produkty znajdujące zbyt w warunkach turystyki wiejskiej szczególnie na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych,

- przygotowanie odpowiedniej bazy szkoleniowej oraz reklamy mających na celu m.in. propagowanie tzw. proekologicznego podejścia do rolnictwa oraz agroturystyki,
- inicjowanie i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, jako pozarolniczego źródła dochodu w celu zmniejszenia zatrudnienia w rolnictwie,
- organizowanie rynków zbytu i rozwój zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.

Na terenach rolniczych dopuszcza się adaptację zabudowy w ramach istniejących siedlisk z możliwością wprowadzania zmian związanych z poprawą warunków funkcjonalnych i dostosowania do wymogów unijnych oraz lokalizację infrastruktury technicznej, dróg publicznych, dojazdów i dojazdów. Dopuszcza się również możliwość budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury technicznej w celu zaspokojenia zapotrzebowania na poszczególne media. Przy zagospodarowaniu terenu należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z przebiegu istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej, wodociągowej oraz kanalizacyjnej spełniając wymagania określone w przepisach odrębnych.

5.2. Leśna przestrzeń produkcyjna

Leśną przestrzeń produkcyjną stanowią w strukturze gminy tereny określone na rysunku Studium - „Kierunki przestrzennego rozwoju” w skali 1:10 000 jako istniejące lasy oraz tereny dolesień. W celu zwiększenia lesistości gminy proponuje się wprowadzenie dolesień (na glebach słabej klasy bonitacyjnej – głównie w południowej części gminy) jako dopełnienie istniejących terenów leśnych oraz zieleni naturalnej w dolinie rzeki Warty.

Ustalenia dotyczące lasów na terenie gminy wynikają z Programu Polskiej Zrównoważonej Gospodarki Leśnej. Podstawą tego programu jest zapewnienie w lasach:

- biologicznej rozrodzności,
- utrzymania produkcyjnej zasobności lasów,
- utrzymania i zachowania ekosystemów leśnych,
- ochrony zasobów glebowych i wodnych,
- utrzymania i zwiększenia społeczno – ekonomicznych korzyści płynących z lasu.

Podstawowym warunkiem trwałości lasów i wszechstronnej ich użyteczności jest prowadzenie gospodarki leśnej opartej na podstawach ekologicznych. Zasady te są zawarte w sporządzonych, zarówno dla lasów państwowych, jak i niepaństwowych planach urządzania lasów. Zadaniem dla władz samorządowych gminy jest współpraca i współdziałanie z Administracją Lasów Państwowych

– Nadleśnictwem Wieluń, w dążeniu do:

- zachowania i odtwarzania śródleśnych zbiorników i cieków,
- zachowania w stanie naturalnym użytków ekologicznych, tj. bagien, trzęsawisk itp.,

- dostosowania składu gatunkowego drzewostanów i ich struktury zmieszania do mozaikowości siedlisk leśnych,
- ochrony gleb leśnych,
- ograniczenia stosowania środków chemicznych.

W ramach w/w terenów leśnych przyjmuje się następujące kierunki rozwoju:

- ochronę zasobów istniejących, w tym występujących w ich obrębie użytków ekologicznych,
- kształtowanie stref ekotonowych w celu zwiększenia bioróżnorodności biologicznej brzegów lasów,
- gospodarkę leśną należy prowadzić z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska przyrodniczego i wartościowych komponentów miejscowego krajobrazu, w szczególności na obszarach objętych przestrzennymi formami ochrony przyrody takimi jak np. Załęczański Park Krajobrazowy, z uwzględnieniem zwierząt tam żyjących,
- obowiązuje zakaz lokalizacji obiektów powodujących zanieczyszczenie powietrza, wody i gleb lub też uciążliwych dla otoczenia,
- dopuszcza się lokalizację zbiorników wodnych, rowów melioracyjnych, obiektów i budynków oraz urządzeń związanych z gospodarką leśną, zgodnie z przepisami o lasach oraz o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- racjonalne wykorzystanie terenów leśnych dla celów turystyki, wypoczynku z uwzględnieniem odmiennej przydatności poszczególnych terenów dla funkcji rekreacyjnej (w zależności od wielkości powierzchni zalesionej, rodzaju siedliska, jego odporności na antropopresję, wiek drzewostanów oraz warunki klimatyczne wnętrza lasu),
- wykorzystanie terenów dla potrzeb turystyki, wypoczynku przy zachowaniu następujących zasad:
 - ruch turystyczny pieszy powinien odbywać się na wyznaczonych trasach, z określeniem rejonów swobodnej penetracji terenu,
 - ruch turystyczny rowerowy i konny powinien być ograniczony do wyznaczonych i odpowiednio urządzonych tras śródleśnych,
 - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc wypoczynku,
 - rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem i sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
- dopuszcza się przeprowadzenie liniowych elementów infrastruktury technicznej (najlepiej z wykorzystaniem istniejących dróg, duktów i przeciek).

6. Kierunki rozwoju systemu komunikacji

6.1. Układ drogowy

Obszar gminy posiada dobrze rozwinięty układ komunikacyjny.

Na układ drogowy składają się drogi: krajowe, powiatowe oraz sieć dróg gminnych. Znaczna gęstość dróg zapewnia dobrą dostępność do jednostek osiedleńczych. Podstawowym sposobem przemieszczania się osób jest indywidualna komunikacja samochodowa, a w ruchu zewnętrznym komunikacja autobusowa i kolejowa.

Istnieje duże zapotrzebowanie na modernizację istniejącego układu drogowego, zwłaszcza o znaczeniu lokalnym, polegającą głównie na poszerzaniu dróg i zmianie bądź naprawie nawierzchni.

Przyjmuje się następującą klasyfikację dróg:

- drogi sklasyfikowane jako główne – **G**:
 - droga krajowa Nr 43 relacji Wieluń – Rudniki – Krzepice – Opatów – Kłobuck – Częstochowa,
 - droga krajowa Nr 45 relacji Złoczew (węzeł S) – Wieluń – Kluczbork – Opole – Racibórz – Zabłków,
- drogi sklasyfikowane jako lokalne – **L**:
 - drogi powiatowe:
 - droga nr 4516E relacji: Popowice – Pątnów,
 - droga nr 4517E relacji: Morzykobyła – Grębień – do K45,
 - droga nr 4519E relacji: Kamionka – kol. Pątnów – Jajczaki,
 - droga nr 4520E relacji: od dr. 4519E – do Pątnowa,
 - droga nr 4521E relacji: Dietrzniki – Załęczce Małe – Gętkowizna (woj. śląskie),
 - droga nr 4522E relacji: Załęczce Małe – Działoszyn,
 - droga nr 4525E relacji: Pątnów – Łaszew Rządowy – Mierzyce,
 - droga nr 4528E relacji: od drogi 4521E – Kałuże – Dalachów;
- drogi sklasyfikowane jako dojazdowe – **D**:
 - drogi gminne:
 - droga nr 117152E relacji: Popowice – Józefów – dr. gm. 117156E,
 - droga nr 117153E relacji: Popowice- Pątnów,
 - droga nr 117156E relacji: (Wierzbie) - gr. woj. opolskiego – Budziaki – Dietrzniki,
 - droga nr 117157E relacji: Bieniec – Syberia – Kępowizna,
 - droga nr 117158E relacji: Bieniec – Kępowizna – dr. pow. nr 4521E,
 - droga nr 117160E relacji: Kałuże – Grabowszczyzna – Kluski – dr.gm.117164E,
 - droga nr 117163E relacji: Załęczce Małe – Zamłynie – Stara Wieś,

- droga nr 117164E relacji: Załęczce Wielkie – gr. woj. opolskiego (Parzymiechy),
- droga nr 117151E relacji: Parcela Kamionka – gr. gm. Wieluń – (Rychłowice),
- część drogi nr 117152E relacji: Popowice – Józefów – dr. gm. 117156E,
- droga nr 117154E relacji: Pątnów – Kolonia Bieniec,
- droga nr 117155E relacji: Bieniec – Parcela Bieniec,
- droga nr 117159E relacji: Bukowce – gr. gm. Wierzchlas – (Bobrowniki),
- droga nr 117161E relacji: (Dałachów) gr. woj. opolskiego – Grabowszczyzna – Załęczce Wielkie,
- droga nr 117162E relacji: Cieśle – Gligi – gr. gm. Działoszyn (Szczepany),
- część drogi nr 117163E relacji: Załęczce Małe – Zamłynie – Stara Wieś,
- droga nr 117165E relacji: Bieniec Mały – Parcela Nowa,
- droga nr 117166E relacji: Parcela Stara – do dr. pow. 4525E,
- droga nr 117167E relacji: Załęczce Małe – Stara Wieś – droga do rzeki,
- droga nr 117169E relacji Pątnów – Salomonówka,
- droga nr 117170E relacji Kamionka – Salomonówka,
- droga nr 117206E relacji: (Kadłub) – gr. gm. Wieluń – Kamionka,
- droga nr 117264E relacji: (Ogroble) – gr. gm. Wierzchlas – Bukowce – Załęczce Wielkie,
- droga nr 117268E relacji: Parcela Kamionka, od dr. kraj nr 43 do dr. gm. nr 117151E.

Dla drogi głównej oznaczonej symbolem **G** wymagany pas drogowy w liniach rozgraniczających powinien mieć szerokość nie mniejszą niż 25,0 m.

Dla dróg lokalnych **L** zalecany pas drogowy w liniach rozgraniczających powinien mieć szerokość odpowiednio:

- nie mniejszą niż 15,0 m na obszarach poza terenem zabudowy i nieprzeznaczonym pod zabudowę,
- nie mniejszą niż 12,0 m dla ulic na terenach zabudowy i przeznaczonych pod zabudowę

Dla dróg i ulic dojazdowych **D** zalecany pas drogowy w liniach rozgraniczających powinien mieć szerokość odpowiednio:

- nie mniejszą niż 15,0 m w obszarze poza terenem zabudowy i nieprzeznaczonym pod zabudowę,
- nie mniejszą niż 10,0 m dla ulic w terenach zabudowy i przeznaczonych pod zabudowę.

Dla ww. dróg i ulic dopuszcza się miejscowe zawężenia wynikające z istniejącego zagospodarowania.

6.2. Komunikacja kolejowa

Linia kolejowa nr 181 relacji Herby Nowe – Oleśnica ze stacją Pątnów Wieluński wytrasowana przez obszar gminy, w ramach przewidywanego rozwoju powiązań regionalnych i międzywojewódzkich, planowana jest do przebudowy do prędkości 100-120 km/h.

Usytuowanie budowli, budynków, drzew i krzewów oraz wykonanie robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowych musi być zgodne z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

6.3. Trasy turystyczne i ścieżki rowerowe

Zgodnie z „Programem turystyki w województwie łódzkim na lata 2007-2020” w zagospodarowaniu gminy Pątnów uwzględniono proponowany Szlak Romański o znaczeniu regionalnym.

W odniesieniu do tras turystycznych i ścieżek rowerowych wskazane jest:

- podniesienie standardu obecnie istniejących szlaków, w szczególności rowerowych, które wymagają modernizacji nawierzchni,
- wyznaczenie i budowa ścieżek rowerowych w terenach zabudowanych – wyznaczenie pasów rowerowych na jezdni bądź utwardzenie pobocza,
- odnowienie i uzupełnienie oznakowań tras turystycznych, wygodne i bezpieczne szlaki turystyczne mogą odegrać dużą rolę w rozwoju weekendowego i sezonowego ruchu turystycznego na terenie gminy,
- rozbudowa infrastruktury towarzyszącej szlakom: rowerowym, pieszym konnemu i kajakowemu w postaci:
 - punktów informacji turystycznej, które poza obsługą szlaków turystycznych służyłyby usługami wypożyczenia niezbędnego sprzętu,
 - miejsc do bezpiecznych postojów/posiłków na trasie (parkingi, wiaty, w szczególności na terenach leśnych, w miejscach atrakcyjnych widokowo,
 - rozmieszczenie stojaków na rowery, koszy na odpady,
 - zapewnienie minimum infrastruktury sanitarnej.

Zgodnie z „Programem turystyki w województwie łódzkim na lata 2007-2020” na rysunku Studium - „Kierunki przestrzennego rozwoju” w skali 1 : 10 000 uwzględniono proponowany Szlak Romański o znaczeniu regionalnym.

7. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

7.1. Zaopatrzenie w wodę

Przewiduje się zaopatrzenie gminy w wodę z dotychczasowego systemu wodociągów większych opartego o zasoby wód podziemnych ujęć znajdujących się w Kamionce, Pątnowie i Załączu Wielkim. Zapewnia on zaspokojenie potrzeb jego mieszkańców i umożliwia dalszą rozbudowę sieci w miarę uruchamiania nowych terenów, dotychczas niezainwestowanych.

Sieć wodociągowa na terenie gminy jest bardzo dobrze rozwinięta, obecnie obejmuje 99% powierzchni gminy. Brakuje jedynie sieci wodociągowej do pojedynczych zabudowań w niektórych miejscowościach, część miejscowości Pątnów jest zaopatrywana w wodę z gminy Wierzchnas. Ta część sieci wymaga rozbudowy. Modernizacji wymagają również przestarzałe przyłącza wodociągowe, ulegające częstym awariom. Szczególnie problem ten dotyczy sołectwa Popowice. Gmina posiada ważną dokumentację techniczną, która pozwoli praktycznie w 100% dokończyć zwodociągowanie. W kolejnych latach planuje się zakończyć III etap rozbudowy gminnego systemu wodociągowego.

W zakresie zaopatrzenia gminy w wodę konsumpcyjną przewiduje się:

- doprowadzanie wody do wyznaczonych w Studium terenów przeznaczonych do urbanizacji następować będzie przez rozbudowę sieci wodociągowej; standard wyposażenia zapewnić powinien możliwość zaopatrzenia w wodę z gminnej sieci wodociągowej 100% zabudowy mieszkaniowej, usługowej i wszelkich form działalności gospodarczej,
- zakłady korzystające z ujęć własnych dla potrzeb produkcyjnych mogą nadal z nich korzystać na warunkach określonych w odrębnych przepisach,
- zakłada się zachowanie istniejącej sieci wodociągowej oraz przyłączy wodociągowych, z możliwością modernizacji, przebudowy i rozbudowy,
- istniejące indywidualne ujęcia wody, wskazuje się do zachowania, jako awaryjne źródła wody; mogą one stanowić źródło zaopatrzenia gminy w wodę w warunkach kryzysowych, pod warunkiem dopuszczenia do eksploatacji przez właściwy organ administracji, likwidacja ujęć dopuszczalna jest na warunkach określonych w odrębnych przepisach.

7.2. Gospodarka ściekowa

7.2.1. Odprowadzanie ścieków sanitarnych

Istotnym problemem gminy Pątnów jest brak sieci kanalizacyjnej. W styczniu 2017 r. gmina Pątnów zleciła opracowanie koncepcji gospodarki ściekowej dla gminy Pątnów. W ramach koncepcji analizowano różne warianty:

- A. budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków dla całej gminy z uwzględnieniem przydomowych oczyszczalni ścieków w obszarach rozproszonej zabudowy,
- B. budowa kilku kontenerowych (kompaktowych) oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej dla gminy wraz z budową przydomowych oczyszczalni ścieków w obszarach rozproszonej zabudowy, z uwzględnieniem gospodarki osadowej,
- C. budowa sieci kanalizacji sanitarnej z odprowadzeniem ścieków do miejskiej oczyszczalni ścieków w Wieluniu z uwzględnieniem przydomowych oczyszczalni ścieków.

Przeprowadzenie analizy technologicznej dotyczącej gospodarki ściekowej pozwoliło na wskazanie, który wariant jest najbardziej efektywny dla gminy Pątnów. Za najbardziej korzystny został uznany wariant „A”, tj. budowy zbiorczej oczyszczalni ścieków dla całej gminy, która będzie zrealizowana w miejscowości Bieniec z uwzględnieniem przydomowych oczyszczalni ścieków w obszarach rozproszonej zabudowy. Planuje się budowę:

- ok. 58 km sieci grawitacyjnej i ok. 34 km sieci tłocznej w całej gminie w następujących miejscowościach: Kamionka, Pątnów, Popowice, Grębień, Józefów, Trajków, Salomonówka, Dzierżniki, Bieniec, Bieniec Mały, Kolonia Pątnów, Załęczce Wielkie i Małe, Strugi Pątnowskie, Cieśle i Troniny,
- przydomowych oczyszczalni ścieków w następujących miejscowościach: Gligi, Bukowce, Piaski, Madęły, Kępowizna, Grabowszczyzna, Grabowa, Kluski, Kałuże, Prusaki, Polaki, Budziaki i Syberia.

W przypadku wyboru wariantu „B” - zakłada się, że kontenerowe oczyszczalnie ścieków zlokalizowane będą w miejscowościach: Kamionka, Pątnów, Popowice, Grębień, Dzierżniki, Bieniec, Załęczce Wielkie i Załęczce Małe. W pozostałej części gminy przewidziana jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Ostateczny wybór wariantu uwarunkowany będzie możliwościami finansowania inwestycji.

7.2.2. Odprowadzanie wód opadowych

Generalnie na terenie gminy nie ma potrzeby budowy zorganizowanego systemu sieci kanalizacji deszczowej. W koniecznych przypadkach przewidywać należy systemy indywidualne z odprowadzaniem wód opadowych i ich oczyszczaniem zgodnie z warunkami określonymi w przepisach odrębnych.

Na terenach zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji należy dążyć do ograniczenia odpływu wód opadowych poprzez ich zagospodarowanie we własnym zakresie. Wskazane jest gromadzenie nadmiaru wód opadowych w zbiornikach na terenie nieruchomości i ich wtórne zagospodarowanie na terenie działki. Dla nowych przedsięwzięć inwestycyjnych na terenach działalności gospodarczej należy stosować maksymalną retencję wód opadowych.

Wody opadowe z powierzchni ulic, parkingów, placów i terenów przemysłowych oraz innych powierzchni potencjalnie zanieczyszczonych mogą być wprowadzane do odbiorników po oczyszczeniu z piasku, zawiesin i zanieczyszczeń ropopochodnych.

Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych wymaga utrzymania dobrego stanu odbiorników i zapewnienia ich drożności poprzez właściwą konserwację. Istniejące rowy melioracyjne muszą być okresowo porządkowane i modernizowane poprzez wykonywanie pogłębienia dna oraz utrzymywanie odpowiedniego spadku.

7.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną

7.3.1. Źródła konwencjonalne

Zgodnie ze stanowiskiem operatora – polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. w planach rozwojowych krajowej sieci przesyłowej na terenie gminy Pątnów nie przewiduje się budowy nowych obiektów elektroenergetycznych o napięciu 220 kV i wyższym.

W zakresie zaopatrzenia gminy w energię elektryczną przewiduje się:

- energia elektryczna dostarczana jest i będzie do mieszkańców gminy Pątnów za pośrednictwem linii magistralnych 15 kV „Wieluń – Popowice” oraz „Działoszyn – Wieluń”,
- wzdłuż ww. istniejących linii obowiązują strefa ochronna – pas terenu o szerokości 7,5 m od osi na każdą stronę,
- określona wyżej szerokość strefy jest maksymalna i może być zmniejszona w indywidualnych przypadkach za zgodą gestora sieci,
- w ww. strefie ustala się:
 - zakaz lokalizacji budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
 - zakaz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości do 10 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu,
- warunki prawidłowego zasilania w energię elektryczną wymagać będą przede wszystkim:
 - sukcesywnej modernizacji sieci średniego napięcia 15 kV i linii niskich napięć 0,4/0,231 kV poprzez dobudowę stacji transformatorowych 15/0,4/0,231 kV dla skracania lokalnych obwodów rozdzielczych niskiego napięcia oraz poprzez zastępowanie linii napowietrznych liniami z przewodami izolowanymi dla zmniejszenia zagrożeń pożarowych i porażeniowych w środowisku,
 - budowy linii średniego napięcia 15kV i niskiego napięcia 0,4/0,231 kV oraz stacji transformatorowo - rozdzielczych 15/0,4/0,231 kV na terenach przewidzianych do urbanizacji.

7.3.2. Odnawialne źródła energii

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego założono również zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych ukierunkowane na:

- produkcję energii z biomasy, jako kierunek priorytetowy dla województwa, największe predyspozycje do rozwoju komponentów do produkcji energii występują m.in. w powiecie wieluńskim.
- rozwój energetyki biogazowej z wykorzystaniem tzw. kogeneracji na oczyszczalniach (produkcja biogazu na oczyszczalniach ścieków).

W związku z powyższym nie wyklucza się wykorzystywania takich instalacji jak: małe biogazownie rolnicze, kotły biogazowe, fotowoltaika, solary.

W związku z wcześniejszymi protestami mieszkańców gminy w Studium nie wyznacza się terenów dla lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz z ich strefami ograniczonego użytkowania i zagospodarowania.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego uwzględniono rozwój energetyki słonecznej na obszarach o korzystnych warunkach klimatycznych, w tym w na terenie gminy Pątnów poprzez lokalizację obiektów i urządzeń wykorzystujących energię słoneczną do produkcji energii elektrycznej.

Proponuje się również promowanie wśród mieszkańców gminy energetyki odnawialnej ze źródeł słonecznych, a także umieszczanie kolektorów słonecznych na dachach budynków użyteczności publicznej.

Zakłada się, że sukcesywny wzrost udziału odnawialnych źródeł energii winien przyczynić się do poprawy efektywności wykorzystania zasobów surowców energetycznych oraz poprawy stanu środowiska poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery, gleby i wód.

7.4. Zaopatrzenie w gaz

Gmina Pątnów nie posiada sieci gazu ziemnego. Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego z 2010 r. przez teren sąsiedniej gminy Wieluń prowadzi trasa projektowanego magistralnego gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Bąków (woj. opolskie) – Wieluń – Pajęczno – Radomsko – Przedbórz. Na terenie tej gminy ww. gazociąg ma przebiegać równoleżnikowo przez wsie Gaszyn, Rychłowice i Rudę wraz z dwoma południkowymi odgałęzieniami w Rychłowicach w kierunku północnym do projektowanej stacji pomiarowo – redukcyjnej I-go stopnia, która ma być zlokalizowana w południowej części miasta Wielunia (przy drodze wojewódzkiej nr 43) oraz we wsi Ruda w kierunku południowym do Pątnowa.

Na terenie gminy Pątnów przebieg przedmiotowego gazociągu wraz z lokalizacją stacji redukcyjnej ustalono w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zatwierdzonym w 1999 r. (rozdz. II, pkt. 3.7.2). Jednak obecnie zgodnie z uzgodnionym przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki „Planem rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe na lata 2014 – 2023” nie zakłada się rozbudowy systemu przesyłowego na terenie gminy Pątnów. Zaopatrzenie w gaz do celów socjalnych i grzewczych w gminie będzie się odbywać w dotychczasowy sposób tj. poprzez wykorzystanie butli bądź zbiorników napełnianych gazem płynnym.

7.5. Zaopatrzenie w ciepło

Ze względu na brak na terenie gminy sieci ciepłowniczej, przewiduje się:

- zaopatrzenie w ciepło do celów technologicznych, grzewczych i ciepłej wody użytkowej odbywać się będzie w systemie rozproszonym w oparciu o źródła lokalne (kotłownie o małej mocy wbudowane bądź wolno stojące, indywidualnych źródła ciepła wbudowane u poszczególnych odbiorców) z wykorzystaniem różnych nośników energii (paliw stałych i płynnych),
- sukcesywne wykluczanie stosowania technologii i paliw powodujących emisję zanieczyszczeń stałych i gazowych powyżej dopuszczalnych parametrów określonych w przepisach odrębnych,
- w celu likwidacji niskiej emisji palenisk domowych i zanieczyszczeń powodowanych przez lokalne kotłownie, a tym samym unowocześnienia gospodarki ciepłej – zadaniem pilnym staje się modernizacja źródeł ciepła wraz z podmianą paliwa nie ekologicznego na paliwo spełniające wymagania ochrony środowiska (gaz, lekkie oleje opałowe, brykiety drzewne itp.),
- dążenie do przebudowy systemów grzewczych przede wszystkim w obiektach komunalnych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, np. pomp ciepła,
- wdrażanie profesjonalnych programów termomodernizacyjnych dla istniejącej zabudowy, skutkujących znacznym obniżeniem zapotrzebowania ciepła zgodnie z przepisami o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych,
- nie wyklucza się wykorzystania do celów grzewczych energii elektrycznej, warunki dla tego rodzaju ogrzewania określi gestor sieci,
- oprócz wykorzystania do celów grzewczych konwencjonalnych źródeł energii ciepłej należy brać pod uwagę wykorzystanie niekonwencjonalnych źródeł (energia słoneczna, pompy ciepła, biopaliwa i inne sposoby pozyskiwania ciepła), które jednak z konieczności będą miały charakter ograniczony.

7.6. Telekomunikacja

W zakresie telekomunikacji przewiduje się:

- dalszy rozwój telefonii stacjonarnej i komórkowej z udziałem różnych operatorów stwarzających konkurencyjność usług i maksymalne zaspokojenie potrzeb abonentów,
- zakłada się pełną dostępność wszystkich, zarówno istniejących, jak i przewidzianych do zabudowy terenów do systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, funkcjonujących na rynku usług komunikacji elektronicznej, z możliwością:
 - lokalizacji sieci telekomunikacyjnych zarówno tradycyjnych jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji w niezbędnym zakresie, również w odniesieniu do infrastruktury światłowodowej, wraz z zachowaniem dostępu do urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej przez gestora sieci w trybach zwykłej eksploatacji, jak i w trybie awaryjnym,

- objęcia terenu zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemem sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie,
- zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wspierania rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych sporządzane na obszarze gminy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie mogą ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nich rozwiązania nie mogą uniemożliwiać lokalizowania inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, o ile są one zgodne z przepisami odrębnymi.

7.7. Gospodarka odpadami

Plan Gospodarki Odpadami Gminy Pątnów przyjęty w 2004 roku nadal obowiązuje, lecz wykazuje częściową dezaktualizację wynikającą m.in. z zapisów dotyczących nieistniejącego już gminnego składowiska odpadów w Kamionce, danych statystycznych czy poziomu osiągnięcia założonych celów.

Część głównych zadań ww. planie pozostaje nadal aktualna tj.:

- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów komunalnych poprzez edukację społeczną w szkołach, środkach masowego przekazu oraz w czasie akcji promocyjnych oraz stałą informację o systemie zbiórki selektywnej,
- objęcie selektywną zbiórką odpadów komunalnych i niebezpiecznych wszystkich mieszkańców gminy,
- rozwijanie i wspieranie indywidualnych form utylizacji odpadów organicznych (kompostowanie),
- organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów wielkogabarytowych i budowlanych,
- wdrażanie systemu edukacji ekologicznej oraz ewidencji rodzaju i ilości odpadów przemysłowych na terenie gminy,
- usuwanie materiałów zawierających azbest.

Zakłada się, iż gospodarka odpadami będzie się odbywać na dotychczasowych zasadach: nie przewiduje się lokalizacji nowego składowiska odpadów na terenie gminy, a odpady będą odwożone na składowiska zlokalizowane poza nią.

8. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego

8.1. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Na terenie gminy Pątnów nie występują zadania rządowe, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

W oparciu o ustalenia zawarte w „Strategii rozwoju województwa łódzkiego”, „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” z 2010 r., „Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Łódzkiego na lata 2015 – 2032 (Uchwała Nr XXV/317/16 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 czerwca 2016 r.), a także o wnioski zgłaszane przez poszczególne instytucje po ogłoszeniu o przystąpieniu do studium, stwierdzono, że inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie Pątnów stanowią:

- modernizacja i przebudowa drogi krajowej nr 45 Wieluń – Opole,
- modernizacja i przebudowa drogi krajowej nr 43 Wieluń – Krzepice – Częstochowa,
- przebudowa do prędkości 100-120 km/h linii nr 181 Herby Nowe – Wieluń – Oleśnica,
- utworzenie Załęczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- działania konserwatorskie (rewitalizacja i modernizacja) w obiektach i obszarach zabytkowych obejmujące: zabytki w obrębie przebiegu Szlaku Bursztynowego,
- ochrona zabytkowych zespołów budowlanych (kościół grupy wieluńskiej typu wielkopolskiego w Popowicach i Grębieniu).

8.2. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Do najważniejszych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym należą:

- zadania remontowe i inwestycyjne w zakresie utrzymania dróg:
 - budowa, przebudowa dróg gminnych i powiatowych wraz z infrastrukturą techniczną (wspólnie we współpracy z Powiatem Wieluńskim);
- zadania inwestycyjne z zakresu zaopatrzenia w wodę:
 - zakończenie III etapu rozbudowy gminnego systemu wodociągowego;
- zadania inwestycyjne z zakresu oczyszczania ścieków:
 - budowa sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni/budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
- zadania inwestycyjne z zakresu elektroenergetyki:
 - rozbudowa sieci kablowej i oświetlenia ulicznego;
- zadania z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego:
 - likwidacja dzikich składowisk odpadów,

- termomodernizacja wraz z wymianą źródeł ciepła - zaopatrzenie w energię cieplną z ekologicznych źródeł (gaz, oleje o niskiej zawartości siarki, energia elektryczna) (Zespoły Szkół Samorządowych w Pątnowie i w Dzieztrznikach wymagają termomodernizacji wymagają wymiany lub dodatkowego źródła ciepła),
- rewitalizacja parku wiejskiego w Pątnowie;
- zadania z zakresu przeciwdziałania powodziom:
 - budowa zbiorników retencyjnych w Pątnowie na Dopływie z Popowic (o powierzchni około 20 ha) oraz Kluski (o powierzchni poniżej 5 ha);
- działania stymulujące rozwój gminy:
 - remonty i modernizacja placówek oświaty,
 - zagospodarowanie istniejących w zasobie gminy obiektów na siedziby instytucji kultury,
 - modernizacja i doposażenie zaplecza sportowego, w tym: modernizacja stadionu w Pątnowie, budowa boiska przy Zespoły Szkół Samorządowych w Załączu Małym, rozbudowa lub budowa w innym miejscu boiska przy Zespoły Szkół Samorządowych w Dzieztrznikach,
 - adaptacja budynków po zlikwidowanych szkołach na świetlice,
 - rozbudowa infrastruktury turystycznej, oznakowanie dodatkowych szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych, konnych, budowa ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej,

Ww. inwestycje celu publicznego ujęto w „Strategii Rozwoju Gminy Pątnów na lata 2015 – 2022”. Kolejność i ewentualne uruchamianie inwestycji będzie uwarunkowane możliwościami finansowymi gminy oraz możliwością pozyskania funduszy zewnętrznych.

9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości oraz obszary przestrzeni publicznej

9.1. Obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości

Ze względu na istniejący charakter rozłogów gospodarstw rolnych oraz parametry działek nie wyznacza się obszarów obowiązkowo wyznaczonych do przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości, o których mowa w przepisach dotyczących gospodarki nieruchomościami.

9.2. Obszary przestrzeni publicznej

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obszarem przestrzeni publicznej jest obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

W gminie Pątnów za takie przestrzenie uznano:

- w Pątnowie:
 - park ze stadionem i powiększenie parku do projektowanego zbiornika wodnego „Pątnów”,
 - ośrodek usługowy (Urząd Gminy, NFZ, pawilon handlowy) wraz z otoczeniem,
 - szkoła wraz z boiskiem i biblioteką,
 - przestrzeń przed kościołem;
- w Józefowie:
 - świetlica i jej otoczenie;
- w Bieńcu:
 - boisko przy szkole;
- w Dzieztrznikach:
 - boisko przy Zespole Szkół Samorządowych,
 - planowane parking, boisko wraz z ośrodkiem zdrowia i jego otoczeniem,
 - przy dojściu do „Źródła Objawienia” zagospodarowanie związane z obsługą okolicznościowych, tradycyjnych wizyt i uroczystości tj. np. planowany parking wraz z infrastrukturą (toalety, mała gastronomia itp.);
- w Kluskach:
 - sala OSP i jej otoczenie;
- w Popowicach:
 - ośrodek usługowy: boisko przy szkole, biblioteka wraz z otoczeniem;
- w Załączu Małym:
 - planowane boisko przy Zespole Szkół Samorządowych.

Ww. przestrzenie w większości nie stanowią nowych wyznaczonych obszarów przestrzeni publicznej, które wymagałyby sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wyżej wymienione tereny oznaczono na rysunku Studium „Kierunki rozwoju przestrzennego” w skali 1 : 10 000.

9.3. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym lokalizacja obiektów handlowych sprzedaży powyżej 2000 m² wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy Pątnów nie ustala się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

9.4. Tereny cmentarzy

O założeniu lub rozszerzeniu cmentarza wyznaniowego decydują właściwe władze związku wyznaniowego. Może to nastąpić tylko na terenie przeznaczonym na ten cel w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, po spełnieniu wymagań higieniczno-sanitarnych zgodnie z przepisami odrębnymi.

9.5. Obszary lokalizacji elektrowni wiatrowych

Zgodnie z Ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 1 lipca 2016, poz. 961) odległość, w której mogą być lokalizowane i budowane budynki mieszkalne lub o funkcji mieszanej w skład, której wchodzi funkcja mieszkaniowa jest równa lub większa od dziesięciokrotnej wysokości elektrowni wiatrowej (10H). Odległość ta nie jest wymagana przy przebudowie, nadbudowie, remoncie, montażu lub odbudowie budynków o ww. przeznaczeniu. Na terenie gminy Pątnów nie wyznacza się terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych.

10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

10.1. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Ze względu na wartości kulturowe oraz przyrodnicze wskazuje się następujące jednostki osadnicze położone na terenie oraz w otulinie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego:

- Bieniec,
- Cieśle,
- Gligi,
- Grabowa,
- Kałuże,
- Kluski,
- Troniny,
- Załęczce Małe,
- Załęczce Wielkie,

do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z wyłączeniem dla jednostek Bieniec, Kałuże tych fragmentów, które już zostały objęte obowiązującym miejscowym planem z 2017 r. wymienionym w rozdz. II, pkt 3.7.2.

Szczegółowe granice obszarów wskazanych do objęcia miejscowymi planami mogą pokrywać się z granicami obrębów geodezyjnych lub w przypadku ograniczenia powierzchni winny wynikać z analizy zasadności przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wskazanie przedmiotowych obszarów nie wyklucza możliwości sporządzenia miejscowych planów dla innych fragmentów gminy w zależności od występujących potrzeb, w tym w oparciu o wskazane poniżej przepisy.

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2015 r. poz.196 z późn.zm.) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego można sporządzić dla terenu górniczego bądź jego fragmentu, jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewidywane są istotne skutki dla środowiska.

10.2. Obszary, które wymagają uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Zgodnie z art.7 ust.2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz.1266 ze zm.), zmienionym przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. (Dz.U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1657), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2009 r., uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze wymagają jedynie grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I – III.

Zgodnie z w/w ustawą uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nieleśne wymagają:

- grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa – zgoda Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby,
- pozostałych gruntów leśnych – zgoda Marszałka Województwa Łódzkiego.

Podstawą wyznaczenia ww. terenów winna być analiza porównawcza zasięgu terenów przeznaczonych do urbanizacji w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy wraz z jego zmianami obowiązującymi w czasie sporządzania „Studium 2001” (tereny te uzyskały zgodę na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze) z zasięgiem terenów przeznaczonych w tym studium do urbanizacji. W przedmiotowym Studium nie występują tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze. Powyższe potwierdza, że dla terenów, które wskazano do urbanizacji o zasięgu większym niż w obowiązujących planach nie występują klasy gleb wymagające stosownych zgód. Ponieważ w niniejszej edycji Studium nie powiększa się terenów budowlanych, a wręcz ich zasięgi ulegają weryfikacji (zmniejszeniu) tym samym nie ma uzasadnienia do wskazywania przedmiotowych obszarów.

Natomiast, występują tereny wymagające uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne. Studium wyznacza nowe tereny przewidziane do rozwoju usług turystyki, sportu i rekreacji, wśród których znajduje się jeden zlokalizowany na gruntach leśnych.

Teren wymagający zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne zlokalizowany jest w sołectwie Załęczce Małe przy drodze DG 117163E.

11. Kierunki zabezpieczenia wymogów obronności i ochrony cywilnej

11.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Na obszarze gminy Pątnów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które opisano w rozdz. III pkt 3.1.11 oraz oznaczono na rysunkach Studium: „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego”, „Kierunki rozwoju przestrzennego” w skali 1:10 000.

W tak wyznaczonym zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w zagospodarowaniu poszczególnych terenów obowiązują zakazy i ograniczenia w użytkowaniu, jakie wynikają z przepisów ustawy Prawo Wodne, w tym ustalenia planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza oraz planu zarządzania ryzykiem powodziowym.

W celu ograniczenia narażenia powodzią należy zapewnić ochronę przeciwpowodziową proporcjonalną do stopnia zagrożenia oraz dążyć do ograniczania lokalizacji nowych terenów zabudowy w sąsiedztwie rzeki Warty.

W celu przeciwdziałania degradacji środowiska oraz zwiększenia retencji gruntowej, zgodnie z „Wojewódzkim programem małej retencji dla województwa łódzkiego” wraz z aneksem w gminie Pątnów przewiduje się budowę zbiornika retencyjnego w Pątnowie (o powierzchni około 20 ha) oraz Kluskach (o powierzchni poniżej 5 ha). Należy podkreślić, iż wskazane na rysunku Studium – „Kierunki rozwoju przestrzennego” w skali 1 : 10 000 lokalizacje i obrysy w/w zbiorników retencyjnych mają charakter orientacyjny i mogą podlegać dalszym uściśleniom uwzględniającym wszelkie występujące uwarunkowania (np. konieczność przebudowy urządzeń melioracji) na kolejnych etapach prac planistycznych lub projektowych.

Obszary osuwania się mas ziemnych

Na terenie gminy nie występują obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych.

11.2. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Jedynymi obszarami, dla których może być wyznaczony w złożu kopaliny filar ochronny są tereny eksploatacji powierzchniowej kopaliny posiadające udokumentowane złoża wymienione imieniem w Rozdziale II pkt 3.1.3.

11.3. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120)

Na terenie gminy Pątnów nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych, o których mowa w ustawie o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120).

11.4. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Zgodnie z decyzją nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. MI i R. 2014 poz. 25) następujące działki są terenami zamkniętymi:

- obręb geodezyjny Dziętrzynki, nr ew. działki: 944/2, powierzchnia 7,42 ha,
- obręb geodezyjny Dziętrzynki, nr ew. działki: 960, powierzchnia 5,35 ha,
- obręb geodezyjny Dziętrzynki, nr ew. działki: 1628, powierzchnia 5,65 ha,
- obręb geodezyjny Kałuże, nr ew. działki: 708, powierzchnia 2,305 ha,
- obręb geodezyjny Pątnów, nr ew. działki: 742, powierzchnia 19,51 ha.

Zasięg ww. terenów wskazano na rysunku Studium – „Kierunki rozwoju przestrzennego” w skali 1 : 10 000.

IV. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ

Niniejsze opracowanie jest nową edycją Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pątnów zatwierdzonego Uchwałą Rady Gminy Pątnów Nr XXVI/138/2001 z 12 maja 2001 r., spowodowaną przesłankami formalnymi i merytorycznymi omówionymi w Rozdziale I. W związku z tym, przyjęte rozwiązania są kontynuacją, z aktualizacją polegającą na dostosowaniu do: obowiązującej procedury formalno-prawnej, ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Łódzkiego przyjętego w 2010 r., zamierzeń władz samorządowych w sferze polityki społeczno-gospodarczej i koncepcji przekształceń zainwestowania gminnego, a także wniosków zgłoszonych do Studium.

Przyjęte rozwiązania mają gwarantować realizację celów polityki przestrzennej gminy zawartych w Rozdziale III, spójnych z celami i priorytetami określonymi na lata 2015 – 2022 w Strategii Rozwoju Gminy Pątnów.

Zgodnie z powyższym, w Studium utrzymano zrównoważony kierunek rozwoju przestrzennego gminy w okresie najbliższym, w perspektywie, jak również w okresie kierunkowym. Na całym obszarze gminy najważniejszymi celami pozostają:

- ochrona wybitnych wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych terenów wchodzących w skład Załęczańskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny, w tym wartościowych przyrodniczo kompleksów leśnych wraz z wykorzystaniem potencjału turystyczno-rekreacyjnego, w tym:
 - zagwarantowanie warunków do rozwoju turystyki, w tym m.in. rozbudowa infrastruktury turystycznej, oznakowanie dodatkowych szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych, konnych, budowa ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej,
 - budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni/budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- rozwój nowoczesnego rolnictwa, gospodarującego w zgodzie z wymogami ochrony środowiska i w sposób gwarantujący zachowanie walorów krajobrazowych,
- budowa infrastruktury technicznej oraz obiektów użyteczności publicznej, w tym m. in.:
 - poprawa stanu dróg gminnych i powiatowych wraz z infrastrukturą techniczną,
 - rozbudowa systemu wodociągów,
- przygotowanie terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod zabudowę usługowo – przemysłową.

Zrównoważony rozwój podstawowych funkcji zagospodarowania gminy powinien być osiągnięty na zasadach harmonizowania interesów publicznych i prywatnych z zachowaniem wartości przyrodni-

czych, kulturowych i krajobrazowych. Służą temu ustalenia zawarte w Studium w jego warstwie graficznej i opisowej. Całość ustaleń obejmuje wyróżnione w strukturze przestrzennej gminy tereny o wiodących funkcjach wraz z zakresem dopuszczalnych działań. Ustalenia odnoszą się również do całości występującej problematyki w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej, ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych.

W ramach niniejszego opracowania:

- określono główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej poprzez wyodrębnienie terenów ze względu na sposób użytkowania oraz zasady i wskaźniki zagospodarowania i kształtowania, a także wytyczono obszary wymagające rekultywacji,
- ustalono zasady ochrony środowiska i jego zasobów oraz ochrony przyrody,
- ustalono zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków,

Ponadto określono:

- kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- kierunki zabezpieczenia wymogów obronności i ochrony cywilnej,
- kierunki rozwoju komunikacji, zawierające podstawowe założenia układu komunikacyjnego, opis podstawowej sieci uliczno-drogowej wraz z jej klasyfikacją oraz powiązaniem z trasami zewnętrznymi,
- kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej, ustalające źródła zaopatrzenia i warunki dla zabezpieczenia kierunków rozwoju przestrzennego w zakresie: modernizacji, rozbudowy, budowy i nowych technologii obiektów i sieci – w zakresie zaopatrzenia w wodę, gospodarki ściekowej, zaopatrzenia w energię elektryczną oraz komunalnej gospodarki odpadami.

Dodatkowo wyszczególniono: cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym oraz określono zasięgi terenów wymagających opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Całość ustaleń zawartych w Studium pełni rolę stymulowania i wspomaganie rozwoju gospodarczego gminy oraz poprawy jakości życia mieszkańców.